

Alueellisen kalataloushallinnon kehittämistyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2011

Alueellisen kalataloushallinnon kehittämistyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2011

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINTO

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 6.8.2010 alueellisen kalataloushallinnon kehittämistyöryhmän. Työryhmän toimikausi oli 16.8.2010 - 30.6.2011.

Työryhmän toimeksiantona on ollut laatia ehdotukset alueellisen kalataloushallinnon tehtävien ja toimialueiden tarkoituksenmukaiseksi kehittämiseksi. Ehdotuksia laadittaessa on ollut otettava huomioon alueellisen kalataloushallinnon nykyisiin ja näköpiirissä oleviin tehtäviin liittyvät erikoistumismahdollisuudet, yhteistyö ELY-keskusten sisällä eri toimintojen välillä sekä valtion tuottavuusohjelma. Työryhmän on tullut lisäksi, mahdollisuuksiensa mukaan, ottaa työssään huomioon kalastuslain kokonaisuudistuksen suuntaviivat kalastuslain mukaisten toimijoiden tulevassa organisoimisessa.

Työryhmän on ehdotusta valmistellessaan ollut pidettävä silmällä tuloksellisuuden, tehokkuuden ja asiakaslähtöisyyden vaatimuksia. Ehdotusten tulee koskea seuraavia asiakokonaisuuksia:

- 1) mahdolliset erikoistumistehtävät;
- 2) niiden sijoittuminen eri ELY-keskuksiin;
- 3) toiminnallisesti tarkoituksen mukaiset toimialueet; sekä
- 4) ELY-keskusten kalatalouden tulosoikeuksien kehittäminen.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut osastopäällikkö Pentti Lähteenoja maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmän jäseniä ovat olleet neuvotteleva virkamies Kirsti Vallinheimo valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Tarja Reivonen-Kavonius ja ylitarkastaja Mikko Kuoppala työ- ja elinkeinoministeriöstä, neuvotteleva virkamies Penina Blankett ympäristöministeriöstä, hallitusneuvos Heidi Aliranta (31.4.2011), hallitusneuvos Susanna Paakkola (1.5.2011 alkaen), kalastusneuvos Eija Kirjavainen ja kalastusneuvos Markku Aro maa- ja metsätalousministeriöstä, ylijohtaja Kaj Suomela Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, ryhmäpäällikkö Markku Marttinen ja erikoistutkija Pasi Lempinen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta sekä kalatalouspäällikkö Jukka Nyrönen Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Työryhmän sihteereinä ovat toimineet kalatalouspäällikkö Minna Uusimäki Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, kalatalouspäällikkö Jorma Tiitinen Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta (8.3.2011 asti) ja kalatalouspäällikkö Veli-Matti Kaijomaa Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta (8.3.2011 alkaen).

Työryhmä on kokoontunut 11 kertaa. Työryhmä on kuullut kalatalousalan järjestöjä Helsingissä 14.2.2011 ja kysynyt kalataloushallinnon tehtävissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa työskentelevien näkemyksiä sähköisellä webropol-kyselyllä 8-30.4.2011.

Työryhmä jättää raporttinsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä, 3 päivänä lokakuuta 2011

Pentti Lähteenoja

Tarja Reivonen-Kavonius

Penina Blankett

Eija Kirjavainen

Kaj Suomela

Pasi Lempinen

Minna Uusimäki

Kirsti Vallinheimo

Mikko Kuoppala

Susanna Paakkola

Markku Aro

Markku Marttinen

Jukka Nyrönen

Veli-Matti Kaijomaa

TIIVISTELMÄ

Työryhmän toimeksiantona on ollut laatia ehdotukset alueellisen kalataloushallinnon tehtävien ja toimialueiden tarkoituksenmukaiseksi kehittämiseksi. Ehdotuksia laadittaessa on ollut otettava huomioon erikoistumismahdollisuudet, yhteistyö ELY-keskusten sisällä eri toimintojen välillä, valtion tuottavuusohjelma sekä kalastuslain kokonaisuudistuksen suuntaviivat kalastuslain mukaisten toimijoiden tulevassa organisoimisessa.

Työryhmä on kokoontunut 11 kertaa. Työryhmä on kuullut kalatalousalan järjestöjä Helsingissä 14.2.2011 ja kysynyt kalataloushallinnon tehtävissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa työskentelevien näkemyksiä sähköisellä webropol-kyselyllä 8-30.4.2011. Asiaa on käsitelty myös kalataloushallinnon kevätneuvottelupäivillä.

Työryhmä on selvittänyt alueellisen kalataloushallinnon nykyisen organisoitumista ELY-keskuksissa, tulosoajasta, tehtäviä ja niiden säädöspohjaa, nykyisiä erikoitumistehtäviä, suoritteita, substanssimäärärahoja, henkilöstön määrää ja rakennetta sekä tehtäväkokonaisuuksiin käytettyjä henkilötyövuosia .

Ehdotusten taustalla ovat vaikuttaneet tiedossa olevat muutokset alueellisen kalataloushallinnon tehtäviin, mm. uudet tehtävät, ELY-keskusten strategia, ELY-keskusten asiakkuusstrategia sekä synergiamahdollisuudet ELY-keskusten sisällä.

Työryhmä on tehnyt ehdotuksia tehtävien priorisoinnista, erikoistumisesta ja alueelliselle kalataloushallinnon tehtäviä hoitavien ELY-keskusten määrän vähentämisestä.

Työryhmän ehdotukset koskevat myös kalataloustehtävien organisointia, tulosoajasta, ulkoistamista, sähköistä asiointia sekä asiakaslähtöisyyden ja asiakaspalvelun parantamista.

Työryhmän ehdotukset tehostavat henkilöstöressurssien hyödyntämistä, mahdollistavat kalatalouspalvelujen asiantuntijuuden säilymisen ja parantavat asiakaspalvelua.

SAMMANDRAG

Arbetsgruppen har haft i uppdrag att ge förslag till hur man på ett ändamålsenligt sätt kunde utveckla den regionala fiskeriförvaltningens uppgifter och verksamhetsområden. När förslagen utarbetades skulle man beakta specialiseringsmöjligheter, samarbetet mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna (ELY-centralerna) inom olika funktioner, statens produktivhetsprogram samt riktlinjerna för totalrevideringen av lagen om fiske vid den kommande organiseringen av de aktörer som nämns i lagen om fiske.

Arbetsgruppen har sammanträtt 11 gånger. Arbetsgruppen har hört organisationer inom fiskerisektorn i Helsingfors 14.2.2011 och bitt dem som jobbar med fiskeriuppgifter vid närings-, trafik- och miljöcentralerna att ge sina synpunkter i en elektronisk webropol-enkät 8-30.4.2011. Ärendet har också behandlats på fiskeriförvaltningens vårkonferens.

Arbetsgruppen har rätt ut hur den regionala fiskeriförvaltningen för tillfället är organiserad vid närings-, trafik- och miljöcentralerna, dess resultatstyrning, uppgifter och uppgifternas författningsgrund, nuvarande specialiseringsuppgifter, prestationer, anslag för substansverksamheten, personalens antal och struktur samt antalet årsverken som använts för uppgiftshelheterna.

Förslagen har påverkats av de förändringar som man vet kommer att beröra den regionala fiskeriförvaltningens uppgifter, bl.a. nya uppgifter, närings-, trafik- och miljöcentralernas strategi, närings-, trafik- och miljöcentralernas kundrelationsstrategi samt möjligheterna till synergi inom närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Arbetsgruppen har lagt fram förslag som gäller prioriteringen av uppgifterna, specialisering och minskning av antalet närings-, trafik- och miljöcentraler som har uppgifter inom den regionala fiskeriförvaltningen.

Arbetsgruppens förslag gäller även organiseringen av fiskeriuppgifterna, resultatstyrning, köptjänster, elektronisk ärendehantering samt förbättring av kundorienteringen och kundbetjäningen.

Om arbetsgruppens förslag genomförs kan man utnyttja personalresurserna effektivare, hålla kvar expertisen inom fiskeritjänsterna och förbättra kundservicen.

1. JOHDANTO	6
2. KALATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
3. ALUEELLINEN KALATALOUSHALLINTO	13
3.1 Alueellisen kalataloushallinnon historia	13
3.2 Alueellisen kalataloushallinnon tehtävä ja yhteiskunnallinen merkitys	13
3.3 Alueellisen kalataloushallinnon toiminta-ajatus ja tavoitteet	15
3.4 Alueellinen kalataloushallinto ELY-keskuksissa	18
3.5 Tulosohejaus	21
4. TEHTÄVÄT	22
4.1 Erikoistumistehtävät	24
4.2 Suoritteet	25
4.3 Substanssimäärärahat	25
4.4 Tiedossa olevat muutokset alueellisen kalataloushallinnon tehtäviin	29
5. ASIAKKUUDET	29
6. HENKILÖSTÖ	30
7. HENKILÖSTÖ- JA SIDOSRYHMIEN KÄSITYKSET	32
8. TYÖRYHMÄN PÄÄTELMÄT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	33
8.1 Johdanto	33
8.2 Työryhmän kehittämisehdotukset	34
9. TYÖRYHMÄN ESITYKSEN VAIKUTUKSET	46
9.1 Vaikutukset asiakaspalveluun	46
9.2 Taloudelliset vaikutukset	46
9.3 Vaikutukset henkilöstön asemaan ja tehtäviin	46
LÄHTEET	
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Kalastuksella on aina ollut tärkeä osa vesistöisessä maassamme. Vaikka ammattikalastajien määrä on pitkän ajan kuluessa vähentynyt, on ammattikalastuksen saalis kasvanut. Vapaa-ajanviettotapana kalastuksella on suuri merkitys Suomessa. Vapaa-ajankalastukseen liittyy elinkeinotoimintaa esim. matkailun muodossa. Kalastuksen lisäksi kalatalouden osa-alueisiin kuuluvilla vesiviljelyllä, kalanjalostuksella ja tukkukaupalla on huomattavaa taloudellista merkitystä.

Valtion kalataloushallinto huolehtii kalatalouden kaikkien osa-alueiden toimintaedellytysten säilymisestä ja edistämisestä. Kalataloushallinnosta lähimpänä kansalaisia ja yrityksiä on alueellinen kalataloushallinto, joka nykyisin on osa alueellisia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia.

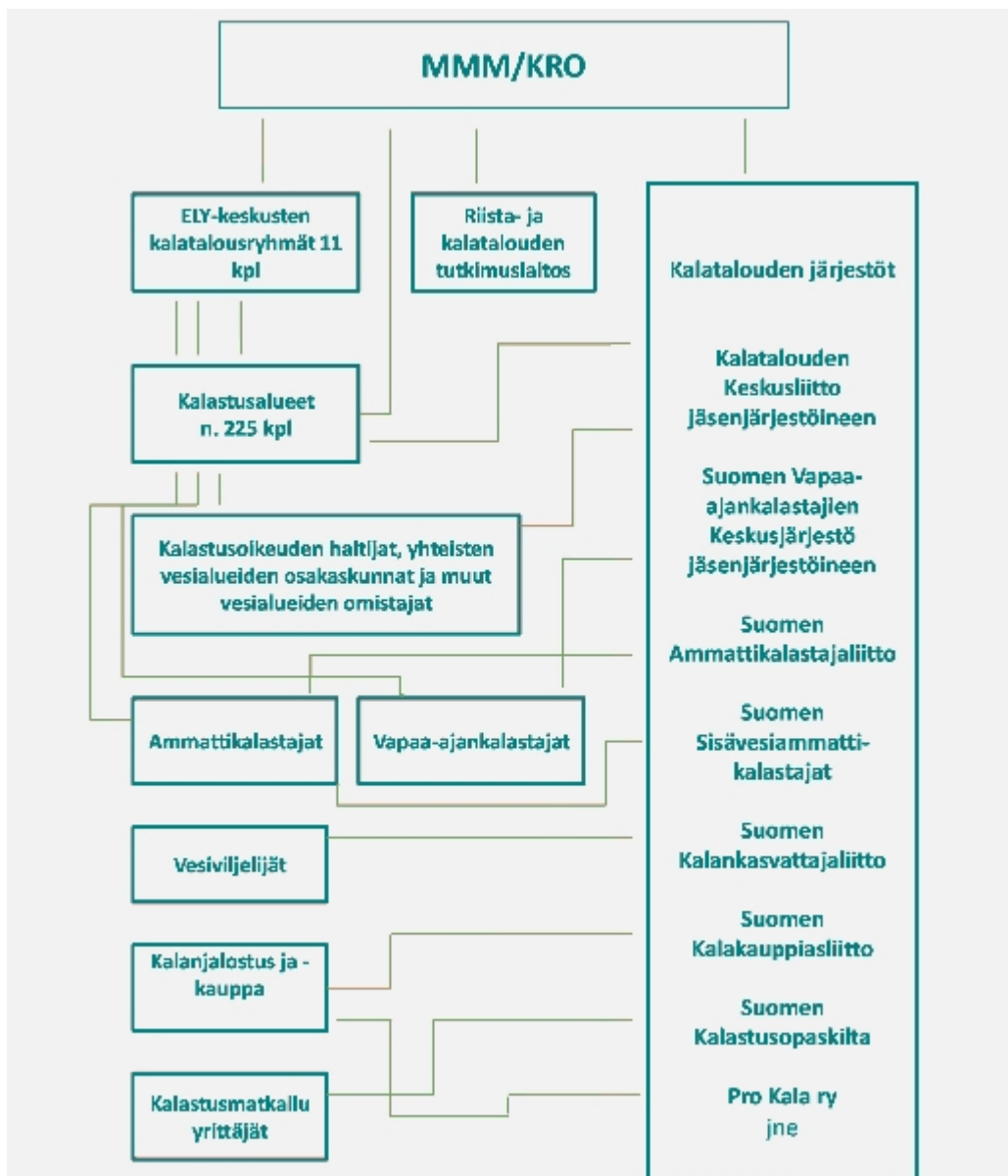
Alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) aloittivat toimintansa 1.1.2010 niistä annetun lain (897/2009) nojalla. Valtion tuottavuusohjelmassa ELY-keskuksille oli annettu yhteensä 932 htv:n vähentämistavoitteet vuosille 2010–2015. Ohjelman toimenpiteet oli ryhmitelty kokonaisuuksiin, jotka olivat toimipaikkaverkko, organisaatorakenne ja erikoistuminen, tehtävien yhdistäminen/karsiminen sekä prosessien/palvelurakenteiden kehittäminen. Suurimmat rakenteelliset tuottavuushyödyt olivat ohjelman mukaan saatavissa vähentämällä ELY-keskusten toimipaikkojen lukumäärää. Tuottavuusohjelma on korvautunut pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla.

Valtiontalouden kiristymisen ja aluehallinnon muutosten myötä kalataloushallinnon henkilöresurssit ovat vähentyneet. Työmäärä ei ole kuitenkaan vastaavasti vähentynyt, vaan työtehtäviä on tullut lisää. Lisäksi pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma sisältää lukuisia kalataloutta koskevia linjauksia, joihin kalataloushallinnon toimilla voidaan vaikuttaa (liite 1). Kuitenkaan henkilöstöresurssit eivät valtionhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman vuoksi lisäännä jatkossakaan. Tehtävistä selviytymisestä ja kansalaisten odotusten täyttämisestä tulee yhä haastavampaa (ks. liite 2). Tästä johtuen on tarvetta määritellä kalataloushallinnon keskeiset tehtävät ja se, miten niiden hoitaminen järjestetään tulevaisuudessa.

Työryhmän toimeksiantona on ollut laatia ehdotukset alueellisen kalataloushallinnon tehtävien ja toimialueiden tarkoituksenmukaiseksi kehittämiseksi. Ehdotusta laadittaessa on työryhmän ollut otettava huomioon alueellisen kalataloushallinnon nykyisiin ja näköpiirissä oleviin tehtäviin liittyvät erikoistumismahdollisuudet, yhteistyö ELY-keskusten sisällä eri toimintojen välillä sekä valtion tuottavuusohjelma. Työryhmän on tullut mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon myös kalastuslain kokonaisuudistuksen suuntaviivat kalastuslain mukaisten toimijoiden tulevassa organisoimisessa.

2. KALATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kalatalouden toimintaympäristö voidaan jakaa MMM:n kalataloushallinnon osatulosalueiden mukaisesti kolmeen osaan: elinkeinokalatalous, vapaa-ajan kalatalous ja kalavarojen hoito. Suomen kalatalouden toimijoita kuvataan kuvassa 1. Liitteessä 3 esitetään Suomen kalatalouden tunnuslukuja ja liitteessä 4 kalataloushallinnon toimintaympäristön indikaattoritietoja.

Kuva1. Kalatalouden toimijat. Kuvasta puuttuu metsähallitus.

Elinkeinokalatalous

Elinkeinokalatalouden ala muodostuu Suomessa merikalastuksen, sisävesikalastuksen, vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja kalakaupan sektoreista. Sen merkitys on taloudellisesti ja sosiaalisesti suuri erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joilla korvaavia elinkeinoja on vaikea löytää. Ala on kehittynyt pääosin myönteisesti viime aikoina, tuotannon määrä on pysynyt vakaana ja alan kokonaistyöllistävyys on noussut.

Suomessa on vesistöisyyden ansiosta hyvät luontaiset edellytykset **ammattikalastukselle**. Vaikka ammattikalastajien määrä on pudonnut viimeisen 30 vuoden aikana 7500:sta 2700 kalastajaan (noin 560 sisävesillä) on Suomen ammattikalastuksen saalis noussut 1990-luvun alussa nykyiselle runsaalle 100 miljoonan kilon tasolle. Saaliin arvo on noin 30 miljoonaa euroa/v. Määrältään ylivoimaisesti tärkeimmät saalislajit merialueen ja sisävesien ammattikalastuksessa ovat pienet pelagiset kalalajit silakka, kilohaili ja muikku. Arvoltaan tärkeimpiä saalislajeja ovat em. lajien lisäksi siika, kuha, ahven, turska ja lohi.

Elinkeinokalataloudesta Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvaa osaa nimitetään yhteiseksi kalastuspolitiikaksi (YKP), jota EU:n jäsenvaltioiden tulee noudattaa. Sen tavoitteena on kalavarojen kestävä käyttö. Elinkeinokalataloutta kehitetään komission 20.11.2007 hyväksymän Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelman 2007-2013 mukaisesti. Kalastuksen ja kalakaupan valvonta on osa YKP:n toteuttamista.

Vesiviljelijät tuottavat ruokakalaa, kalan ja ravun poikasia sekä luonnonvesiin istutettavaksi että ruokakalalaitoksille jatkokasvatusta varten. Vuotuinen ruokakalan tuotanto on vakiintunut 2000-luvulla noin 13-15 miljoonan kilon tasolle ja poikastuotantomäärä noin 70 miljoonan kappaleen tasolle. Rapuja kasvatetaan vuosittain reilut 100 000 kpl. Vesiviljelytuotannon arvo on 60 miljoonaa euroa/v.

Ruokakalaa tuottavia yrityksiä on noin 190 kpl. Vesiviljelytuotanto on ollut pitkään lähes yksinomaan kirjolohta, jonka tuotanto ei ole elpynyt huippuvuosien tasolle. Siika on kuitenkin muodostunut toiseksi merkittäväksi viljelylajiksi. Elintarvikkeeksi viljellään lisäksi pieniä määriä nieriää, taimenta ja sampea, joiden tuotanto on kasvussa. Kuhan sekä ahvenen viljelymenetelmiä tutkitaan.

Myös ravuista on viime vuosina tullut aiempaa tärkeämpiä viljelylajeja. Raputalouteen kohdistuu odotuksia, saaliit ovat lisääntyneet ja luonnonvesistä pyydettyjen rapujen markkinat ovat laajentuneet. Etenkin täplärapusaalis on kasvanut voimakkaasti.

Vesiviljelyn osuus ja merkitys kalataloudessa on meillä kansainvälisesti verraten suuri. Elintarvikkeeksi kasvatetun kalan arvo on suurempi kuin ammattikalastuksen saaliin arvo. Vesiviljelyn tuotteet, etenkin mäti, ovat Suomen kalatalouden ulkomaanviennin arvokkain osa. Vesiviljelytuotteiden tuonti Norjasta Suomeen on kasvanut määrältään suureksi. Suomessa kalojen istutustoiminta on laajaa ja istukastuotanto muodostaa tärkeän osan vesiviljelyn elinkeinotoimintaa.

Suomessa toimii runsaat 200 päätoimialanaan kalan jalostusta tai kalan tukkukauppaa harjoittavaa yritystä. Toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on yli 350 miljoonaa euroa ja yritysten työllistävyys noin 900 henkilötyövuotta.

Kalaa jalostavat yritykset ovat Suomessa pääosin pieniä ja usein monitoimialaisia yrityksiä. Suuri osa yrityksistä on sijoittunut rannikkoalueille. Noin 70 % kokonaistuotannosta jalostetaan läntisessä Suomessa. Jalostusteollisuus käyttää raaka-aineena kotimaisista kaloista eniten silakkaa ja kirjolohta sekä tuontikaloista eniten lohta, kirjolohta ja silliä.

Kalatukkukaupan yritykset Suomessa ovat jokseenkin pieniä. Ala ei ole Suomessa yhtä keskittynyttä kuin muiden elintarvikkeiden kauppaa. Suuri osa kaupatusta kalasta liikkuu kauppaketjujen tukkuliikkeiden kautta. Kalalla ja kalavalmisteilla käytävän tukkukaupan, jalostuksen ja vähittäiskaupan liikevaihto on viime vuosina kasvanut.

Kalaa kulutetaan Suomessa vuodessa noin 16 kg/hlö fileeksi laskettuna ja noin 95 % suomalaisista syö kalaa. EU:n kalan kulutustilastoissa Suomi on neljäntenä, edellään vain Portugali, Espanja ja Malta. Kalan kulutus on noussut kymmenessä vuodessa 30 prosenttia. Kasvu perustuu kuitenkin ulkomailta tuotuun kalaan ja kalatuotteisiin. Suomalaisten syömästä kalasta nykyään 2/3 on tuontikalaa, mm. lohta ja tonnikalaa. Kotimaisten kalalajien kulutus on sen sijaan pysynyt ennallaan. Edellä mainituista syistä esimerkiksi silakkaa tarjotaan kouluissa ja työpaikkaruokaloissa yhä vähemmän. Kotimaisen kalan kulutuksesta muodostavat kasvatettu kala ja ammattimaisesti pyydetty kala vajaa puolet. Toisen puolen kotimaisesta kulutetusta kalasta suomalaiset kalastavat itse vapaa-aikanaan.

Vapaa-ajan kalatalous

Keski-Euroopan maihin verrattuna Suomessa on poikkeuksellisen laajat ja perinteiset jokamiehenoikeudet, jotka mahdollistavat vesistöjen käytön ja hyödyntämisen. Ne takaavat mahdollisuuden liikkua luonnossa ja hyödyntää sen antimia riippumatta siitä, kuka kyseisen alueen omistaa tai on sen haltija. Lähtökohtana kalastuksen harjoittamisessa Suomessa on se, että oikeus harjoittaa kalastusta ja määrätä siitä kuuluu vesialueen omistajalle. Suomessa on kuitenkin haluttu helpottaa kalavesille pääsyä erityisesti onkimisen, pilkkimisen ja viehekalastuksen sekä nuorten ja eläkeläisten osalta.

Kalastus on Suomessa ja Ruotsissa selvästi yleisempi harrastus kuin muissa EU:n jäsenmaissa ja se on suomalaisten tärkein toiminnallinen luontoharrastus. Vaikka **vapaa-ajan kalastajien** lukumäärä on viime vuosin hieman vähentynyt, maamme väestöstä, edelleen lähes 40 % osallistuu kalastustapahtumaan vähintään kerran vuodessa. Vapaa-ajankalastuksen juuret ovat syvällä kulttuurissamme ja sillä on asema myös kaupungistuneessa yhteiskunnassa. Vapaa-ajankalastajien määrä on vakiintunut viime vuosina noin 2 miljoonaan, joista yli kolmasosa on naisia. Kuudesosalle (350 000) vapaa-ajankalastajista kalastus on tärkein tai lähes tärkein harrastus. Vapaa-ajankalastus rannikkoalueilla painottuu suurten asutuskeskusten lähelle sekä kesämökkialueille Järvi-Suomeen. Pyyntipäiviä oli v. 2009 yhteensä noin 30 miljoonaa. Eniten kalastettiin Hämeen, Varsinais-Suomen ja Kainuun ELY-keskusten alueilla.

Vapaa-ajankalastus on muuttunut kotitarvekalastuksesta virkistyskalastuksen suuntaan. Samalla vapakalastus eri muodoissaan on yleistynyt. Onki ja heittovapa ovat yleisimmin käytetyt pyydykset.

Vapaa-ajankalastajien vuotuinen kokonaissaalis on noin 30 miljoonaa kiloa, josta lähes puolet pyydetään verkoilla. Rapuja (suurin osa täplärapua) pyydettiin maassamme v. 2009

yli 9 miljoonaa kpl. Rapusaaliit ovat voimakkaasti kasvaneet 2000-luvulla ja niiden arvioidaan kasvavan edelleen.

Arvioituna ammattikalastajien saamien keskihintojen perusteella vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo oli v. 2008 noin 54 miljoonaa euroa. Määrällisesti tärkeimmät vapaa-ajankalastajien saalislajit ovat ahven, hauki, kuha ja särki. Vapaa-ajankalastajien saaliin osuus on noin kolmasosa Suomen koko kalansaaliista. Sisävesien kalansaaliista vapaa-ajankalastajat pyytävät lähes 90 %.

Vapaa-ajankalastus tuottaa yksilön ja yhteiskunnan tasolla hyötyjä, jotka voidaan ilmaista myös rahamitalla (Suomessa 194 M€/v). Harrastajan saama hyöty muodostuu saaliin ja sen taloudellisen arvon lisäksi myös harrastuksen tuoman yleisen hyvinvoinnin lisääntymisestä, jota on vaikea mitata rahassa. Helpommin taloudellisesti arvioitavia ovat kalastajien elinkeinotoiminnalle tuomat tulot mm. veneiden, kalastusvälineiden, matkojen ja ravitsemispalveluiden muodossa. Erityisesti **kalastusvälineteollisuuteen** on Suomessa erityisosaamista ja esim. Suomessa kehitetyt vaaput ovat maailmalla erittäin tunnettuja.

Vapaa-ajankalastukseen perustuu maassamme myös erilaista yritystoimintaa. Suomessa on noin 1100 **kalastusmatkailuyritystä**. V. 2007 kalastusmatkailuyrittäjien asiakkaita oli 210 000, joista 52 000 oli ulkomaalaisia. Laajat kalastusmahdollisuudet luovat näin lisäarvoa matkailulle ja siihen liittyville palveluille.

Kalavarojen hoito

Suomessa on lähes 190 000 järveä ja 34 kpl yli 100 km pituista jokea. Merialueen rantaviivaa, saaret mukaan lukien, on noin 46 000 km. Itämeren ja rannikoiden vesien laadussa ei ole tapahtunut paranemista. Sisävesien tila on sen sijaan yleisesti kohentunut. Maatalouden eniten kuormittamilla alueilla Etelä- ja Lounais-Suomessa sisävesien rehevöitymiskehitystä ei kuitenkaan ole saatu pysähtymään. Kalavesien tila on em. alueita lukuun ottamatta yleisesti ottaen hyvä ja sen odotetaan edelleen paranevan. Myös EU:n **vesipuite- ja meristrategiadirektiivien toimeenpanot** tarjoavat mahdollisuuksia vesiemme tilan paranemiselle.

Suomessa elää vakinaisesti noin 70 kalalajia, 2 nahkiais- ja 2 rapulajia. Suurin osa lajeista menestyy vesistöissämme mainiosti muodostaen vahvoja kalastettavia kantoja ja esimerkiksi kalastuselinkeinoon kannalta merkittävimmät kalakannat ovat kehittyneet suotuisasti viime vuosina. Kalojen syönnin terveydelliset hyödyt on todettu tutkimuksin merkittäviksi. Kalojen käyttökelpoisuutta alentavat kuitenkin paikoin erilaiset vierasaineet.

Maassamme on myös **uhanalaisia kalakantoja**. Erityisesti monien virtakutuisten vaelluskalakantojen (mm. järvilohi, saimaannieriä, mereinen harjus ja kaikki meritaimenkannat) tila on kriittinen. Vaelluskalakantojen heikkenemiseen on vaikuttanut eniten vesirakentaminen.

Istutukset ovat monin paikoin selvästi runsastuttaneet kala- ja rapukantoja ja siten lisänneet kalastus- ja ravustusmahdollisuuksia. Vesiviljelyn avulla on säilytetty ihmisen toiminnan aiheuttamien ympäristömuutosten vuoksi heikentyneitä kalalajeja ja -kantoja ja niiden monimuotoisuutta, kunnes edellytykset luonnonkantojen elpymiselle on saatu aikaan. Viime aikoina on kalavesien hoidossa toiminnan painopistettä siirretty istutustoiminnasta kalojen luonnon lisääntymistä tukevaan toimintaan. Muuttuneissa ja

rakennetuissa vesissä **kalojen elinympäristöjä kunnostetaan ja vaellusväyliä avataan** (perattujen koskien kunnostukset, kalateiden rakentamiset patoihin ym.. Samalla on myös alettu entistä enemmän säädellä kalastusta ja käyttää kalastusta (mm. alamitat, solmuvälit, rauhoitusajat ja -alueet) kalavarojen hoitamiseksi.

Kalatalouden tulevaisuus

Suomalainen yhteiskunta ja sen kalatalous ovat muutoksessa. Megatrendeistä kalatalouteemme vaikuttavat mm. taloudellinen integraatio, kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, vapaa-ajankäytön monipuolistuminen, **ekosysteemiajattelun vahvistuminen** sekä teknologian (erityisesti informaatioteknologia) kehitys. Tärkeimmät myös Suomen kalatalouteen vaikuttavat maailmanlaajuiset ympäristömuutokset ovat ilmaston muutos, luonnon monimuotoisuuden supistuminen ja kalavarojen ehtyminen.

Kalastuksella on vesistöisessä maassamme myös tulevaisuudessa osa suomalaista kulttuuria ja identiteettiä. Ammattikalastus on tällä hetkellä suurten haasteiden ja rakenteellisten muutosten edessä. Ammattikalastajien lukumäärä on ollut jo pitkään laskussa. Kalastajien lukumäärän lasku johtuu sekä ikääntymisestä ja alhaisesta nuorten rekrytoimisesta kalastuselinkeinoon että alan toimintaedellytysten heikentymisestä mm. voimakkaasti lisääntyneiden hylje- ja merimetsokantojen takia. Kehitys on noudattanut alkutuotannon ja väestön ikääntymisen yleisiä trendejä. Rehevöityminen on Itämeren suurin yksittäinen ongelma. Vajaasti hyödynnettyjen kalakantojen poistokalastus voi lähitulevaisuudessa tarjota ammattikalastukselle uusia mahdollisuuksia.

Luonnonkalan asema vähittäiskaupassa riippunee jatkossa paljon siitä, kuinka voimakkaaksi lähiruoan merkitys kasvaa. Kotimaisen kalan arvostus mitä suurimmalla todennäköisyydellä nousee sekä kaupasta ostettuna että itse kalastettuna. Kalalle on lisäksi syntyneissä uusissa käytötapoissa mm. rehujen raaka-aineena ja energialähteenä. Sisävesiltä pyydettyjen kalalajien kilpailuetu kasvaa, koska niissä ei ole vierasainejäämiä ja koska monet niistä ovat kuluttajien arvostamia valkolistaisia lajeja. Arvostetun suomukalan kysyntä ylittää monin paikoin tarjonnan, mikä nostaa kuluttajahintoja. Myös raputalouteen kohdistuu suuria odotuksia, sillä varsinkin täplärapukannat ovat voimakkaassa kasvussa.

Vesiviljely tuottaa myös tulevaisuudessa lähiruokaa kuluttajille sekä kotimaista raaka-ainetta jalostusteollisuudelle ja kaupalle. Elinkeinoon ympäristöohjausjärjestelmä pyrkii kannustamaan tuottajia ottamaan käyttöön ympäristötekniikkaa ja uusia toimintamalleja. Ruokakalan tuotannon rakenne monipuolistuu ja tuotannon kasvu ilman ravinnekuormituksen lisäystä voi mahdollistua uusien ympäristöinnovaatioiden ja sijainninohjauksen kautta. Maa- ja metsätalousministeriössä on meneillään valtakunnallisen vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelman laadinta. Suunnitelman tavoitteena on parantaa elinkeinojen kilpailukykyedellytyksiä ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

Myös suomalainen kalanjalostus- ja kalakauppa ovat ehkä historiansa suurimmassa rakennemuutoksessa. Yritysten kehittämistä ohjaavat voimakkaasti säädosvaatimusten uudistuminen ja kiristynyt kansainvälinen kilpailu. Kalatuotteiden kysyntä kasvaa edelleen, samoin vientimarkkinat. Kalan jalostuksen ja kaupan toimiala keskittyy ja yritykset kansainvälistyvät entisestään, uutta teknologiaa otetaan käyttöön. Kala arvostettuna ja terveellisenä elintarvikkeena on alan vahvuus ja elinvoimaisuuden perusta.

Vapaa-ajankalastajat muodostavat maamme suurimman vesiympäristön tilaa seuraavan ja ympäristönsuojelusta kiinnostuneen harrastajakunnan. Vapaa-ajankalastuksessa painotetaan yhä enemmän uusiutuvan ja terveellisen luonnonvaran talteenottoa, kalastuksen merkitystä hyvinvoinnille, kalastuksen eettisiä kysymyksiä, luontaisten kalakantojen olemassaoloa sekä kalastuksen hyödyllisyyttä vesiympäristölle. Euroopan sisävesikalastuskomissio (EIFAC) on antanut ohjeet vastuullisen vapaa-ajankalastuksen harjoittamiseksi. Näissä ohjeissa pyritään standardisoimaan vapaa-ajankalastus ja kalavesien hoito ympäristöystävälliseksi, eettisesti sopivaksi ja sosiaalisesti hyväksyttäväksi sektoriksi koko Euroopassa.

Vapaa-ajankalastuksessa siirtymä verkkokalastuksesta vapakalastukseen jatkuu. Taajamien lähellä olevien kalastuskohteiden merkitys kasvaa. Kalastajan luontosuhteen yleiset virkistykselliset elementit yhdessä kalastuksen sosiaalisten motiivien kanssa korostuvat, vaikka saaliilla on edelleen vaikutusta kalaretken onnistumiseen.

Vapaa-ajankalastuksen taloudellinen merkitys kasvaa ja luonnon tarjoamia mahdollisuuksia tuotteistetaan erilaisiksi kaupallisiksi palveluiksi. Kalastajat ovat valmiita sijoittamaan yhä enemmän resursseja niihin olosuhteisiin ja varusteisiin, joista he uskovat kalastuselämyksensä koostuvan. Kalastusmatkailua on viime vuosina kehitetty tuntuvasti. Kalastusmatkailun ja siihen liittyvän palvelutarjonnan odotetaan kasvavan nykyisestä. Kaupallinen vapaa-ajankalastus kasvaa ja kotimaiset ja ulkomaiset turistit käyttävät maassamme maksullisia kalastuspalveluja.

Sekä ammatti- että vapaa-ajankalastuksen perusta on elinvoimaisissa ja kestävästi hyödynnettävissä kalakannoissa. Hyvän vesiympäristön ylläpitäminen on välttämätöntä, sillä se mahdollistaa kalakantojen uudistumisen ja kalan tuotannon. Ihmistoiminnoista ympäristöön kohdistuvat erilaiset vaikutukset kasvavat. Kalavesiin ja kalakantoihin kohdistuu siten entistä enemmän haitallisia paineita. Myös toiminnanharjoittajille määrättyjen kalataloudellisten velvoitteiden määrä voi tulevaisuudessa kasvaa.

Ilmastonmuutoksen myötä tapahtuu muutoksia Itämeren ja sisävesien lämpötilassa, suolapitoisuudessa, jääpeitteessä ja ravinnepitoisuuksissa, sadannassa sekä jokien virtaamisissa, jotka vaikuttavat kalojen lisääntymiseen. Sen vuoksi on todennäköistä, että muutoksia tapahtuu myös Suomen kalastossa ja kalakannoissa. Lajeista osa hyötyy ja osa taantuu.

Komission ehdotuksessa EU:n yhteiseksi kalastuspolitiikaksi on meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen politiikan peruspilari ja kestävä kalastuksen näkökulma on voimakas. Yhteisön tavoitteena on pitkän tähtäyksen hoitosuunnitelmien laadinta kaikille Itämeren taloudellisesti merkittävimmille kalakannoille. Rahoitusvälineenä em. politiikan toteuttamisessa olisi European Maritime and Fisheries Fund, jonka pilareita ovat älykäs vihreä kalastus ja vesiviljely, kestävä ja osallistuva alueellinen kehitys ja yhdenmety meripolitiikka.

Kalavesien hoidossa ollaan maassamme yhä enemmän siirtymässä istutuksista luonnonkantojen vahvistamiseen erityisesti kalastusta säätelemällä sekä elinympäristökunnostuksilla ja kalateiden rakentamisella. Valmisteilla oleva kansallinen kalatiestrategia tukee pyrkimystä vesistöjen esteettömyyteen ja luontaisten vaelluskalakantojen elvyttämiseen.

3. ALUEELLINEN KALATALOUSHALLINTO

3.1 Alueellisen kalataloushallinnon historia

Alueellinen kalataloushallinto perustettiin kalastuslain 286/1982 nojalla vuonna 1983, jolloin toimintansa aloittivat läänikohtaiset kalastuspiirit (11 kpl). Vuonna 1993 kalastuspiireistä ja maaseutupiireistä muodostettiin maaseutuelinkeinopiirit. Kalataloushallinto muodosti maaseutuelinkeinopiireissä kalatalouden vastuualueen.

Vuonna 1997 muodostettiin maaseutuelinkeinopiireistä, työvoimapiireistä ja kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelusta työvoima- ja elinkeinokeskukset. Kalatalouden aluehallinnon tehtäviä hoitivat työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutusosaston kalatalousyksiköt. TE-keskukset organisoitiin matriisiorganisaatioiksi ja kalatalousyksiköt toimivat vuoden 2009 työ- ja elinkeinokeskusten maaseudun ja energian vastuualueissa.

Valtion aluehallintouudistuksessa (ALKU-hanke) vuonna 2010 yhdistettiin työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, tiepiirit ja lääninhallitusten liikenne- ja sivistysoasastot Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiksi, joissa Elinkeinot, työvoima ja kulttuuri-vastuualueella kalatalouden aluehallinnon tehtäviä hoitavat pääasiassa Maaseutu ja energiayksiköihin sijoitetut kalatalousvirkamiehet.

Alueellinen kalataloushallinto on perustamisestaan saakka ollut MMM:n kala- ja riistaosaston tulosohjauksessa. Hallinto on toteuttanut yhteistä kalatalouden toimialan strategiaa. Vuodesta 1997 lähtien strategista ohjausta ja toiminnan rahoitusta on tapahtunut myös kauppa- ja teollisuusministeriöstä ja myöhemmin työ- ja elinkeinoministeriöstä.

3.2 Alueellisen kalataloushallinnon tehtävä ja yhteiskunnallinen merkitys

Alueellisen kalataloushallinnon tehtävänä on panna toimeen kansallista kalastuslainsäädäntöä siten, että kalavarojen muodostaman kansallisomaisuuden ylläpito ja hyödyntäminen ovat kestäväällä tavalla tasapainossa. Yleisen kalatalousedun valvonnan tavoitteena on, että kalavedet pysyvät tuottavina, eivätkä kalakannat vaarannu. Tehtäviin kuuluu niin ikään kalatalouselinkeinojen ja alan harrastustoiminnan toimintaedellytysten parantaminen.

Kalatalousviranomaisen tehtävänä on suojella kalavaroja ja parantaa kalastusympäristöä. Puhutaan ekosysteemi- tai ympäristöpalvelujen turvaamisesta. Monet ekosysteemipalvelut, kuten uusiutuvat kala- ja rapukannat, ovat yhteishyödykkeitä. Kukaan ei niitä omista, eikä niitä kyetä käsittelemään perinteisten omistus- ja käyttöoikeuksien piirissä. Kaikki kuitenkin kärsivät niitä vaurioittavista ihmistoimista, joista vain harvat hyötyvät. Yksittäiset toimijat voivat toisistaan erillään käyttää yhteishyödykkeitä, mutta hyödykkeen vähenemisen tai tuhoutumisen loppulaskun maksavat kaikki yhdessä.

Erilaiset vesiympäristön käyttöön kohdistuvat intressit sovitetaan yhteen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupaprosesseissa, jossa toisena osapuolena ovat usein

globaaleilla markkinoilla toimivat yritykset esimerkiksi metsäteollisuudessa ja energiateollisuudessa.

Vesi- ja ympäristönsuojelulaeista kalatalousviranomaiselle tulee velvollisuus huolehtia yleisen kalatalousedun valvonnasta. Aluehallintovirasto (AVI) myöntää vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaiset luvat hakemuksesta. . Lupaprosessissa kalaveden omistajalla on oikeus esittää vaatimuksia itse kärsimänsä vahingon, eli saaliin tai lupatulojen menetysten osalta, mutta itse kalakantojen turvaamiseen ja haittojen kompensointiin vaatimuksen esittää pääsääntöisesti kalatalousviranomainen, koska kalakannat eivät ole vesialueen omistajan omaisuutta. Kalatalousviranomainen katsoo asiaa sekä kalakantojen luonnonvaraitseisarvon että niiden resurssiarvon näkökulmasta. Luvansaaajan velvollisuudeksi voi tulla kalanistutuksia tai muita toimenpiteitä. Lisäksi velvoitteeksi voidaan antaa hoidon tulosten ja/tai luvanvaraisen toiminnan kalakantoihin ja alueella harjoitettavaan kalastukseen aiheuttamien vaikutusten tarkkailemista ja kalanhoitoon tarkoitettujen maksujen maksamista. Niiden toteutumisen ja tarvittavat suunnitelmat valvoo kalatalousviranomainen. Toiminnan hyödyt kohdistuvat sekä elinkeino- että vapaa-ajan kalatalouteen.

Alueellinen kalatalousviranomainen pitää yhteyttä ympäristöviranomaisiin, tuottaa itsekin suunnitelmia sekä ohjaa ja rahoittaa vesistöjen kunnostuksia arvokkaiden kalakantojen elinalueiden ennallistamiseksi. EU:n vesipuite- ja meristrategiadirektiivien täytäntöönpano asettaa velvollisuuksia kalatalousviranomaiselle osallistua vesienhoitosuunnitelmien tilatavoitteiden saavuttamiseen tähtäävään työhön.

EU:n jäsenvaltioiden kalastuslaivastot toimivat kaikilla maailman merillä. Kalaresurssia kestävästi hyödyntääkseen EU asettaa pyynnin kohteena oleville saalislajeille kiintiöitä, säätelee aluskantaa ja pyydyksiä sekä valvoo ja tilastoi kalakauppaa. Nämä toimeenpanotehtävät Suomessa kuuluvat kalatalouden keskus- ja aluehallinnolle.

EU ja Suomen valtio tukevat kalatalouselinkeinoja (ammattikalastus, kalanviljely, jalostus ja tukkukauppa) Euroopan kalastusrahaston (EKTR) varoilla. Suomessa rahaston käyttö perustuu yhtenäiseen toimintaohjelmaan koko Manner-Suomen alueella. Avustusta osoitetaan investointeihin, kehittämishankkeisiin ja Leader-tyyppiseen alueryhmytyöhön (Suomessa on 8 alueellista kalatalousryhmää). Lähes kaikki rahoitus kulkee alueellisen kalataloushallinnon kautta, painopisteet ovat rannikolla (Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Uusimaa).

EU-säädösten toimeenpano vaikuttaa yhä enenevässä määrin sekä vapaa-ajan kalastukseen että kalavarojen hoitoon, vaikka vapaa-ajankalastus ja kalavesien hoito eivät pääsääntöisesti kuulu Euroopan kalatalousrahastosta tuettaviin toimiin. Esimerkkeinä voidaan mainita saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen (luontodirektiivi) ja vesienhoitotyön edistäminen (vesipolitiikan puitedirektiivi).

Kalataloushallinto on tehnyt useita vapaa-ajankalatalouden kehittämisohjelmia. Alueellisten hankkeiden rahoitus kulkee ELY-keskusten kalataloushallinnon kautta. Kansalliset määrärahat (kalatalouden edistäminen, kalataloudelliset kunnostukset, kalakannan hoitovelvoitteet) muodostavat keskeiset määrärahat vapaa-ajankalastuksen kehittämiseksi. on huomattava, että vapaa-ajan kalatalouden kehittämisen rahoitus kerätään pääasiassa kalastajilta kalastushoitomaksulla ja varata palautetaan kalastuslain määräämiin tarkoituksiin kalastuksen edistämiseksi.

Alueellisen kalataloushallinnon yhteiskunnallinen merkitys

Alueellisen kalataloushallinnon päätöksenteolla on sosioekonomisia vaikutuksia. Ratkaisut ulottuvat yksittäisten kalatalousyrittäjien ja -yritysten kautta laajoja kansalaisryhmiä koskevista edistämisen- ja säätelypäätöksistä (vapaa-ajankalastajat ja vesien omistajat) aina ekosysteemipalvelujen turvaamiseen tulevaisuudessa.

Kalavesien hoito on laaja kokonaisuus, jossa tulee ottaa huomioon kalalajien koko elinkierto ja elinympäristövaatimukset. Elinvoimaiset kala- ja rapukannat ovat olennainen osa vesiluontoa ja kalataloushallinnolle keskeistä on kansallisomaisuuden, kalaston muodostaman luonnonvaran ylläpito, lisääminen ja hyödyntäminen kestävällä tavalla.

Kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen luonnon kestävyyskykyyn pitkällä aikavälillä. Suomen runsaat ja monipuoliset sisävedet ja merialue tarjoavat ekosysteemipalveluja uusiutuvien kalavarojen ja niihin tukeutuvien elinkeinojen ja virkistysmuodossa. Näiden ekosysteemipalvelujen turvaaminen ja vaurioituneiden vesiekosysteemien ennallistaminen on alueellisen kalataloushallinnon tehtävä. Tämä on täysin kestävä kehityksen mukaista toimintaa.

Aluehallinnon ratkaisut vaikuttavat kalakantojen ja kalavesien säilymiseen kalastettavina ja biologisesti monipuolisina sekä kalojen säilymiseen ihmisravintona terveellisinä. Ratkaisulla suojellaan ja ennallistetaan vesiekosysteemejä, jotta niiden tuotteista ja palveluista hyödyttäisiin myös tulevaisuudessa. Monimuotoisilla, luonnontilaisilla ja toimivilla ekosysteemeillä on puolestaan parhaat mahdollisuudet sopeutua ilmastonmuutokseen. Terveet ekosysteemit ovat osa elämää ylläpitävää järjestelmää ja biologinen monimuotoisuus on ekosysteemien terveyden ja vakauden perusta.

Valtion aluehallinnon tehtävänä on myös tulevaisuudessa luoda mahdollisuuksia kannattavalle ja kilpailukykyiselle elinkeinokalataloudelle sekä monipuolisille vapaa-ajankalastusmahdollisuuksille. Kalastuksesta saatavalla virkistysellä ja puhtaalla kalaravinnolla on tulevaisuudessakin merkitystä ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle, jotka ovat vaikeasti rahassa mitattavia hyötyjä.

3.3 Alueellisen kalataloushallinnon toiminta-ajatus ja tavoitteet

Tällä hetkellä voimassa olevat, pääosin maa- ja metsätalousministeriön vuotta 2011 koskevaan kalatalouden toimialan tulosohjauskirjeeseen sisältyvät, kalataloushallinnon visio, toiminta-ajatus, tavoitteet ja strategiset päämäärät esitetään seuraavassa.

Visio

Kalatalous on elinvoimainen toimiala, jossa kalavaroja hyödynnetään kestävästi, monipuolisesti ja tehokkaasti. Kalatalouden tehtävistä vastaavat ovat alansa asiantuntijoita ja aktiivisia kehittäjiä.

Visio on linjassa alueellista kalataloushallintoa tulosohjaavien ministeriöiden (TEM, MMM) sekä ELY-keskusten vision kanssa.

Toiminta-ajatus

Kalatalouden tehtävistä vastaavat viranomaiset edistävät kalataloutta, ohjaavat kalavesien hoitoa sekä edistävät uudistuvien kalavarojen kestävälle käytölle perustuvaa yritystoimintaa ja vapaa-ajankalastusta. He huolehtivat EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta sekä kansallisen kalastuslainsäädännön toimeenpanosta.

Kalatalouden yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

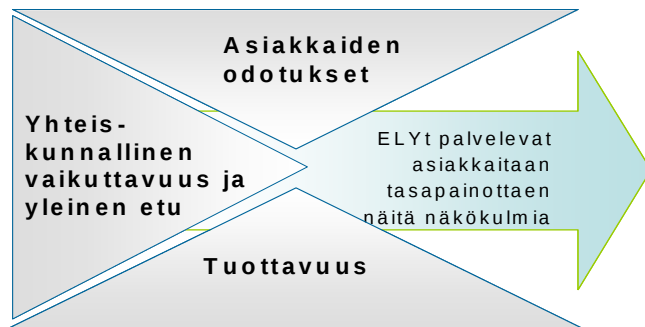
Kalatalouspolitiikan keskeisimpänä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on kalakantojen kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen. Elinkeinokalataloudessa pyritään kannattavuuden parantamiseen. Vapaa-ajankalastuksen avulla tuotetaan sosiaalista ja taloudellista hyötyä. Kalavarojen suunnitelmallisella hoidolla ylläpidetään kalavarat geneettisesti monimuotoisina ja tuottavina. Nämä ovat alueelliselle kalataloushallinnolle asetettuja yleisiä tavoitteita.

Strategiset päämäärät

- Kalavesien ekologinen tila on hyvä, kalakannat ovat monimuotoiset ja tuottavat ja kalavarojen käyttö ja hoito on kestävä
- Kaupallinen kalastus on kannattavaa ja se on mitoitettu kalavarojen tuottokykyä vastaavaksi
- Elinkeinokalatalouden työllisyys kasvaa ja se ylläpitää yhdyskuntarakenteita sekä palveluja erityisesti syrjäisillä alueilla, joilla ympärivuotisten työpaikkojen luominen on vaikeaa.
- Kalanjalostus ja kalakauppa ovat kilpailukykyisiä
- Kalatuotteet ovat korkealaatuisia, elintarvikkeina turvallisia ja kansainvälisesti kysyttyjä sekä vastaavat asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita.
- Kotimainen vesiviljely tuottaa merkittävän osan markkinoille tulevista kalatuotteista.
- Kalastusmahdollisuudet luovat merkittävää lisäarvoa matkailulle ja siihen liittyville palveluille.
- Vapaa-ajankalastuksen tuottamat elämykset lisäävät kansalaisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia.
- Hallinto on palveleva, tehokas ja verkostoitunut

ELY-keskusten strategia-asiakirja vuosille 2012-2015

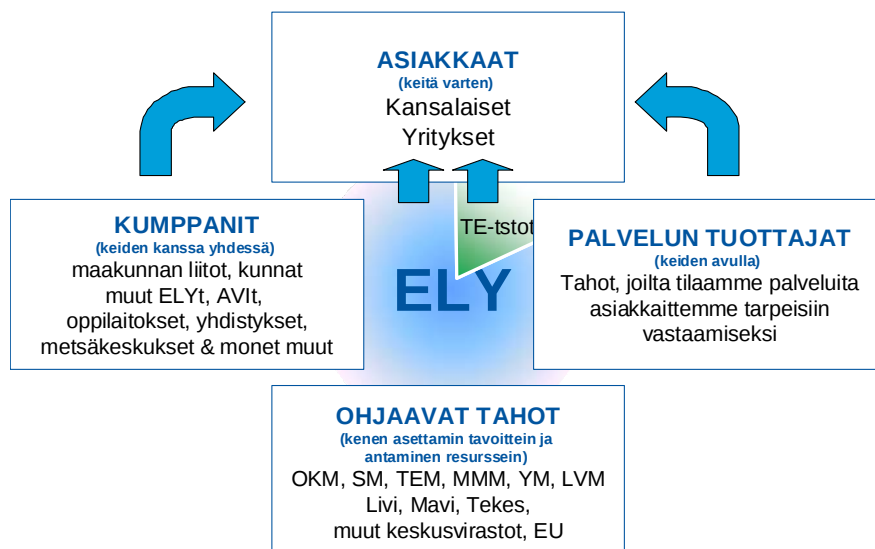
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on kehittää ja tukea alueillaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää hyvinvointia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Alueiden elinvoimaisuus, elinkeinoelämän menestystekijät ja väestön hyvinvointi ovat ELY-keskusten toiminnan strategiset tavoitteet vuosina 2012-2015. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat asiakaslähtöisiä, tehokkaita ja tuloksellisia valtion aluehallintoviranomaisia. ELY-keskusten toiminnan viitekehys on kuvassa 2.

Kuva 2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan viitekehys.

ELY-keskusten asiakkuusstrategia

ELY asiakkuusstrategia on suunnitelma siitä, mihin asioihin panostamalla ELY-keskukset pystyvät myös vuonna 2015 tarjoamaan asiantuntevaa ja asiakkaan tarpeita vastaavaa sekä yhteiskunnallisesti vaikuttavaa palvelua vähenevillä resursseilla. ELY-keskusten asiakaslähtöisen toiminnan edellytykset ovat ohjaavien tahojen ja asiakkaiden tyytyväisyys, tehtävien priorisointi ja resurssien suuntaaminen, kyvykkyys ja osaaminen sekä prosessien kehittäminen. ELY-keskusten asiakkaat ja muut sidosryhmät voidaan hahmottaa kuvassa 3 esitetyllä tavalla.

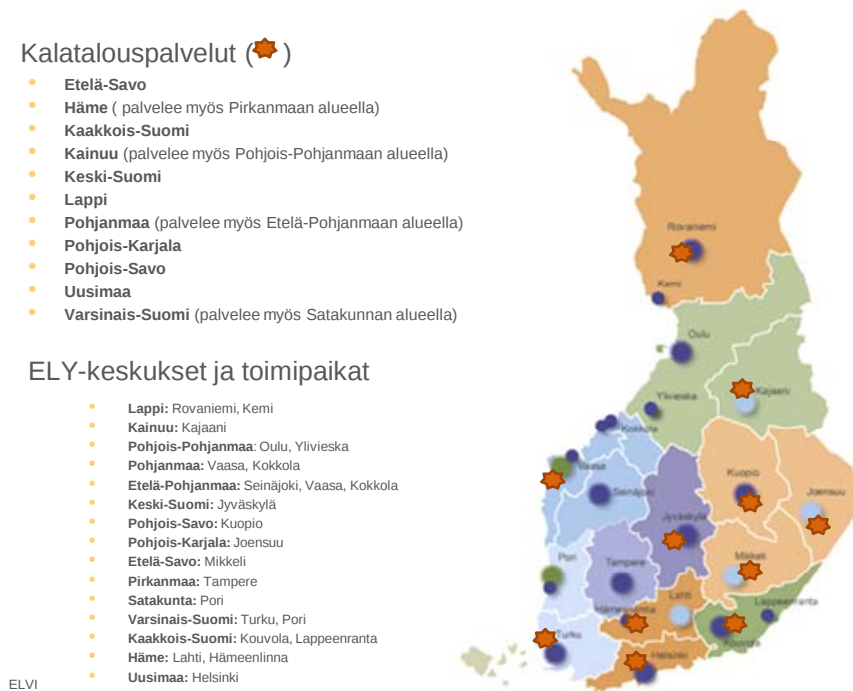

Kuva 3. ELYjen asiakkaat ja muut sidosryhmät.

3.4 Alueellinen kalataloushallinto ELY-keskuksissa

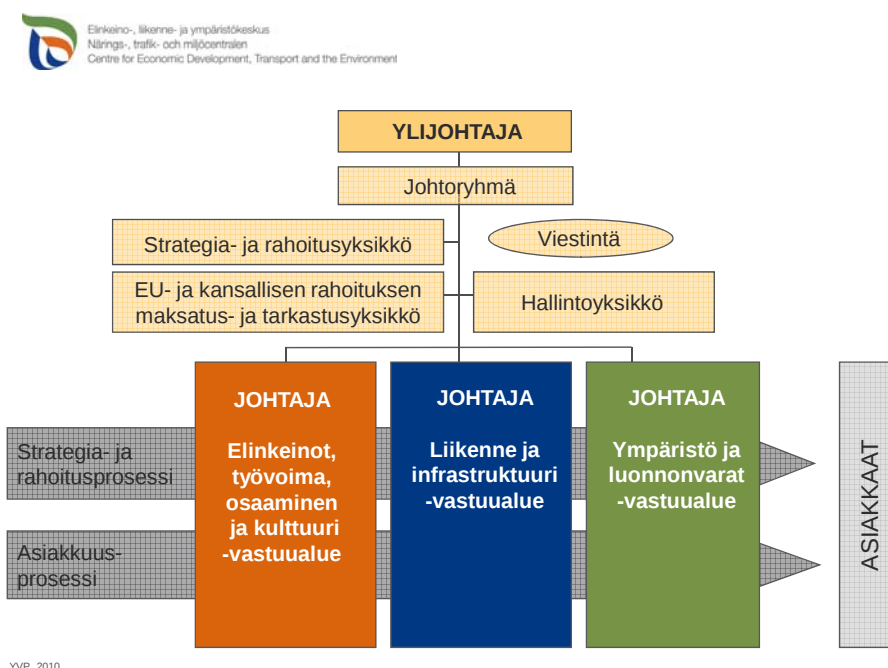
Aluejako

Kalatalouden alueellisen hallintoviranomaisen tehtäviä hoidetaan 11 ELY-keskuksessa, joista neljässä kalataloustehtäviä hoidetaan kahden ELY-keskuksen toimialueella. (kuva 4)

Kuva 4. ELY-keskukset ja kalatalouspalvelujen sijoitus.

Alueellisen kalataloushallinnon tehtäviä hoidetaan nykyisin ELY-keskuksissa elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri-vastuualueella (=E-vastuualue). ELY-keskuksista yhdeksässä on kolme vastuualuetta (E,L,Y), neljässä E ja Y-vastuualueet ja kahdessa vain E -vastuualue. Kolmen vastuualueen ELY-keskuksen malliorganisaatiokaavio on kuvassa 5.

Kuva 5. Kolmen vastuualueen ELY-keskuksen organisaatio.

Alueellisen kalataloushallinnon tehtävien hoitaminen ELY-keskusten työjärjestysten perusteella

Pääsääntöisesti ELY-keskuksissa kalatalouden aluehallintoviranomaisen tehtävät, ns. kalatalouspalvelut, hoitaa Maaseutu ja energia –yksikköön sijoitettu kalatalousryhmä (6 kpl). Yhdessä ELY-keskuksessa on yhdistetty maaseutu- ja kalatalousryhmä ja neljässä ELY-keskuksessa kalatalousasiat hoidetaan ilman erillistä ryhmää maaseutu- ja energiayksikössä. Kalatalousasioiden ratkaisijan tehtävänimikkeenä on kalatalouspäällikkö, paitsi Uudenmaan ELY-keskuksessa, jossa nimike on muutettu ryhmäpäälliköksi.

Ratkaisuvalta kalataloutta koskevissa asioissa on pääsääntöisesti kalatalouspäälliköllä. Poikkeuksena ovat Kaakkois-Suomen ELY-keskus, jossa EKTR-tukipäätökset ratkaisee rahoituspäällikkö sekä Uudenmaan ELY-keskus, joissa EKTR-tukipäätökset jalostuksen, kaupan- ja kalastusmatkailuinvestointien osalta ratkaisee innovaatiot ja yritysrahoitusyksikön päällikkö. EKTR-maksatukset ratkaisee eriyttämisvaatimusten mukaisesti ELY-keskuksen maksatuspäällikkö (10 kpl) tai maaseutu ja energiayksikön päällikkö (1 kpl). Uudenmaan ELY-keskuksen maksatusyksikössä tehdään em. lisäksi myös kalatalouden kansallisten valtionavustusten maksatuspäätökset.

Yleistä kalatalousetua koskevat lausunto- ja valitusasiat kuuluvat työjärjestysten mukaan yleensä koko ELY-keskukselle. Uudellamaalla, Kaakkois-Suomessa ja Pohjois-Savossa yleistä kalatalousetua koskevat lausuntoasiat kuuluvat keskusten E-vastuualueelle. Käytännössä lausuntojen ratkaisu on työjärjestyksissä annettu kalatalouspäällikölle/ryhmäpäällikölle. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa lausuntoasiat ratkaisee kuitenkin muista poiketen Maaseutu ja energiayksikön päällikkö, joka myös määrää esittelijän.

Työjärjestyksistä tulkittuna alueellisena kalatalousviranomaisena toimii koko ELY-keskus, mutta kalatalouspalvelujen tuottaminen ja asioiden ratkaisu on järjestetty toisistaan poikkeavilla tavoilla. Kalatalouspalvelujen erilaiset organisointimallit ovat asiakkaissa aiheuttaneet hämmennystä ja epätietoisuutta palvelun löytämisestä. Organisaation sisällä vastuu kalataloustehtävien hoitamisesta on saattanut hämärtyä, samoin vesilain mukaisen kalatalousintressin riippumaton valvonta.

Synergiat kalataloustehtävien hoidossa

Synergialla tarkoitetaan seuraavassa kahden tai useamman vaikuttavan tekijän kumuloituvaa yhteisvaikutusta. Synergiaetuna syntyy tällöin mm. kustannussäästöjä, toiminnan vaikuttavuuden syvenemistä ja osaamisen paranemista.

ELY-keskusten E-vastuualueen sisällä ja aikaisemmin TE-keskusten sisällä yhteistyötä on tehty yritystukia (yrittäjyysyksikkö), kalastusmatkailuhankkeita (maaseudun kehittämissyksikkö) ja elintarviketalouden tuotekehitys- ja kehittämishankkeita (TEKES) koskien. Yhteistyötä tehdään asiantuntijoiden välillä valmisteluvaiheessa sekä hankeryhmässä, jossa voi olla mukana myös maakuntaliittojen edustus. Kalatalouden substanssien henkilöiden asiantuntijuutta on hyödynnetty mm. vesivoimaloiden, peruskuivatushankkeiden ja järvien kunnostushankkeiden rahoituksessa.

Alueellisella kalatalous- ja ympäristöhallinnolla ei ole päällekkäisiä lakisääteisiä tehtäviä. Sen sijaan yhteistyö ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen (=Y-vastuualue) kanssa on laaja-alaista ja sitä on tehty pitkään jo aiemmin alueellisen ympäristöhallinnon sekä kalastuspiirien, maaseutuelinkeinopiirien ja TE-keskusten välillä. Tällä yhteistyöllä on saatu aikaan huomattavaa synergiaetua. Kalataloudellisia kunnostuksia koskien roolitus on ollut se, että kalataloushallinto on koordinoanut ja rahoittanut ja ympäristöhallinto on suunnitellut ja toteuttanut. Käytännön yhteistyötä on tehty myös yleisen ympäristöedun ja yleisen kalatalousedun valvonnassa (lausunnot ympäristö- ja vesilupahakemuksissa ja -rikkomuksissa, YVA-prosesseissa, kalakuolemissa, velvoitetarkkailujen hyväksymisissä). Myös uhanalaisen kalakannan suojelu, kalastuskiellot merilintujen pesimäalueilla ja luonnonsuojelualueilla sekä vesiliikenne- ja moottorikelkkarajoitukset ovat kuuluneet yhteistyön alaan. Kalataloushallinto on aktiivisesti osallistunut ympäristöhallinnon vastuulla olevan vesien- ja merenhoitolain mukaisiin tehtäviin (kalastotiedot, suunnittelu, työryhmät ym.) sekä osallistunut erilaisiin kehittämishankkeisiin. Synergioita y-vastuualueen kanssa kuvataan tarkemmin liitteessä 5.

ELY-keskusten perustamisen jälkeen E- ja Y-vastuualueiden välistä yhteistyötä on tiivistetty perustamalla erilaisia työryhmiä, esim. Uudenmaan ELY-keskuksessa on YVA-tiimi, vesien- ja merenhoitotiimi, kunnostustiimi ja peruskuivatustiimi. Kalataloudellisissa kunnostushankkeissa on siirrytty sisäisiin tilauksiin ja sovittu lausuntomenettelyistä vesi- ja

ympäristölupahankkeissa sekä YVA-prosesseissa. Useassa ELY-keskuksessa kartoitetaan parhaillaan uusia yhteistyömahdollisuuksia, esim. rannikon venevalvonnassa (kalastuksen ja vesien tilan seuranta) ja nuorison kalastusharrastuksen edistämisessä.

ELY-keskusten välillä yhteistyötä tehdään kalastuksen valvonnassa.

Maakuntaliitot ovat keskeisiä ELY-keskusten yhteistyökumppaneita, ja yhteistyötä on tehty mm. maakuntakaavojen valmistelussa, maakuntaohjelmien ja -suunnitelmien sekä toteuttamissuunnitelmien laadinnassa.

3.5 Tulosohjaus

Alueellisen kalataloushallinnon ohjaus koostuu strategisesta, toiminnallisesta ja operatiivisesta ohjauksesta, joista vastaa maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosasto.

Strateginen ohjaus. MMM:n alaisuudessa ei ole kalatalouden keskusvirastoa, joten ministeriö kohdistaa ELY-keskuksiin suoraa strategista ohjausta. Elinkeinokalataloudessa noudatetaan EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa. Maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosasto on laatinut kansallisia strategioita kalatalouden eri sektoreille: elinkeinokalatalous 3 kpl (vesiviljelystrategia valtioneuvoston periaatepäätöksenä, ammattikalastusstrategia sekä kalanjalostuksen ja -kaupan strategiat erillisinä ministeriön päätöksinä), vapaa-ajankalastus-, kalastusmatkailu- ja kalatiestrategia, joita ELY-keskukset toteuttavat päätöksenteossaan. ELY-keskusten kalatalousryhmät ovat lisäksi laatineet omia alueellisia strategioita kalatalouden eri sektoreille.

Kala- ja riistaosasto on pitänyt vuosittain keväällä kahden päivän strategiapäivät (kalatalouspäällikköpäivät) ELY-keskusten kanssa, jotka vuorollaan toimivat päivien käytännön järjestelijöinä. Päivillä käsitellään strategioiden ohella ajankohtaisia asioita, jotka koskevat kaikkia kalataloushallinnon osatulosalueita.

Toiminnallinen tulosohjaus. Kala- ja riistaosasto tulosohjaa ELY-keskuksia:

- yleisen kalatalousedun valvonnassa
- vapaa-ajankalatalouden ja kalavarojen hoidon kehittämisessä
- kalastuslain toimeenpanossa ja valvonnassa
- EU:n kalastuspolitiikan toimeenpanossa, tukitoimissa ja valvonnoissa
- rajavesistöjen ja Koltta-alueen kalastusasioissa

Kala- ja riistaosasto on pitänyt vuosittain ELY-keskusten kalataloushallinnolle järjestetyn yhteisen tulosneuvottelupäivän, jossa on käsitelty ELY-keskusten yhteisiä tulostavoitteita ja kunkin ELY-keskuksen erillisiä tulostavoitteita. Tämän jälkeen kala- ja riistaosasto on lähettänyt ELY-keskuksiin ELY-keskusten kalatalouden toimialaa koskevan strategian ja tarkentavan suunnitelman toimituskirjana tulostavoitteiden toteuttamiseksi.

Operatiivinen ohjaus. Kala- ja riistaosaston elinkeinokalatalouden yksikkö on järjestänyt vuosittaiset rakennetukipäivät ELY-keskusten kanssa sekä vierailut keskuksissa niin, että kaksivuotiskausittain kussakin on käyty. Elinkeinokalatalouden yksikkö on järjestänyt vuosittaiset kalastuksen EU-valvontapäivät Helsingissä. Niissä käydään läpi rannikon ELY-keskusten (6 kpl) edellistä vuotta koskevat valvontakertomukset ja keskustellaan seuraavan vuoden suunnitelmasta. ELY-keskusten valvontahenkilöstöä on osallistunut KRO:n ja

rajavartiolaitoksen kanssa EU:n joka vuotisiin yhteisvalvontaoperaatioihin (JDP) Itämerellä. EY:n kalastusvalvontavirasto on järjestänyt laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen valvontaan (LIS-valvonta) liittyen jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille säännöllistä koulutusta, johon Suomen kalatalousviranomaiset (ml. Uudenmaan ELY-keskus) ovat osallistuneet.

Lisäksi kala- ja riistaosasto on järjestänyt teemoittaisia koulutuspäiviä ja videoneuvotteluja tarpeen mukaan (linjauksia: tuet, maksut ja palkkiot, valvonnat, rekisterit, valitukset ym.).

4. ALUEELLISEN KALATALOUSHALLINNON TEHTÄVÄT

Alueellisen kalataloushallinnon toiminnan alkuvuosia leimasi kansallisen kalastuslainsäädännön toimeenpano, mm. kalastusaluejärjestelmä rakennettiin. Vuodesta 1995, jolloin Suomi liittyi Euroopan Unionin jäseneksi, mukaan ovat lisääntyvässä määrin tulleet EU:n yhteisen kalatalouspolitiikan (YKP) toimeenpanoon liittyvät tehtävät.

Alueellisen kalataloushallinnon nykyiset tehtävät voidaan jakaa kehittämis-, toimeenpano- ja valvontatehtäviin. Tehtävät ovat säädösperusteisia. MMM:n osatulosaluejaon mukaisesti ne voidaan jakaa kolmeen osatulosalueeseen, jotka ovat elinkeinokalatalous, vapaa-ajan kalatalous ja kalavarojen hoito. Osaan tehtävistä liittyy hallinnon päätöksentekoa tukevien erilaisten rekistereiden ylläpito, joita ei seuraavassa luettelossa ole jaettu erikseen em. osatulosalueisiin. Osa tehtävistä kohdentuu vain tiettyihin ELY-keskuksiin tai tiettyyn ELY-keskukseen.

Elinkeinokalatalouden tehtävät ovat seuraavat

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanoon liittyvät tehtävät

- Investointi- ja kehittämistuet alan yrittäjille ja sidosryhmille
 - o Merikalastus
 - o Vesiviljely, sisävesikalastus, kalanjalostus ja kalan tukkukauppa
 - o Yleishyödylliset toimenpiteet
 - o Alueellinen yhteistoiminta → Kalatalousryhmät (7 kpl)
 - o Tekninen apu
- Kalastuksen ja kalakaupan toimisto- ja kenttävalvonta (rannikon ELY-keskukset)
- Itämeren yhteisvalvontaoperaatiot (rannikon ELY-keskukset)
- Ammattikalastajille ja vesiviljely-yrityksille maksettavat hyljesietopalkkiot (rannikon ELY-keskukset)
- Ammattikalastajille maksettavat poistokalastustuet
- Suomeen kolmansista maista tuotujen kalojen ja kalatuotteiden valvonta eli LIS-valvonta (Uudenmaan ELY-keskus)

Muut elinkeinokalatalouden tehtävät

- Lohirysäpaikkojen käyttöluvat/vuokraukset ja valvonta (rannikon ELY-keskukset)
- Tuoreen kalan kuljetustuet (Varsinais-Suomen, Kainuun, Pohjanmaan, Lapin ELY-keskukset)
- Yhteydenpito maakuntien liittoihin Euroopan kalatalousrahaston varojen käytöstä

Vapaa-ajankalatalouden tehtävät

- Avustukset vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun kehittämiseksi
- Kalastusalueiden toiminnan rahoitus, ohjaaminen ja valvonta
- Kalastusalueiden ohjesääntöjen vahvistaminen
- Korvaukset vesien omistajille yleiskalastusoikeuksista
- Kalastuslain mukaisten lupien, kieltöjen ja rajoitusten toimeenpano
- Kalastusta koskevien säännösten ja määräysten valvonta
- Kalastuksen valvojen hyväksyminen, kalastuksen valvojan kokeen järjestäminen, kalastuksenvälvojan kortin ja tunnuksen antaminen sekä tapahtumailmoitusten säilytys
- Sopimukset kalastuksen rajoittamisesta ja kieltämisestä saimaannorppakannan elinvoimaisena säilymiseksi (Etelä-Savon ELY-keskus)
- Luvanmyynnin, valvonnan ja desinfioinnin järjestäminen Tenojoella ja Näämämöjoella sekä Tornionjoella (Lapin ELY-keskus)
- Selvitykset ja kehittämishankkeet

Kalavesien hoidon tehtävät

- Yleisen kalatalousedun valvonta vesi- ja ympäristönsuojelulain sekä YVA-lain mukaisissa asioissa
 - o Lausunnot, valitukset ja vastineet
 - o Kalatalousvelvoitteiden hyväksyminen ja toimeenpano
 - o Kalatalousvelvoitteiden ajanmukaistaminen
 - o Valtion edustaminen hankkeissa, joihin sisältyy yleisen kalatalousedun valvontavelvollisuus
 - o Osallistuminen YVA-prosessiin
- Uhanalaisten ja taloudellisesti arvokkaiden kalakantojen suojelu ja hoito
- Vesien- ja merenhoidon suunnittelu ja toteuttaminen
- Vesistöjen kalataloudellisten kunnostusten ohjaus, rahoitus ja luvan haku
- Muut avustukset kalavesien hoitamiseksi (KL)
- Istutus- ja ylisiirtoluvat sekä kalastuskiellot
- Selvitykset ja kehittämishankkeet

Alueellinen kalataloushallinto pitää rekisteriä seuraavista asioista:

- Ammattikalastajat Kalastusalueet
- Ammattimaisen kalastuksen saaliit (rannikon ELY-keskukset)
- Kalan osto- ja myynti-ilmoitukset (rannikon ELY-keskukset)
- Vesiviljelylaitokset
- Kalastusalueet
- Kala- ja rapuistutukset
- Kalataloudelliset kunnostukset
- Kalataloudelliset velvoitteet
- Onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskiellot
- Lohi- ja siikapitoiset vesistöt
- LIS-rekisteri (Uudenmaan ELY-keskus)

MMM:n ylläpitämiä keskusrekistereitä ovat elinkeinokalatalouden puolella KAKE ja vapaa-ajankalatalouden puolella KAVERI.

Tehtävien säädöspohja

Kalataloushallinnon tehtävät perustuvat kansallisiin tai EU-säädöksiin. Liitteessä 6 on keskeinen kalatalousviranomaisen toimintaan vaikuttava kansallinen ja EU-lainsäädäntö.

4.1 Erikoistumistehtävät

Erikoistumistehtäviä työryhmä on tarkastellut toimivallan kautta. Alueellisen kalatalousviranomaisen toimivalta voidaan jakaa mm. alueelliseen tai asialliseen toimivaltaan. Alueellinen toimivalta perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (20.11.2009/910). Asiallinen toimivalta perustuu kansalliseen ja EU-lainsäädäntöön sekä maa- ja metsätalousministeriön em. asetuksen nojalla ELY-keskuksille asettamiin tulostavoitteisiin.

Useamman maakunnan alueella kalatalouden aluehallintotehtäviä hoitavat Varsinais-Suomen ELY-keskus, Hämeen ELY-keskus, Pohjanmaan ELY-keskus ja Kainuun ELY-keskus (ks. myös kuva 1).

Uudenmaan ELY-keskus on valvonut vuodesta 2010 lähtien EU:n neuvoston asetuksen nojalla kolmansista maista Suomeen tuotuja kaloja ja kalatuotteita sekä hoitanut tähän kuuluvat saalistodistusten tarkastukset.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on toimivaltainen rekisterinpitäjä alusrekisteröinneissä silloin, kun merialueella toimivan aluksen omistajan kotikunta on sisävesialueella. Sopimukset kalastuksen rajoittamisesta ja kieltämisestä Saimaannorppakannan elinvoimaisena säilymiseksi tekee Etelä-Savon ELY-keskus. Lapin ELY-keskuksella on useita rajajokiin (Tornionjoki, Teno ja Näämönjoki) liittyviä kalataloustehtäviä.

ELY-keskuksilla on MMM:n asettamina tulostavoitteina erilaisia vastuuta. Suomenlahden meritaimenkantojen suojelun ja käytön koordinoitivastuu on Uudenmaan ELY-keskuksella. Saimaan järvilohen kalastuksen ja kannan hoidon suunnittelu ja toimeenpanon koordinoitivastuu (=järvilohistrategian toimeenpano) on Pohjois-Karjalan ELY-keskuksella.

Valtakunnallisen rapustrategian toteutuksen ja uudistuksen koordinoitivastuu on Hämeen ELY-keskuksella. Suomen kansallisen ankeriaanhoitosuunnitelman toteuttamisvastuu on Kaakkois-Suomen ELY-keskuksella. Kansallisten kalastuksenhoitomaksuvarojen hakuun liittyvien toimenpiteiden ja määrärahojen käytön kohdentamisen ja seurannan suunnittelu- ja koordinoititehtävät ovat Keski-Suomen ELY-keskuksella.

4.2 Suoritteet

Alueellisen kalataloushallinnon suoritelmääriä vuodelta 2009 esitetään taulukossa 1. Taulukkoon on koottu niiden suoritteiden määrä, joka on ollut yhteismitallisesti saatavissa EKTR-rekisteristä, kalastuksen valvonnan KAKE-rekisteristä tai ELY-keskusten diaarijärjestelmästä.

Kaikki alueellisen kalataloushallinnon suoritteet eivät kirjaudu diaari- tai muihin järjestelmiin, esim. puhelin- ja sähköpostineuvonta kalastuslain soveltamista koskeissa asioissa, kalastusalue toiminta, sidosryhmäyhteistyö, asiantuntijatyö muiden rahoittamissa hankkeissa (esim. EAKR), suoritteet, jotka syntyvät istutuspöytäkirjojen syöttämisestä tai velvoitteita koskevien merkintöjen tekemisestä KAVERI (ent. RYSÄ) –rekisteriin jne. Näitä ei ole lähdetty arvioimaan.

Taulukko 1. Alueellisen kalataloushallinnon suoritelmääriä (tapahtumia, kpl) vuodelta 2009.

suorite	Uusimaa	Varsinais-Suomi	Häme	Kaakkois-Suomi	E-Savo	Keski-S	Pohjanmaa	P-Savo	P-Karjala	Kainuu	Lappi	Yhteensä
EKTR	156	314	56	81	26	23	229	31	34	114	81	1145
KALASTUKSEN VALVONTA	*) 2879	10712		1828		7	9255			4588	1492	30761
YLEISEN KALAT. EDUN VALVONTA	35	162	339	63	38	123	121	168	69	351		1469
KANSALLINEN RAHOITUS	88	111	140	81	58	78	79	95	123	64		917
KALASTUSLAIN TOIMEENPANO	67	42	32	11	16	24	88	54	43	45		422
MUUT	3	17	33	10	10	26	10	10	1	5		125
Yhteensä	3228	11358	600	2074	148	281	9782	358	270	5167	1573	34839

*) LIS-valvonta v. 2010 1920 kpl, 2011 (1-9) 3113 kpl

4.3 Substanssimäärärahat

Kalatalouden määrärahat tulevat valtion tulo- ja menoarvion pääluokasta 30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala 40. Kala-, riista- ja porotalous. Määrärahamentit ovat seuraavat.

Kalakannan hoitovelvoitteet (mom 30.40.20)

Määrärahaa saa käyttää vesilain (264/1961) 2 luvun 22 ja 22 b §:n ja vuonna 2011 voimaan tulevan uuden vesilain 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) 44 §:n nojalla annettujen lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Toisin sanoen määrärahaa käytetään

vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ympäristölupapäätösten ehtojen mukaisesti.

Kalatalouden edistäminen (mom 30.40.51)

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (286/1982) 91 ja 91 a §:n perusteella:

- 1) vesialueiden omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin
- 2) kalastusalue toiminnasta
- 3) kalastusalan järjestöjen toiminnasta
- 4) kalatalouden edistämisestä
- 5) valtiolle maksun kannosta ja kalastuksenhoitomaksurekisterin pidosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kalastuslupamaksujen palautukset ja saimaannorpan suojeluun liittyvät sopimuspalkkiot (mom 30.40.52)

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) kalastuslain (286/1982) 89 a §:n mukaisesti viehekalastusmaksujen palautuksina vesialueiden omistajille
- 3) viehekalastusmaksujen kannosta aiheutuvien kulutus- ja muiden menojen maksamiseen
- 4) saimaannorpan suojeluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen (mom 30.40.62)

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja ammattikalastajille myönnettävistä saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvauksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) Euroopan kalatalousrahaston (EKTR) varoista rahoitettavien elinkeinokalataloutta koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen. Määrärahan mitoituksessa huomioidaan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukaiset menot, jotka ovat vuosille 2007—2013 Euroopan kalatalousrahastosta osaksi rahoitettavien ohjelmien rahoitusosuutta, jonka EU:n ja kansalliset rahoitusosuudet on vahvistettu komission hyväksymässä toimintaohjelmassa.

Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (mom 30.40.77)

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) luonnonravintolammikoiden kunnostus- ja entistämishankkeiden, vaelluskalakantojen turvaamiseen ja elvyttämiseen tähtäävien kalataloudellisten kunnostushankkeiden sekä muiden kalataloutta edistävien rakennushankkeiden suunnittelu- ja toteuttamismenojen maksamiseen

- 2) hankkeita koskevissa lupapäätöksissä määrättyjen velvoitteiden toteuttamiseen
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahalla on tarkoitus toteuttaa hankkeita, joilla edistetään kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa. Hankkeilla vähennetään samalla kalanistutuksina toteutettavan kalavesien hoidon tarvetta.

Vuonna 2010 maa- ja metsätalousministeriö myönsi ELY-keskuksille kalatalouden substanssimäärärahoja lähes 29 milj. € (taulukko 2).

Kaakkois- Varsinais- Pohjois- Pohjois-													
Suorite	Uusimaa	Suomi	Suomi	Pohjanmaa	Kainuu	Lappi	Häme	Keski-Suomi	Savo	Karjala	Etelä-Savo	Yhteensä	
Korvaukset kalavesien omistajille	123 006	95 532	122 322	67 830	98 382	74 898	192 318	98 154	84 474	71 478	111 606	1 140 000	
Kalastusalue toiminta	161 316	121 349	194 421	94 462	129 327	113 650	235 952	117 775	141 590	100 125	150 033	1 560 000	
Kalatalouden edistäminen	100 087	78 428	108 493	52 813	92 867	64 285	158 140	92 966	82 087	66 513	97 021	993 700	
Yhteensä 28	384 409	295 309	425 236	215 105	320 839	253 015	586 410	308 895	308 151	238 116	358 660	3 694 145	
Viehekorttivarat	532 811	258 437	416 107	161 730	112 450	109 244	261 465	179 008	146 645	118 724	209 277	2 505 898	
Kunnostusmäärärahat	38 000	70 000	70 000	70 000	90 000	95 000	66 000	95 000	40 000	55 000	68 000	757 000	
EKTR-varat (sis. kalatalousryhmät)	4 143 480	1 751 000	4 890 000	1 730 000	1 675 000	700 000	850 000	650 000	2 005 000	1 050 000	836 520	20 281 000	
Kalakannan hoitovelvoitteet	250 000	-	250 000	60 000	250 000	80 000	280 000	10 000	90 000	100 000	-	1 370 000	
Valvonta ja selvitykset, MMM toim.menonom	31 000	31 000	35 000	56 700	17 000	165 500						336 200	
Norppakorvaukset ammattikalastajille											50 000	50 000	
Yhteensä	5 379 700	2 405 746	6 086 343	2 293 535	2 465 289	1 402 759	2 043 875	1 242 903	2 589 796	1 561 840	1 522 457	28 994 243	

4.4 Tiedossa olevat muutokset alueellisen kalataloushallinnon tehtäviin

Nykyisen kalastuslain mukaan kalastusalueet käyttävät päätöksenteossaan julkista valtaa. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Kalastuslain kokonaisuudistuksen ennakoidaan tuovan muutoksia alueellisen kalataloushallinnon tehtäviin. Ensimmäisenä uutena tehtävänä alueelliselle kalatalousviranomaiselle tulevat kalastuksen valvontaan liittyvät tehtävät, joita ovat mm. kalastuksenvalvojen hyväksyminen, kalastuksen valvojan kokeen järjestäminen, kalastuksen valvojan kortin ja tunnuksen antaminen sekä tapahtumailmoitusten säilytys.

Yhteisäluelain uudistuksen myötä osakaskuntien sääntöjen hyväksyminen siirtyy Aluehallintovirastoille 1.10.2011. Vesiviljelyrekisterin ylläpito on siirtymässä elintarviketurvallisuusvirasto EVIRAlle.

Kalastuksen ja kalakaupan valvontaan on tullut ja on edelleen tulossa uusia tehtäviä. LIS-valvonnan työmäärä kasvaa, koska järjestelmä on vielä uusi ja koska Suomeen kolmansista maista tuodun kalan volyymit kasvavat (saalistodistusten tarkastuksia v. 2010 1920 kpl ja syyskuussa 2011 3113 kpl). Ns. valvonta-asetuksen täytäntöönpanon vaatimia toimia ja resurssitarpeita selvitetään maa- ja metsätalousministeriössä parhaillaan. Ennakoitavissa on, että Suomessakin toteutus lisää valvonnan tehtäviä.

Uusi merenhoidon järjestämisasetus tuo niin ikään lisätehtäviä rannikon ELY-keskusten kalataloushallinnolle, sillä kalakannat ja kalastus ovat EU:n meristrategiadirektiivissä selvästi suuremmassa roolissa kuin aiemmassa vesipuitedirektiivissä.

Maa- ja metsätalousministeriön alaisena ei ole kalatalouden keskusvirastoa. Ministeriö on ajan kuluessa siirtänyt hoitamiaan tehtäviä alaiselleen kalataloushallinnolle ja uusia tehtävien siirtoja on odotettavissa. Ne koskevat mm. kalastuksenhoitomaksuvaroihin ja kalatalouden rekistereihin kuuluvia tehtäviä.

5. ASIAKKUUDET

Kalataloushallinnon asiakkaat voidaan jakaa MMM:n osatulosalueittain elinkeinokalatalouden, vapaa- ajan kalatalouden ja kalavesien hoidon asiakkaisiin. ELY-keskusten asiakkuusstrategiassa käytetty asiakkuusluokittelu on seuraava: henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat ja yhteisöasiakkaat. Luokitukset eivät ole yhteneväiset, mutta kalataloushallinnon asiakkaista on tunnistettavissa ELY-keskusten asiakkuusluokituksen mukaiset asiakasryhmät.

Alueellisen kalataloushallinnon asiakaskunta on moninainen. Henkilöasiakkaita ovat esim. vapaa-ajankalastajat, matkailukalastajat ja yhteisen kalaveden osakkaat. Yritysasiakkaita on eniten elinkeinokalatalouden osatulosalueella. Yritysasiakkaita ovat mm. ammattikalastajat, kalankasvattajat, kalanjalostusyrietykset, tukkukaupat, vesi- ja ympäristölupien hakijat ja haltijat sekä matkailuyrittäjät. Yhteisöasiakkaita ovat esim. osakaskunnat, kalastusalueet, kalatalouden alueelliset toimintaryhmät, kalatalouden neuvonta- ja etujärjestöt ja kunnat.

Kalataloushallinnon osatulosalueille yhteisiä asiakkaita, jotka ELY-keskusten asiakkuusluokituksessa ovat sidosryhmiä, ovat esim. maakuntaliito, metsähallitus, merivartiosto, tulli sekä riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Näiden tahojen kanssa tehdään paljon yhteistyötä.

Tarkempi kuvaus alueellisen kalataloushallinnon asiakkaista ja sidosryhmistä on liitteessä 7.

6. HENKILÖSTÖ

Kalataloushallinnon henkilöstömäärä

Kalataloushallinnon substanssitehtävissä työskentelee tällä hetkellä ELY-keskuksissa vakituisesti 57 henkilöä. Henkilöstö on koulutukseltaan joko luonnontieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneita tohtoreita ja maistereita tai opistotasoisia (AMK)-iktyonomeja, kalatalousteknikoita sekä merkonomeja.

Tehtäviin käytetyt henkilötyövuodet

TAIKA –seurantaan perustuen työaikaa käytettiin aluehallinnossa kalatalouden tehtäviin seuraavasti. Luvut ovat vyörytettyjä henkilötyövuosia ts. esim. hallinnollisiin tehtäviin käytetty aika (johto, tukityö), loma-aika ja kohdistamaton työaika on laskettu mukaan substanssitehtäviin.

Kalatalouden eri tehtäviin kuluneiden henkilötyövuosien käyttö jaetaan TAIKA-seurannassa kehittämistehtäviin ja kalatalouden tehtäviin.

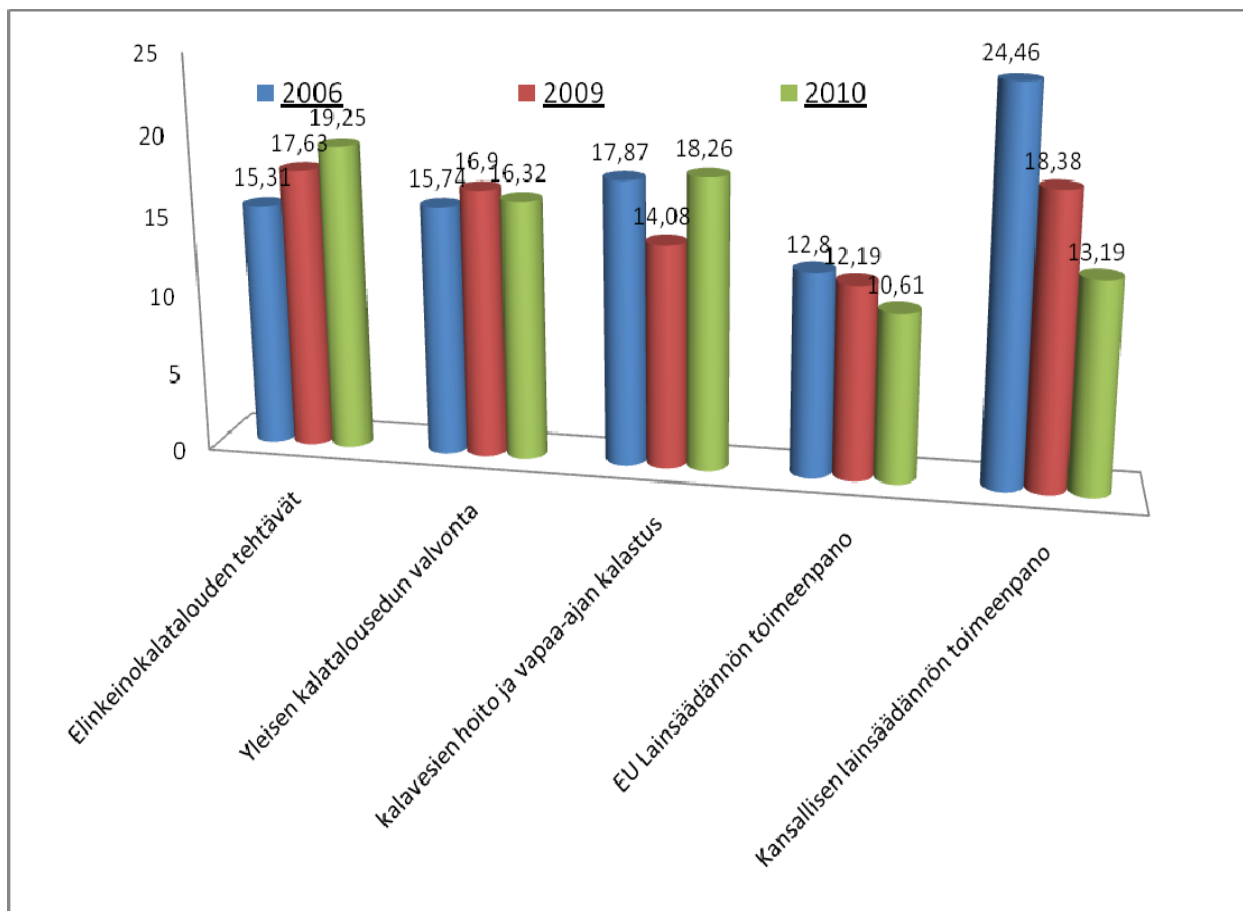
Kehittämistehtäviä ovat

- 1) elinkeinokalatalouden tehtävät (KOR/EKTR –rahoitus, maksatus ja valvonta) sekä

kalatalouden tehtäviä ovat

- 2) yleisen kalatalousedun valvontatehtävät (vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisia valvonta ja toimeenpanotehtäviä)
- 3) kalavesien hoidon ja vapaa-ajan kalatalouden tehtävät (kalastuslain toimeenpanotehtäviä)
- 4) EU lainsäädännön toimeenpanotehtävät (kalastuksen ja kalakaupan valvonta, LIS)
- 5) kansallisen lainsäädännön toimeenpanotehtävät (valvonta ja toimeenpanotehtäviä)

Vuosina 2006, 2009 ja 2010 edellä mainittuihin tehtäväkokonaisuuksiin käytetyt henkilötyövuodet esitetään kuvassa 6 (tehtäville kirjanneiden henkilöiden lkm: 115,110,109 hlöä, lähde AHTI).

Kuva 6.

Kalatalouden eri tehtäväryhmiin käytetyt henkilötyövuodet vuosina 2006, 2009 ja 2010.

Kalatalouden substanssihenkilöiden ELY-keskuksissa tekemä muu työ ja kalataloustehtäviin käytetyn htv-määrän kehitys tuottavuus- tms. syistä

TE-keskus -uudistuksen ja ALKU-hankkeen myötä tehtävien hoidossa on tapahtunut muutoksia. Suurimpana yksittäisenä muutoksena on ollut EKTR-maksatusten siirtyminen maksatusyksikköön. Toimintoja on yhdistetty mm. tukitoiminnoissa. Jos kalatalouden tehtäviä on siirtynyt ELY-keskusten muille toimintayksiköille, niin myös kalatalouden substanssihenkilöstön työpanosta on ryhdytty käyttämään ELY-keskuksen muihin tehtäviin. Näitä ovat esim. muut kuin EKTR-maksatukset (sekä esittely että ratkaisu), maataloustuet (tallennukset ja esittelyt) sekä muut maaseutu ja energiayksikön tehtävät. Valtion tuottavuusvähennykset ovat myös kohdistuneet kalatalouspalveluihin. Yhteensä henkilötyövuosivähennys on ollut 5,5 htv.

Erikoistumiseen kuluvat htv:t

Laajennetun toimialueen ELY-keskusten henkilötyövuosien käyttö kalataloustehtävien hoitamiseen.

Varsinais-Suomi :	4,7 htv Varsinais-Suomi (67 %)
	2,3 htv Satakunta (33%)
Häme:	3 htv Kanta-Häme, Päijät-Häme (50%)
	3 htv Pirkanmaa (50 %)
Pohjanmaa:	6,9 htv Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa (82%)
	0,6 htv Etelä-Pohjanmaa (18%)
Kainuu:	2-3 htv Kainuu (50%)
	3-4 htv Pohjois-Pohjanmaa (50%)

Muiden erikoistumistehtävien vaatimat henkilötyövuodet (lailla säädetyt ja maa- ja metsätalousministeriön tulostavoitteena ELY-keskuksille antamat)

- Toimivaltainen rekisterinpitäjä silloin, kun aluksen omistajan kotikunta on sisämaassa (Varsinais-Suomi): - htv
- Sopimukset kalastuksen rajoittamisesta ja kieltämisestä Saimaannorppakannan elinvoimaisena säilymiseksi (Etelä-Savo): 0,5 htv
- Tenojokea, Näätämöjokea ja Tornionjokea koskevat kalataloustehtävät sekä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien kalatalousneuvottelukuntien asettaminen (Lappi): 1 htv (vakituinen) + 26 htkk erillismäärärahoihin
- Saalistodistusten tarkastamiseen liittyvät tehtävät Suomessa (LIS-valvonta) (Uusimaa):1,2 htv
- Suomenlahden meritaimenkantojen suojelun ja käytön koordinointi (Uusimaa):0,3 htv
- Saimaan järvilohen kalastuksen ja kannan hoidon suunnittelu ja toimeenpanon koordinointi (=järvilohistrategian toimeenpano) (Pohjois-Karjala):0,25 htv
- Valtakunnallisen rapustrategian toteutuksen ja uudistuksen koordinointi (Häme): HTV: 0,3
- Suomen kansallisen ankeriaanhoitosuunnitelman toteuttamisvastuu (Kaakkois-Suomi): 0,1 htv
- Kansallisten kalastushoitomaksuvarojen hakuun liittyvien toimenpiteiden ja määrärahojen käytön kohdentamisen ja seurannan suunnittelu- ja koordinoititehtävät (Keski-Suomi):1 htkk

7. HENKILÖSTÖ- JA SIDOSRYHMIEN KÄSITYKSET

Sidosryhmien ja ELY-keskusten kalatalousvirkamiesten näkemyksiä kartoitettiin kehittämisohdotusten pohjaksi.

Sidosryhmäkuuleminen

Sidosryhmien näkemysten kartoittamiseksi järjestettiin järjestöjen kuulemistilaisuus Helsingissä 14.2.2011. Kuultujen tahojen mielestä kalatalousasioiden hoitamisen tavoitetilan vuonna 2015 tulisi olla seuraava:

Olennaisena pidettiin, että ELY-keskuksessa on kalatalouden asioita hoitava yksikkö, jonka asiakas tunnistaa ja jolla on riittävä asiantuntemus kalatalouden eri osa-alueilla sekä riittävät valtuudet toimia kalatalouden parhaaksi. Alueellisena kalatalousviranomaisena toimiva ELY-keskus on vahva kalatalouden elinkeinojen kehittäjä ja kalatalouden koordinoija alueellaan. ELY-keskuksilla on myös rooli vesialueiden käytön suunnittelussa ja

yleisen kalatalousedun valvonnassa. Vesialueella on usein monta intressitahoa, jolloin viranomaisen rooli olla puolueeton päätöksentekijä ja toimeenpanija korostuu eikä yksittäisen tahon edunvalvoja. Toiminnan painopisteiden muutokseen nähtiin aiheita vesiluonnon ja sen monimuotoisuuden hoidon osalla.

Kuulemistilaisuuden esityksistä on yhteenveto liitteessä 8.

Henkilöstökysely

ELY-keskusten kalatalousvirkamiehille lähetettiin henkilöstön näkemysten selvittämiseksi sähköinen webropol-kysely, jossa vastausaikaa oli 8-30.4.2011. Kysely lähetettiin 65 henkilölle, joista 32 vastasi (n. 50%). Kysymysten aihepiirinä olivat synergiaedut, kalatalouden tehtävien järjestely (luopuminen, ostopalvelut, järjestöt) sekä aluejako ja aikataulut. Vastausten perusteella kalatalousvirkamiesten näkemykset vaihtelivat siinä määrin, ettei vastauksista voida tulkita selkeää, yhtä ratkaisua tukevaa linjaa. Eniten muutoshalukkuutta oli kuitenkin kalastuksen valvonnassa ja rekisteritehtävissä. Synergiamahdollisuuksia nähtiin olevan sekä elinkeinot, liikenne ja kulttuurivastuualueen sisällä, että erityisesti ympäristövastuualueen kanssa, mutta myös liikennevastuualueen kanssa. Vastausyhteenveto on liitteessä 9.

Kalataloushallinnon kevätneuvottelupäivät

Kalataloushallinnon neuvottelupäivillä 18 - 19.5.2011 Hämeenlinnassa olivat koolla maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston johto ja ELY-keskusten kalatalousryhmien kalatalouspäälliköt sekä kalastusbiologit. Kalatalouspäälliköiden suhtautuminen hallinnon kehittämiseen ja toimeenpanon vaihtoehtoihin keinoihin oli myönteistä. Esille tulivat asiakkaiden ja sidosryhmien esittämät toiveet alueellisen kalataloushallinnon näkymisestä ELY-keskuksissa selkeänä ja kattavana kalatalouden kokonaisuutena, kalatalouden toimintayksikkönä. Kalatalouspäälliköillä on valmiutta synergian lisäämiseen ELY-keskusten sisällä. Ehdotettuun ELY-keskusten kalatalousryhmien lukumäärän vähentämiseen suhtauduttiin toisaalta myönteisesti; toisaalta toimialueiden laajentumiseen sisältyväksi riskiksi nähtiin paikallistuntemuksen heikkeneminen ja kustannusten kasvu tuottavuustavoitteiden vastaisesti etäisyyden kasvaessa asiakkaisiin. ELY-keskusten tehtävien priorisoinnissa jotkut kalatalouden rekisterit uhkaavat nykyisellään jäädä päivittämättä. Palvelujen sähköistäminen nähtiin yhtenä mahdollisuutena keventää hallinnon työkuormaa.

8. TYÖRYHMÄN KEHITTÄMISEHDOTUKSET

8.1 Johdanto

Kalatalouden toimintaympäristö on muuttunut ja muuttuu edelleen. Tulevaisuudessa entistä enemmän haasteita tuovat mm. kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, vapaa-ajankäytön monipuolistuminen, ekosysteemiajattelun vahvistuminen, ilmastomuutos, talouden globalisoitumisen syveneminen ja informaatioteknologian kasvava soveltaminen.

Myös alueellinen kalataloushallinto on perustamisensa jälkeen (1982) kokenut muutoksia. Muutokset ovat koskeneet mm. hallinnon organisaatiorakenteita, tehtäviä ja resursseja.

ELY-keskusten on jatkossakin kyettävä vastaamaan asiakkaiden, yhteiskunnan ja kalatalouden tarpeisiin.

Edellisen hallituksen aikana päätetyn tuottavuusohjelman toteuttaminen on vähentänyt alueellisen kalataloushallinnon tehtäviin käytettäviä henkilöstöresursseja (virkojen väheneminen, kalataloushenkilöstön muualle tekemä työ). Osassa kalatalousasioita hoitavia ELY-keskuksia koetaan esittelijävajetta. Euroopan unionin yhteisen kalatalouspolitiikan (YKP) tehtäviä on priorisoitu (valvonta- ja rahoitustehtävät), mikä on merkinnyt kansallisen kalatalouspolitiikan toimeenpanoon käytettävien henkilöstövoimavarojen vähentymistä.

Alueellisen kalataloushallinnon tehtävät lisääntyvät. YKP:n mukaiset tehtävät lisääntyvät EU:n valvonta-asetusten täytäntöönpanon myötä. Kansallisen kalastuslakiuudistuksen valmistelun aikana on ilmennyt, että ELY-keskusten tehtävät lisääntyvät mm. kalastusalueiden eräiden tehtävien siirtyessä alueelliselle kalatalousviranomaiselle eli ELY-keskukselle.

Maa- ja metsätalousministeriö tulosoittaa kalatalouden tehtävissä ELY-keskuksia suoraan, koska kalataloustehtävien hoitoa varten ei ole olemassa keskusvirastoa. Delegoidessaan tehtäviä ministeriö delegoi ne suoraan alueelliselle kalatalousviranomaiselle. ELY-keskuksille on tulossa uusia delegoitavia tehtäviä.

Alueelliselle kalatalousviranomaiselle kuuluvien tehtävien hoito, päätäntävalta ja kalataloushallinnon rakenne on pirstoutunut (taustalla TE- keskus ja ELY-keskus-uudistukset). Kaikissa alueellisen kalataloushallinnon tehtäviä hoitavissa ELY-keskuksissa ei ole tunnistettavaa kalatalouden toimintayksikköä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan, että ELY-keskusten ohjausjärjestelmää tehostetaan ja toimintaa kehitetään niiden nykyisen määrän ja rakenteen pohjalta. ELY-keskusten toimintamenojen asteittainen väheneminen vaatii kuitenkin voimakasta toiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamista. Se saavutetaan vain keskittymällä ydintehtäviin, johtamista ja työprosesseja kehittämällä, toimintamalleja yhtenäistämällä ja työjakoa lisäämällä.

ELY-keskusten asiakkuusstrategian 2015 mukaan asiakaslähtöisyyden on oltava keskeinen tekijä ELY-keskusten johtamisessa ja ohjaavien tahojen antamien linjausten toimeenpanossa eri ELY-keskuksissa.

Jatkossa ELY-keskusten toiminnan kehittämisessä panostetaan asiakasyhteydenottojen hallintaan ja asiakaspalvelun yhtenäistämiseen, asiakastiedon hankintaan ja hyödyntämiseen sekä palveluiden asteittaiseen sähköistämiseen. Näitä asioita kehitetään ELY-keskusten strategia-asiakirjan tavoitteiden mukaisesti kaikki vastualueet ja tehtävät huomioiden, mukaan lukien kalatalouden tehtävät.

8.2 Työryhmän kehittämis ehdotukset

Tehtävien priorisointia koskevat ehdotukset

(1) Työryhmä ehdottaa, että kalatalouden tehtäviä priorisoidaan osatulosalueiden sisällä seuraavasti.

Elinkeinokalatalouden tehtävät

- EU:n yhteisen kalatalouspolitiikan toimeenpanoon liittyvät valvontatehtävät (kalastuksen ja kalakaupan valvonta, LIS-valvonta)
- EKTR:sta myönnettäviin investointi- ja kehittämistukiin liittyvät asiat
- Lohen/taimenen pyyntipaikkaluvat
- Ammattikalastajille ja vesiviljely-yrityksille maksettavat hyljesietopalkkiot
- Ammattikalastajille maksettavat poistokalastustuet

Kalavesien hoidon tehtävät

- Yleisen kalatalousedun valvontatehtävät ml. velvoitteet
- uhanalaisten kalalajien ja kestävien kalakantojen turvaaminen kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden ja velvoitteiden mukaisesti
- Vesien- ja merenhoidon järjestämistehtävät
- Kalataloudellisten kunnostusten ohjaus, rahoitus ja luvan haku
- Istutus- ja ylisiirtoluvat sekä poikkeuslupien ja kieltojen antaminen

Vapaa-ajan kalatalouden tehtävät

- kansallinen kalastuksen valvonta
- kalatalouden edistämismisvarojen jako
- kalastusalueita koskevat asiat
- Korvaukset vesien omistajille yleiskalastusoikeuksista

Peruste: Priorisointijärjestyksen pohjana on tehtävien lakisääteisyys, kiireellisyysluokittelu ja osin ekosysteemipalveluajattelu.

Alueellisen kalataloushallinnon keskeiset tehtävät on jaettu kolmeen painopistealueeseen, ja kunkin painopistealueen sisällä tehtävät hoidetaan esitetyssä järjestyksessä. Tehtävien priorisointia tarvitaan, koska valtionhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman takia henkilöstöresurssien oletetaan jatkossakin vähenevän. Toisaalta kalataloushallinnon tehtävät ovat lisääntymässä uuden lainsäädännön toimeenpanon myötä. Koska kalatalouden tehtävät ovat lakisääteisiä, tehtävien tärkeysjärjestyksen asettaminen on tarpeen avaintehtävien osoittamiseksi. Tehtävien priorisointi helpottaa sekä ELY-keskusten toimintaa tehokkuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi että tulosohjauksen tehostamista. Koska tehtävät ovat lakisääteisiä, on priorisointi lähinnä tehtäviin panostetun ajankäytön sekä tehtävien suorittamisen käsittelyaikojen ohjaamista. Joidenkin tehtävien karsiminen lainsäädännöstä saattaa pidemmällä aikavälillä tulla harkittavaksi.

Aikataulu: Priorisointi antaa osaltaan puitteet kalataloushallinnon toimintojen ja palvelujen kehittämiseksi. Mahdollisimman laaja yksimielisyys priorisoinneista tukee toimeenpanoa. Priorisoinnista tulee sopia kesäkuuhun 2012 mennessä.

Kalataloushallinnon tehtävien organisointia koskevat ehdotukset

(2) Työryhmä ehdottaa, että niiden ELY-keskusten, jotka hoitavat alueelliselle kalataloushallinnolle kuuluvia tehtäviä, määrää vähennetään.

Peruste: Alueelliselle kalataloushallinnolle kuuluvien tehtävien hoito edellyttää erityisasiantuntemusta ja riittävää määrää esittelijöitä. Nykyisiä kalatalousryhmiä yhdistämällä taataan henkilöstöresursseiltaan riittävän suuret toimintayksiköt. Tämä on tärkeää myös jäävittömien esittely- ja käsittelyketjujen aikaansaamiseksi. Nykyisellään useassa kalataloushallinnolle kuuluvia tehtäviä hoitavassa ELY-keskuksessa on merkittävä alimiehytys. Alueelliselle kalataloushallinnolle kuuluvien tehtävien uudelleen organisointi on mahdollista toteuttaa puuttumatta ELY-keskusten lukumäärään tai rakenteeseen yhdistämällä useamman sellaisen ELY-keskuksen, joka hoitaa kalatalouden tehtäviä, toimialueita. Yhdistettäviä toimialueita voivat olla esim. Etelä-Savo- Pohjois-Savo-Pohjois-Karjala ja Keski-Suomi-Häme. Useamman maakunnan alueella toimimisesta on jo nykyisellään kokemusta Kainuun, Pohjanmaan, Hämeen ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksilla. Toimialueita ja kalatalousasiantuntijoiden resursseja yhdistämällä voidaan järjestää toimiva asiakaspalvelu ja sijaistukset, kun henkilöstöä voidaan käyttää palvelemaan isompaa aluetta. Nykyisten maakunnallisten toimipisteiden säilyminen takaa alueellisen asiantuntemuksen ja asiakaspalvelun säilymisen. Kalatalouspääliköiden määrä vähenee ja henkilöstöresursseja vapautuu esittelytehtäviin. Pitkällä aikavälillä myös kalatalousvirkamiesten kokonaismäärä vähenee. Ehdotus on linjassa hallinnollisten tehtävien kehittämishankkeen ehdotuksen kanssa.

Aikataulu: Vaatii jatkovalmistelua ELY-keskusten ylläpitoajien ja ohjaavien ministeriöiden kesken, käytännön toteutuksessa huomioitava kalastuslain kokonaisuudistus, ohjelmakauden vaihtuminen ja eläköityminen. Tavoitellusta rakenteesta sovitaan vuoden 2012 loppuun mennessä ja sitä toteutetaan vuodesta 2013 lähtien sitä mukaa, kun muutoksen kohteena olevien ELY-keskusten virkoja vapautuu. Henkilöstön ikärakenne huomioiden muutos voitaneen toteuttaa vuoden 2016 loppuun mennessä.

(3) Työryhmä ehdottaa, että Suomenlahden kalastuksen ja kalakaupan valvonnan ja valtakunnallisen LIS-valvonnan toimialueet yhdistetään.

Peruste: Maantieteellisesti yhtenäisellä Suomenlahdella on tarvetta (resurssipula) ja valmiutta yhdistää kalastuksen ja kalakaupan valvontaresursseja koskien sekä EU:n yhteisen kalastuspolitiikan fyysistä ja asiakirjavalvontaa että kalastuksen kansallista valvontaa. Em. koskee Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksia. Muutos selkiyttää kalastuksen valvontaa selkeästi rajatulla merialueella ja kalastuksen valvonnan taso paranee. Valvonnan yhdistäminen parantaa myös edellytyksiä elvyttää alueen uhanalaisia vaelluskalakantoja.

Kolmansista maista Suomeen tuodun kalan ja kalatuotteiden valvonta (LIS-valvonta) on ELY-asetuksessa jaettu Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten kesken, siten että viimeksi mainittu hoitaa ko. valvonnan omalla toimialueella ja Uusimaa muualla Suomessa. Käytännössä jatkuvasti kasvava LIS-valvonta on toteutettu kokonaan Uudenmaan ELY-keskuksessa, mikä vailla uusia vakinaisia henkilöresursseja on johtanut ko. keskuksen hoitamien muiden kalatalouspalvelujen supistamisiin. Jotta koko maan kattava LIS-valvonta voidaan hoitaa tehokkaasti (sijaisjärjestelyt ym.), on perusteltua yhdistää ko. tehtävä em. keskuksissa. Valvonnan vastuu ja ratkaisuvallta olisi Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Aikataulu: Jatkovalmistelu ELY-keskusten ylijohtajien ja ohjaavien ministeriöiden kesken. Vaatii MMM:n asetusten ja päätösten muutoksia. Toteutus seuraavan ELY-asetuksen muutoksen yhteydessä.

Työryhmä suosittaa, että alueelliselle kalatalousviranomaiselle kuuluvat tehtävät hoidetaan ELY-keskuksissa kalatalouspäällikön tulosvastuullisesti johtamassa toimintayksikössä selkeänä ja kattavana kalatalouden palvelukokonaisuutena asiakkaiden odotuksia vastaavasti.

(4) Työryhmä suosittaa, että alueelliselle kalatalousviranomaiselle kuuluvat tehtävät hoidetaan ELY-keskuksissa kalatalouspäällikön tulosvastuullisesti johtamassa toimintayksikössä selkeänä ja kattavana kalatalouden palvelukokonaisuutena asiakkaiden odotuksia vastaavasti.

Kalatalouden toimintayksikkönä on kalatalousyksikkö ja sen vetäjän tehtävänimikkeenä on kalatalouspäällikkö, joka ratkaisee kaikki kalatalouteen (pl. maksatus- ja takaisinperintäpäätökset) kuuluvat asiat.

Peruste: Alueellisen kalataloushallinnon sidosryhmäkyselyn mukaan (liite 6) asiakkaat haluavat löytää helposti kaikki tarvitsemansa kalatalouspalvelut samasta, koko valtakunnassa yhtenäisesti organisoidusta, toimintayksiköstä, jolla on riittävä asiantuntemus kalataloudesta sekä riittävät valtuudet toimia. Kalatalous on oma politiikkalohkonsa, joka vaatii erityisosaamista ja jonka hajottaminen eri toimintayksiköihin ei ole tehokasta. Kalatalous on konserni, jossa kaikki palaset limittyvät toisiinsa. Kalatalouspalvelujen valtakunnallisesti yhtenäinen organisoiminen edellyttää muutoksia ELY-keskusten työjärjestyksissä.

Aikataulu: Toteutetaan mahdollisimman pian, mutta viimeistään ELY-keskusten seuraavan organisaatiomuutoksen yhteydessä. ELY-keskus -kohtaiset linjaukset vaikuttavat toimeenpanoon, jossa on huomioitava myös ELY-keskusten valtakunnallista kehittämistä koskevat linjaukset. Ks. myös edellisen ehdotuksen aikataulu.

(5) Työryhmä ehdottaa, että alueelliselle kalataloushallinnolle kuuluvien tehtävien hoito resurssoidaan ELY-keskuksissa riittävästi.

Peruste: Kalataloustehtävien, kuten muidenkin ELY-keskusten hoitamien tehtävien, resurssointi jatkossa edellyttää nykyistä huomattavasti suurempaa joustavuutta henkilöstöresurssien käytössä. On tehtäviä, joissa tehtävän vaatima htv-määrä on suhteellisen vakio ja pysyvä, mutta on myös tehtäviä, joissa htv- resurssointi voi ajallisesti vaihdella suuresti. Edellä esitetyt tehtävien priorisointi ja toimialuejaon muutos sekä

jäljempänä esittävät muut ehdotukset mahdollistavat sellaisen väljyyden syntymisen ELY-keskuksen henkilöstöresurssien käytön puolelle, että uuden lainsäädännön mukanaan tuomat uudet tehtävät voidaan ottaa vastaan. Riittävätkö työryhmän ehdotukset käytännössä turvaamaan em. riittävä väljyys, riippuu siitä, miten tehokkaasti keinovalikoima saadaan käytännössä toteutettua. Tällä on vaikutuksia asiakaspalveluun ja käytännössä on olemassa riski asiakaspalvelun heikkenemisestä. Lainsäädännön uudistusten yhteydessä uusien tehtävien vaatimat resurssit tulisi arvioida realistisesti.

Aikataulu: Vuoden 2012 tulosneuvottelujen yhteydessä.

(6) Työryhmä ehdottaa, että ELY-keskukset hyödyntävät poikkihallinnollisen resurssoinnin käyttömahdollisuudet kalatalouden hallintotehtävien hoidossa.

Peruste. Alueelliselle kalataloushallinnolle kuuluvien tehtävien hoito edellyttää pääsääntöisesti joko kalatalousalan koulutusta ja osaamista tai luonnontieteellistä koulutusta. Tehtävien uudelleenjärjestelyjen tai synergiamahdollisuuksien myötä voidaan kalataloushallinnon tehtäviin saada lisää ammattitaitoista työvoimaa ELY-keskuksissa E-vastuualueen sisällä tai muilta vastuualueilta. Virkamiesten työnkierrosta huolehtiminen on tärkeää myös motivaation ja tuottavuuden ylläpitämisessä. Synergiaa kalatalouspalveluiden ja ELY-keskusten muiden tehtävien hoidon välillä on löydettävissä mm. y-vastuualueen kanssa. Synergian hyödyntäminen nostaa asian valmistelun tasoa ja lisää vaikuttavuutta ja osaamista. Kalatalouspalveluilla on pitkät perinteet yhteistyön tekemisestä ympäristöhallinnon kanssa, ja asioiden yhdessä valmistelun hyödyt on jo enimmäkseen otettu käyttöön.

Aikataulu: Vuoden 2013 tulostavoitteiden laatimisen yhteydessä.

(7) Työryhmä ehdottaa, että yleisen kalatalousedun valvonta ja sen hoitamisen riippumattomuus selvitetään ja varmistetaan ELY-keskuksissa.

Peruste: Ely-keskuksista säätävän lain mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ympäristö- ja vesiasioissa yleisen edun valvontaan liittyvien tehtävien hoitaminen on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus varmistetaan. Yleisen kalatalousedun valvonta on täysin verrattavissa yleisen edun valvontaan. Lisäksi tehtävässä on usein myös kyse luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä, jonka puolueeton käsittely on myös ELY-lain mukaan varmistettava. ELY-keskuslaissa ei kuitenkaan erikseen mainita yleisen kalatalousedun valvontaa ELY-keskuksen tehtävänä, jolloin myös yleisen kalatalousedun valvonnan hoitamisen puolueettomuutta ei ko. lain 4 §:n perusteella ole erikseen täysin yksiselitteisesti varmistettu. Yleisen kalatalousedun mukaisista valvontatehtävistä päättäminen on ELY-keskusten työjärjestysten varassa. Päätösvalta em. asioissa on yleensä annettu kalatalouspäällikölle ja mainittu koko ELY-keskuksen työjärjestyksessä, mutta poikkeuksia on eri ELY-keskuksissa. Riippumattomuuden varmistaminen saattaa vaatia muutoksia ELY-lakiin ja ELY-työjärjestyksiin. Eri intressien olemassa olo ELY-keskuksissa on tosiasia, ja on syytä muistaa, että päätöksen eri intressien vaatimusten huomioon ottamisesta tekee Aluehallintovirasto, eikä sitä voi sovitella ennakoon ELY-keskuksissa.

Perusteina ovat lisäksi seuraavat Eduskunnan valiokuntien kannanotot:

Eduskunnan hallintovaliokunta on mietinnössään (HaVM 13/2009 vp) aluehallintouudistuksesta pitänyt lähtökohtana, että viranomaisten tehtävät eivät uudistuksessa juurikaan muutu, vaan uudistus painottuu organisaatorakenteisiin. Valiokunta toteaa, että uudistuksessa näyttää syntyvän ELY-keskusten sisälle sellaisia oikeudellisia rooleja, että ne joutuvat jännitteelliseen asemaan toisiinsa nähden. Kysymys voi olla mm. päätöksentekotoimivallasta tai puhevallasta muutoksenhakutilanteessa oikeusturvan saatavuuteen ulottuvine vaikutuksineen. Valiokunta edellyttikin hallituksen huolehtivan siitä, että välittömästi ryhdytään selvittämään niitä kysymyksiä, jotka mahdollisesti liittyvät sisäisiin oikeudellisiin jännitteisiin päätösvallan ja muun puhevallan käyttämisessä uusissa aluehallinnon viranomaisissa.

Eduskunnan ympäristövaliokunnan (3.3.2011) vesilakimietinnössä todetaan, että yleisen kalatalousedun valvonta erilaisissa vesitalousasioissa on kalatalousviranomaisen tärkeimpiä tehtäviä. Valiokunta korostaa, että ELY-keskuksissa tapahtuvasta yleisen kalatalousedun valvonnasta tulee huolehtia riippumattomasti. Vesilain perusteluissa mainitaan entiset työ- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköt yleisen kalatalousedun valvojina. Valiokunta pitää tärkeänä yleisen kalatalousedun valvonnan säilymistä kalatalousviranomaisen päätösvallassa ELY-keskuksissa.

Aikataulu: Jatkovalmistelu aloitetaan välittömästi, ja toteutus seuraavan ELY-lainmuutoksen yhteydessä.

(8) Työryhmä ehdottaa, että kalatalouden toimintatapoja ELY-keskuksissa kehitetään.

Peruste: Kalataloushallinnon tehtävien hoidossa on löydettävissä prosesseja, joita voidaan kehittää ja tehostaa. Esim. kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmat voidaan laatia sisältämään useita kalatalousmaksuvelvoitteita ja ne voidaan tehdä useammaksi vuodeksi kerrallaan, esim. 5-vuotiskaudelle.

Aikataulu: Jatkovalmistelu ELY-keskuksissa välittömästi; osa toiminnan jatkuvaa kehittämistä, jonka tulokset hyödynnettävissä vuoden 2012 kehityskeskusteluista alkaen.

(9) Työryhmä ehdottaa, että kalatalousmaksuilla kustannettavien kalanpoikasten tekninen hankinta siirretään ELY-keskusten hankintayksikköön.

Peruste: ELY-keskuksissa tehdään hyvinkin suuria julkisia hankintoja ja osassa ELY-keskuksia on jo oma hankintayksikkönsä. Kalanpoikasten hankinta ei hankintana eroa muista julkisista hankinnoista. Kalatalouden substanssivaatimusten takia hankintojen esivalmistelutyöt on järkevää jättää kalatalouden toimintayksikköön. Kalanpoikasistutusten valvonta jäisi kuitenkin kalatalouden toimintayksikölle.

Aikataulu. ELY-keskusten hankintayksikköjen perustamisen yhteydessä. hankintojen esivalmistelun osalta vuoden 2013 tulosneuvotteluihin mennessä

(10) Työryhmä ehdottaa, että kalatalouden rahoituksen maksatukset (EKTR ja kansalliset), tarkastukset ja takaisinperinnät siirretään ELY-keskusten muihin toimintayksiköihin (maksatusyksikkö, oikeudelliset palvelut ym.)

Peruste: Asiakkaat ovat kritisoineet EKTR-maksatusten hitautta, mikä aiheutuu osin siitä, että osassa ELY-keskuksia maksatuspäätöksiä esittelevät useita eri tehtäväkokonaisuuksia hoitavat kalatalouden asiantuntijat. Kalatalouden substanssiosaamisen tarve on suurin rahoituksen myöntö- ja valvontavaiheessa. Koska maksatusvaiheessa ei tarvita erityistä substanssiosaamista, se voidaan hoitaa keskitetysti ELY-keskusten maksatusyksiköistä, kuten EKTR-tukien osalta jo tapahtuukin. Maksatukset, tarkastukset ja takaisinperinnät tulisi hoitaa jatkossa muiden toimintayksiköiden henkilöstöresursseilla, jolloin kalatalouden substanssiosaajien työpanos jää kalatalouden tehtäviin.

Aikataulu: Jatkovalmistelu ELY-keskusten kehittämistyön yhteydessä ELY-keskuskohtaisesti.

(11) Työryhmä ehdottaa, että tuoreen kalan kuljetustukien käsittely yhdistetään samaan prosessiin ELY-keskuksen muiden kuljetustukien kanssa

Peruste: Tuoreen kalan kuljetustuet koskettavat rajattua määrää ELY-keskuksia, ja päätösmäärä on vähäinen.

Aikataulu: Jatkovalmistelu seuraavan ELY-lakimuutoksen yhteydessä.

Erikoistumista koskevat ehdotukset

Edellä luvussa 4.1 kuvattujen ELY-keskusten nykyisten erikoistumistehtävien lisäksi työryhmä ehdottaa seuraavia kalatalousasioiden erikoistumis- ja keskittämistehtäviä:

(12) Työryhmä ehdottaa, että viehekalastusmaksutulojen jakopäätösten ja kalavesien omistajakorvausten päätöksenteko ja maksatus keskitetään yhdelle ELY-keskukselle. Työryhmä ehdottaa viehekalastusmaksutulojen jakopäätösten ja kalavesien omistajakorvausten päätöksenteon keskittämisen jatkovalmistelua kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Kalastuslain uudistuksen yhteydessä voi ilmetä myös muita kalastuksenhoitomaksuvaroihin liittyviä tehtäviä, jotka on tarkoituksenmukaisinta järjestää ELY-keskuksissa hoidettaviksi.

Peruste: Kyseessä on noin 3 milj. €:n yhteissumma. Päätöksenteko on mahdollista keskittää yhteen ELY-keskukseen, koska kalastusaluekohtaiset jako-osuudet perustuvat koko maassa samaan selvitykseen. Varojen käytön valvonta jäisi edelleen ELY-keskuksissa alueellisesti tehtäväksi.

Aikataulu: Jatkovalmistelu kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä, toteutus aikaisintaan 2015.

(13) Työryhmä ehdottaa, että kalojen maahantuontiluvat keskitetään yhdelle ELY-keskukselle

Perustelu: Kyseessä on maa- ja metsätalousministeriöltä alueelliselle kalataloushallinnolle siirtyvä tehtävä, joka on järkevä keskittää yhteen ELY-keskukseen, koska lupien vuosittainen määrä on vähäinen. Kalojen maahantuontiluvan myöntävä ELY-keskus nimetään kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Aikataulu: Jatkovalmistelu kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä, toteutus aikaisintaan 2015.

(14) Työryhmä ehdottaa, että Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien kantojen hoidon suunnittelu ja toimeenpano keskitetään yhteen ELY-keskukseen.

Peruste: Vuoksen vesistö muodostaa yhden kokonaisuuden, jossa luonnonolot ja kalasto ovat hyvin samankaltaiset eri alueilla. Uhanalaisia kalakantoja tavataan kaikkien neljän ELY:n alueella. Nykytilanteessa jokainen ELY-keskus joutuu panostamaan asiaan ja ottamaan vastuuta asiasta, jonka toteutuksen taustalla on alueellisten ja kansallisten intressien ohella myös kansainvälisiä sitoumuksia ja sopimuksia. Lähtökohdat ja keinovalikoimat uhanalaisten kalalajien ja -kantojen suojelemiseksi ovat hyvin samankaltaiset, vaikka keinot vaihtelevat jonkun verran tapauksesta riippuen. Tehtävä edellyttää syvällistä perehtyneisyyttä asiaan. Suunnittelun ja toimeenpanon keskittäminen yhteen ELY-keskukseen joustavoittaa tämän tehtävän toteuttamista. Esimerkiksi järviolohi vaeltaa kolmen ELY-keskuksen alueella ja järviharjuskantoja tavataan kolmen ELY-keskuksen alueella. Keskittäminen vapauttaa kolmen muun ELY-keskuksen resursseja toisiin kalataloustehtäviin.

Aikataulu: Jatkovalmistelu vuoden 2013 tulosneuvotteluihin mennessä.

(15) Työryhmä ehdottaa, että kalastuksen ja kalakaupan valvonnan erikoistumismahdollisuudet selvitetään. Samalla selvitetään valvonnan avustavien töiden ulkoistamismahdollisuudet.

Peruste: Kalastuksen ja kalakaupan valvonnan tehtävät (sekä fyysinen että asiakirjavalvonta) soveltuvat osin rannikon ELY-keskusten erikoistumistehtäviksi. Tarvetta ja valmiutta erikoistumiseen on sekä fyysisessä valvonnassa että asiakirjavalvonnassa (esim. alusrekisteritapahtumien keskittäminen yhteen ELY-keskukseen). Erikoistumistehtävien nimeäminen tässä vaiheessa ei ole järkevää, koska valvonta-asetuksen täytäntöönpanon aiheuttamien tehtävien selvitystyö on maa- ja metsätalousministeriössä kesken ja valvonnan erikoistumistehtäviä on tarpeen käsitellä samanaikaisesti.

Siltä osin kun kalastuksen valvontaan sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, sitä ei voi ulkoistaa. Valvonnoissa avustaminen on kuitenkin mahdollista. Ulkoistaminen edellyttää aina erillisiä määrärahoja palveluiden hankintaan.

Aikataulu: Jatkovalmistelu mmm:n aikataulun mukaan, viimeistään vuoden 2014 tulostavoiteneuvotteluihin mennessä.

(16) Työryhmä esittää, että erikoistumismahdollisuudet kalatalouden rakennetukien osalta selvitetään.

Peruste: Nykyisellään kaikki ELY-keskusten kalatalousryhmät rahoittavat ja maksavat kaikkiin toimintalinjoihin kuuluvia EKTR-hankkeita. Osassa ELY-keskuksia päätösmäärä on vähäinen. Uudella ohjelmakaudella 2014-2020 kalatalouden rakennetuet osarahoitetaan European Maritime and Fisheries Fund- nimisestä rahastosta (EMFF), ja toimintalinjat muuttuvat nykyisestä. Erikoistuminen teemoittain tai tehtävittäin on tukien myönnön organisoinnin ja asiakaspalvelun tehostamiseksi ja asiantuntijuuden syventämiseksi aiheellista.

Aikataulu: Jatkovalmistelu uuden ohjelmakauden 2014-2020 valmistelun yhteydessä vuodesta 2012 alkaen.

Tulosohjausta koskevat ehdotukset

(17) Työryhmä ehdottaa, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tulosohjauksen yhteistyöryhmän ehdotukset toteutetaan ja kalataloudelle luodaan yksi tai useampi mittari.

Peruste: Työryhmä on tutustunut maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tulosohjauksen yhtenäistämistyöryhmän esitykseen 2.5.2011. Yhtenäistämistyöryhmän tehtävänä oli laatia esitys elintarviketurvallisuusvirasto Eviran, maaseutuvirasto Mavin ja maa- ja metsätalousministeriön toiminnallisten tulossopimusneuvotteluiden ja –menettelyjen yhtenäistämisestä vuodelle 2012. Yhtenäistämistyöryhmä esitti, että toiminnallista tulosohjausta yhtenäistetään prosessiksi, joka sovitetaan yhteen strategisen ohjauksen tavoitteiden ja aikataulun kanssa. Toiminnallisen ohjauksen lähtökohtana on strategia-asiakirjaan ja maa- ja metsätalousministeriön muihin strategisiin linjauksiin pohjautuvat mitattavat tavoitteet sekä muut seuraavana vuonna tärkeät panostettavat kohteet. Toiminnallinen tulosohjaus järjestettäisiin kahdella tasolla: ELY-keskuksia ohjattaisiin sekä yhteisillä että ELY-keskuskohtaisilla tulostavoitteilla. Yhteiseen tulossopimukseen sisältyisivät ne tulostavoitteet joista sovitaan sekä yhteisesti kaikkien ELY-keskusten kanssa että ELY-keskuskohtaisesti.

Alueellisen kalataloushallinnon toiminnallisessa tulosohjauksessa käsiteltäviin asioihin kuuluisivat

- kalavesien hoitoon ja hallintaan liittyvät asiat, resurssit, tulostavoitteet ja palaute
- elinkeinokalatalouden kehittämiseen ja Euroopan kalatalousrahastoon liittyvät asiat, resurssit ja tulostavoitteet ja palaute
- valvontaan ja rekistereihin liittyvät asiat, resurssit, tulostavoitteet ja palaute
- vapaa-ajan kalatalouteen liittyvät asiat, resurssit, tulostavoitteet ja palaute
- erikoistumistehtäviä koskevat asiat, resurssit, tulostavoitteet ja palaute
- mahdolliset muut ajankohtaiset asiat.

Neuvottelut järjestettäisiin videoneuvotteluina. ELY-kohtaiseen tulossopimukseen kirjattaisiin sekä kaikkien ELY-keskusten yhteiset että ao. ELY-keskusta koskevat tulostavoitteet.

Kalataloudelle tarvitaan strateginen tulosmittari ja muutama toiminnallinen tulosmittari. Haasteena on kalataloushallinnon päätöksenteon sosiaalinen ja taloudellinen arvottaminen ja mittaaminen ottaen huomioon kalataloushallinnon asiakkaat.

Aikataulu: Toteutus vuoden 2012 tulosneuvotteluista alkaen. Mittareiden osalta jatkovalmistelu vuoden 2013 tulosneuvotteluihin mennessä.

Ulkoistamista koskevat ehdotukset

(18) Työryhmä ehdottaa, että kalataloudellisten kunnostusten suunnittelua ja toteutusta ulkoistetaan.

Peruste. Kalataloudellisten kunnostusten suunnittelua samoin kuin vesirakentamispalveluja tarjoavia yrityksiä on löydettävissä yksityisiltä markkinoilta ja ne voidaan toteuttaa julkisina hankintoina. Kaikkien ELY-keskusten alueelta näin ei kuitenkaan vielä ole, ja kalatalousviranomaisen ja Y-vastuualueen välistä yhteistyötä on tarpeen jatkaa. Ulkoistaminen edellyttää aina erillisiä määrärahoja palveluiden hankintaan. Ulkoistamisesta huolimatta viranomaiselle jää valmisteluun ja seurantaan liittyviä tehtäviä. Kunnostushankkeiden laadukas hankinta ja toteuttaminen edellyttää kuitenkin, että muutamaan ELY-keskukseen jää myös kunnostusten toteuttamisen ja suunnittelun osaamista.

Aikataulu: Jatkovalmistelu välittömästi, on yhteydessä y-vastuualueen kehittämishankkeen etenemiseen.

(19) Työryhmä ehdottaa, että vesilain muutoksen astuttua voimaan kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmien laadinta ulkoistetaan.

Peruste. Vesilain muutos mahdollistaa kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmien laadinnan kulujen sisällyttämisen kalatalousmaksuvelvoitteen käyttöön. Tämä on mahdollista niiden maksujen osalta, joissa lupapäätös sen sallii.

Aikataulu: Käynnistetään toteutus vuoden 2012 alusta ympäristölupapäätösten antamissa puitteissa.

Sähköistä asiointia koskevat ehdotukset

(20) Työryhmä ehdottaa, että sähköistä asiointia lisätään esim. kalastuksen ja kalakaupan valvonnassa

Peruste: Ensi käden ostajat toimittavat kiintiölajien ostoilmoituksensa sähköisessä muodossa 1.1.2010 alkaen ELY-keskuksille. Parhaillaan on menossa suurien troolareiden saalisilmoitusten siirtäminen sähköiseen muotoon. Asiakirjojen saapuminen viranomaiselle sähköisessä muodossa vähentää sitä työaikaa, joka kuluu lomakkeiden mekaaniseen syöttämiseen rekisteriin. Sähköinen asiointi lisääntyy muissakin tehtävissä tulevaisuudessa

(mm. ELY-keskusten strategia-asiakirja 2012-2015), jolloin asiakkaan vastuulle tulee nykyistä huomattavasti paljon enemmän. Asiakaspalvelun näkökulmasta sähköiset hakemuskäytännöt on rakennettava molemmilla kotimaisilla kielillä toimiviksi

Aikataulu: Jatkovalmistelu välittömästi.

(21) Työryhmä ehdottaa, että istutuspöytäkirjat toimitetaan jatkossa sähköisesti ELY-keskuksille.

Peruste: Asiakirjojen saapuminen viranomaiselle sähköisessä muodossa vähentää sitä työaikaa, joka kuluu lomakkeiden mekaaniseen syöttämiseen rekisteriin. Istutuspöytäkirjojen täyttäminen ja sähköinen lähettäminen voitaneen säätää kalastuslain uusimisen yhteydessä pakolliseksi.

Aikataulu: Jatkovalmistelu kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä, toteutus aikaisintaan 2015.

Asiakaslähtöisyyden ja palvelun parantamista koskevat ehdotukset

(22) Työryhmä ehdottaa, että kalatalouspalvelujen käyttäjien asiakastyytyväisyyttä ja palvelutarvetta tiedustellaan määrävälein sähköisellä kyselyllä.

Peruste: Asiakkuus on ELY-keskuksissa huomioitava myös kalatalouspalvelujen tarjonnassa. Asiakaslähtöisen toiminnan varmistamiseksi kalatalouspalvelujen käyttäjien tyytyväisyyttä on mitattava. Tämä edellyttää ELY-keskustasolla kalatalouspalvelujen käyttäjien tunnistamista ja nimenomaan kalatalouspalvelujen käyttäjiin kohdistuvan kyselyn tai kyselyn osan järjestämistä. Tähän asti kalatalous on ollut asiakastyytyväisyyskyselyissä osana muuta ELY-keskusta tai Maaseutu- ja energiayksikköä, jolloin kalatalouden asiakkaiden palautetta ei ole tuloksista saatu riittävän hyvin erilleen. ELY-keskukset voivat tehdä kalatalouspalvelujen asiakastyytyväisyystiedusteluiden järjestämisessä yhteistyötä.

Aikataulu: Toteutus vuoden 2013 tulosneuvotteluihin mennessä.

(23) Työryhmä ehdottaa, että asiakaspalvelua parannetaan loma-aikojen sijaisjärjestelyissä ELY-keskusten välistä yhteistyötä lisäämällä.

Peruste. Joustavan ja asiakaslähtöisen palvelun turvaamiseksi voidaan joissakin tehtävissä muodostaa asiantuntijapooli eri ELY-keskuksissa toimivista kalatalousasiantuntijoista. Loma-aikoinakin poolista olisi mahdollisuus saada kyseisen tehtävän asiantuntemusta ja pooli mahdollistaisi myös menettelytapojen yhdenmukaistamisen.

Aikataulu: Jatkovalmistelu välittömästi, toteutus vuoden 2013 tulosneuvotteluihin mennessä.

(24) Työryhmä ehdottaa, että neuvontaa kalastuslain soveltamista koskevissa asioissa parannetaan kehittämällä www-sivujen sisältöä ja käytettävyyttä.

Peruste: www-sivuja kehittämällä puhelinneuvonnan tarve vähenee ja hakemusten laatu paranee. Edellyttää myös kalatalousneuvonnan ja –viranomaisen välisten rajapintojen selvittämistä.

Aikataulu: Jatkovalmistelu välittömästi (ELVI), MMM.

Työryhmän esitysten lainsäädännölliset vaikutukset

Työryhmän esitysten toteutuminen edellyttää muutoksia pääasiassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevaan lakiin ja asetukseen sekä kalastuslakiin. Työryhmän ehdotuksilla on vaikutusta myös MMM:n tulosohtaukseen, ELY-keskusten strategia-asiakirjaan, MMM:n tulosohtaukseen sekä ELY-keskusten työjärjestyksiin (taulukko 3).

Taulukko 3. Työryhmän ehdotus ja sitä vastaava muutettava säädös tai asiakirja.

EHDOTUS

Yleisen kalatalousedun riippumaton valvonta
Erikoistumistehtävät, esim.
-kalastuksen valvonta Suomenlahdella
-asiakirjavalvonta, alusrekisteritapahtumat

Viehekalastusmaksutulojen jakopäätökset ja kalavesien omistajakorvaukset
Vieraslajien tuontiluvat

Toimialuejako
Sähköinen asiointi, esim.
-Istutuspöytäkirjat

MUUTETTAVA SÄÄDÖS

Laki ELY-keskuksista 20.11.2009/897

VNA ELY-keskuksista 20.11.2009/910
VNA ELY-keskuksista 20.11.2009/910
MMM:n valvonta-asetukset ja päätökset
Kalastuslaki 16.4.1982/286
VNA ELY-keskuksista 20.11.2009/910
Kalastuslaki, VNA ELY-keskuksista 20.11.2009/910
VNA ELY-keskuksista 20.11.2009/910

Kalastuslaki 16.4.1982/286

Tehtävien priorisointi

MMM:n tulosohtausasiakirja
ELY-keskusten strategia-asiakirjat

Kalatalousmaksuilla tehtävien hankintojen esivalmistelut
-esim. hankinta-asiakirjapohjien laadinta
Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien kantojen suunnittelu ja toimeenpano

MMM:n tulosohtaus
hoidon
MMM:n tulosohtaus

Yleisen kalatalousedun riippumaton valvonta
Kalatalouden toimintayksikkö ELY-keskuksiin

ELY-keskusten työjärjestys
ELY-keskusten työjärjestys

Asiantuntijapoolit ELY-keskusten välillä
Kalastuksen valvonnan avustustehtävien ulkoistaminen

MMM:n tulosohtaus
Määrärahojen käyttöperusteet

9. TYÖRYHMÄN ESITYKSEN VAIKUTUKSET

9.1 Vaikutukset asiakaspalveluun

Työryhmän esityksellä on vaikutuksia asiakaspalveluun. Myönteisiä vaikutuksia ovat ELY-keskusten palvelukartan ja kalatalousviranomaisen tehtävien palvelukokonaisuuden selkiytyminen. Asiakkaat löytävät helpommin tunnistettavissa olevan ja yhdenmukaisesti organisoidun ja toimivan yksikön. Asiakastyytyväisyysmittaukset ja palvelutarvekyselyt antavat työvälineet parantaa palvelun laatua sekä suunnata toimintaa asiakaslähtöisemmäksi. ELY-keskuksen sisäiset synergiat nostavat asioiden valmistelun tasoa. Kielteisenä vaikutuksena voidaan nähdä riski asiakaspalvelun heikkenemiseen tehtävien priorisoinnin myötä.

9.2 Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteet toteutetaan hallitusohjelman ja valtiontalouden kehysten puitteissa. Työryhmän ehdotuksilla arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia. Jos erikoistuminen vie erikoistuvan ELY-keskuksen resursseja, muut ELY-keskukset vastaavasti säästävät henkilöstöresursseissa. Sähköinen asiointi vähentää asian käsittelyyn kuluva aikaa, kun mekaaniset rekisteriin syöttämiset jäävät pois. Asioiden käsittely nopeutuu. Synergiaedut e- vastualueen sisällä ja y-vastuualueen kanssa realisoituvat asioiden parempana valmisteluna.

9.3 Vaikutukset henkilöstön asemaan ja tehtäviin

Työryhmän ehdotuksilla ei ole alkuvaiheessa vaikutusta kalataloushenkilöstön lukumäärään tai sijoituspaikkakuntiin. Ehdotukset sen sijaan vaikuttavat kalatalousasioita hoitavien virkamiesten tehtävänkuihin. Esittelijöille voi tulla kokonaan uusia tehtäviä tai osin uutta toimialuetta. Joitakin vanhoja tehtäviä jää pois ja uusia tulee tilalle. Mahdollisuudet asiantuntemuksen syventämiseen paranevat erikoistumisten myötä. Tehtävankierto lisääntyy. Osa kalatalouspäällikköjen tehtävistä muuttuu asiantuntijatehtäväksi. Muutoksia voi tulla myös Y-vastuualueen henkilöstön tehtävänkuihin, jos y-vastuualueen kalataloudellisen tai biologisen koulutuksen saaneiden tehtäviin sisällytetään kalataloustehtäviä. Pitkällä aikavälillä myös kalatalousvirkamiesten kokonaismäärä vähenee.

LÄHTEET

ELY-keskusten kalatalouden toimialaa koskeva strategia ja tarkentava suunnitelma vuoden 2011 tulostavoitteiden toteuttamiseksi. MMM:n kirje 1.3.2011. 25 s.

ELY-keskusten asiakkuusstrategia 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Konserni 24/2011. Työ- ja elinkeinoministeriö. 34 s.

Hiedanpää J., Suvantola, L. ja Naskali A. (toim.) 2010. Hyödyllinen luonto. Ekosysteemipalvelut hyvinvointimme perustana. Tampere. 283 s.

Kalanjalostuksen ja kalakaupan kehittämisohjelma. Maa- ja metsätalousministeriö 2010. Saatavilla 30.8.2011:
http://www.mmm.fi/attachments/elinkeinokalatalous/newfolder_146/5tfYe6Hw8/Kalanjalostuksen_ja_kaupan_ohjelma.pdf

Kalastus nyky-yhteiskunnassa ja tulevaisuudessa. Erillisselvitys kalastuslain kokonaisuudistusta varten. 31.5.2010. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2010. Moniste 63 s.

Kalastuslain kokonaisuudistuksen työryhmän välimietintö. Työryhmämuistio MMM 2010:1. Helsinki 54 s.

Kansallinen ammattikalastusohjelma 2015. Saatavilla 30.8.2011:
http://www.mmm.fi/attachments/kalariistajaporot/5nUA8SvWg/100212_ammattikalastusohjelma_rappari.pdf

Kansallinen vesiviljelyohjelma 2015. Valtioneuvoston periaatepäätös. MMM, KRO 2010. Saatavilla 30.8.2011:
http://www.mmm.fi/attachments/elinkeinokalatalous/5HCzUiQiY/VN_periaatepaatos_Vesiviljelyohjelma_2015.pdf

Maa- ja metsätalousministeriön www-sivut: Saatavilla 30.8.2011:
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/elinkeinokalatalous.html

Methodologies for Assessing Socio-Economic Benefits of European Inland Recreational Fisheries. European Inland Fisheries Advisory Commission. EIFAC Occasional paper No. 46. Food and Agriculture organization of the United Nations. Ankara 2010. 112 p.

Salo M., Sääksjärvi I. ja Karhilahti A. 2007. Tuntematon maa. Luonnon monimuotoisuuden käsikirja. Keuruu. 208 s.

Seppänen, E., Toivonen, A-L., Kurkilahti, M. ja Moilanen, P. 2011. Suomi kalastaa 2009-vapaa-ajankalastuksen saaliit kalastusalueittain. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä 7/2011. 53 s.

Seppänen, E. Toivonen A.-L., Kurkilahti M. ja Moilanen, P. 2009. Suomi Kalastaa 2009. Vapaa-ajankalastus kalastusalueilla. Riista- ja kalatalous - Tutkimuksia ja selvityksiä 1/2011. 56 s.

Virkistyskalastus Suomessa nyt ja tulevaisuudessa. Maa- ja metsätalousministeriön vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategia. Kala- ja riistahallinnon julkaisuja 58/2002. MMM, KRO 2001. 87 s.

LIITTEET

- 1) Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan sisältyvät kalataloutta koskevat linjaukset
- 2) ELY-keskusten lähitulevaisuuden haasteet
- 3) Suomen kalatalous tilastoina.
- 4) Kalataloushallinnon toimintaympäristön indikaattorit
- 5) Kalataloustehtävien hoidon synergiat, y-vastuualue
- 6) Kalataloushallinnon tehtävien säädöspohja
- 7) Kalataloushallinnon ulkoiset asiakkaat
- 8) Yhteenvedo järjestöjen kuulemisesta 14.2.2011
- 9) Henkilöstökyselyn yhteenvedot

LIITE 1 Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan sisältyvät kalataloutta koskevat linjaukset

Elinkeinokalatalous

- Ammattikalastuksen taloudelliset toimintaedellytykset turvataan.
- Hallitus edistää kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan kulutuksen kasvua.
- Hyljevahingot pidetään kohtuullisella tasolla
- Monipuolistetaan ja vahvistetaan maaseudun uusiutuviin luonnonvaroihin ja mm. matkailuun perustuvaa yrittäjyyttä.
- Suomi toimii EU:ssa Itämeren kalakantojen elvyttämiseksi ja kalastuskiintiöiden mitoittamiseksi siten, että ne eivät ylitä lajin suurinta kestävän saaliin määrää.
- Kehitetään Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa ravinteiden kierrätystä selvittäneen työryhmän työn pohjalta mm. poistokalastusta edistään meri- ja sisävesien kuormituksen vähentämiseksi.
- Suomi tukee EU:n kalastuspolitiikkaa, jolla turvataan uhanalaiset kalalajit ja kestävät kalakannat ammattikalastuksen toimintaedellytykset huomioiden.

Kalavesien hoito

- Alkuperäisten ja uhanalaisten vaelluskalakantojen suojelemiseksi hallitus toteuttaa laadittua kalatiestrategiaa.
- Hallitus sitoutuu toiminnallaan luonnonlohen suojelemiseksi ja luonnonlohi- ja taimenkantojen elinvoimaisuuden turvaamiseksi erityisesti Tornionjoella ja Simojoella.
- Toteutetaan tarvittavat toimenpiteet vaelluskalakantojen suojelemiseksi.
- Luonnonvarastrategialla ohjataan luonnonvarojen kestävää käyttöä.
- Käynnistetään vesistöjen kunnostushankkeita kunnostusstrategian pohjalta ja edistetään pienvesien ennallistamista.
- Edistetään jokien kala- ja luonnontaloudellista kunnostamista ja toteutetaan kalatiestrategia.
- Vesivoimalaitosten jatkoluvat sidotaan toimivien kalateiden rakentamiseen tai sovitavalla siirtymäajalla muihin kalatiestrategiassa mainittuihin toimenpiteisiin.
- Tehostetaan vieraslajien torjuntaa vieraslajistrategian pohjalta.
- Luontoarvojen huomioon ottamisen sisällyttäminen ympäristönsuojelulakiin ja sen vaikutukset selvitetään.
- Hallitus tehostaa suojelutoimia Itämeren tilan parantamiseksi sekä kansallisesti että yhteistyössä muiden Itämerivaltioiden kanssa toimeenpanemalla mm. EU:n meristrategiadirektiiviä.
- Laaditaan kansallinen merenhoitosuunnitelma ja toimintaohjelma.
- Varmistetaan vahvistettujen vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano.

Vapaa-ajankalatalous

- Maksuttomia ja maksullisia yleiskalastusoikeuksia kehitetään ja laajennetaan kestäväällä tavalla vapaa-ajankalastusta laajojen kansalaispiirien luontoharrastuksena.
- Kalastuslupajärjestelmää yksinkertaistetaan.
- Kalastusoppaiden toiminta on turvattava pikaisella kalastuslain muutoksella kalastusmatkailun kehittämiseksi ottaen huomioon myös vesialueen omistajien aseman.
- Edistetään ekologisesti kestäväää matkailua ja turvataan jokamiehen oikeudet.
- Maaseudun elinkeinorakennetta monipuolistetaan. Maaseutu toimii useiden hyvinvointitekijöiden ympäristönä. Näillä elämisen laatutekijöillä on kasvava rooli

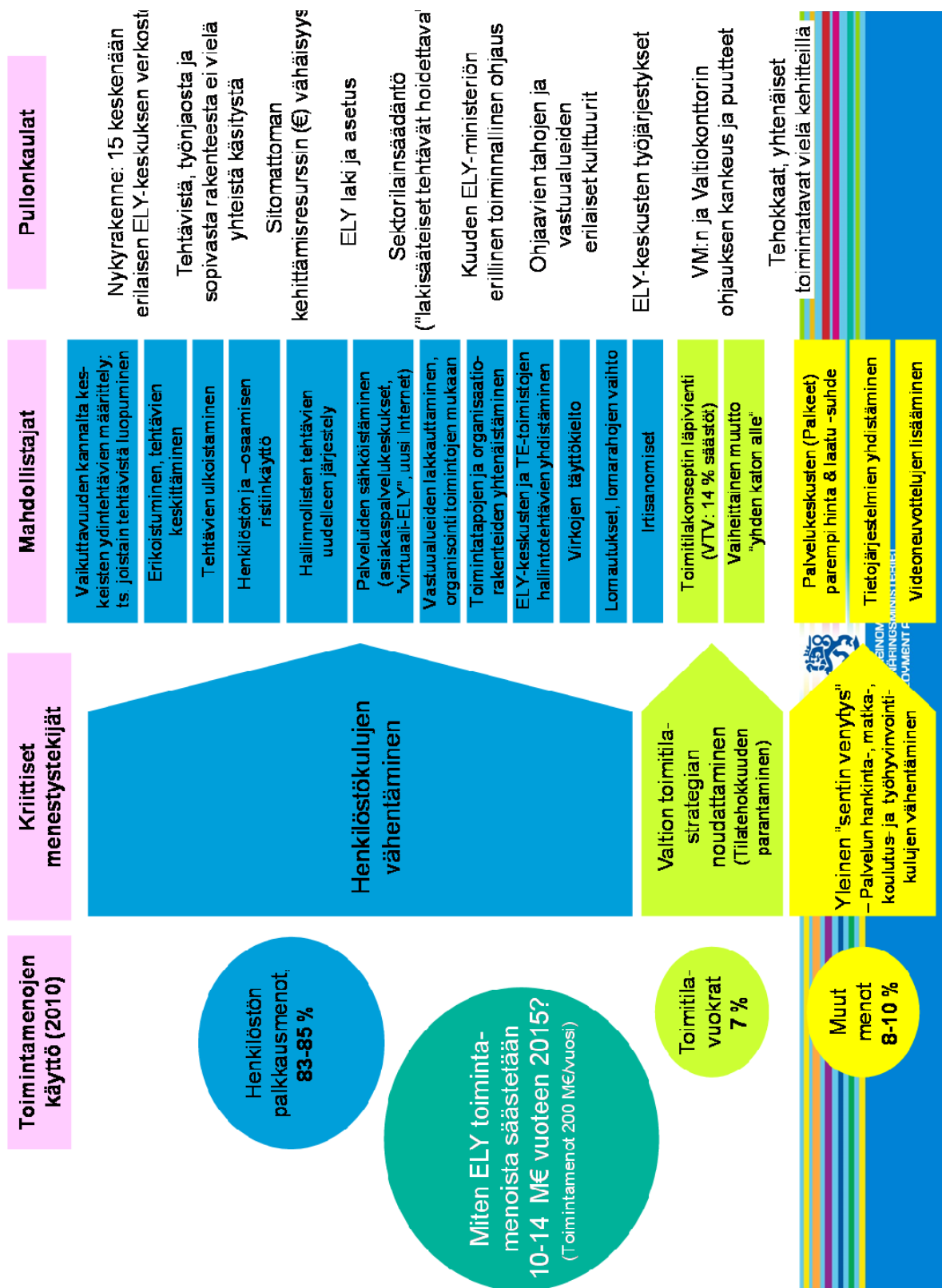
virikistyksessä, matkailussa, kulttuuritoiminnassa, elämysteollisuudessa sekä asumisessa.

- Lasten ja nuorten ympäristökasvatusta sekä luonto- ja ympäristökoulujen asemaa vahvistetaan.
- Kehitetään lasten ja nuorten kuulemista ja osallistumismahdollisuuksia oman lähiympäristönsä suunnitteluun sekä ympäristöpolitiikan päätöksentekoon.
- Huolehditaan kansalaisjärjestöjen, lasten, nuorten ja vanhempien vertais- ja vapaaehtoistoiminnan edellytyksistä.

Lisäksi hallitusohjelmassa mainitaan seuraavaa:

- Kalastuslain uudistuksen yhteydessä (MMM) turvataan luonnon monimuotoisuuden säilyminen, virikistyskalastuksen mahdollisuudet nykytasolla sekä ammattikalastuksen toimintaedellytykset.
- Edistetään poikkihallinnollista yhteistyötä ympäristönsuojelun, yhdyskuntasuunnittelun, maa- ja metsätalouden sekä elinkeinopolitiikan välillä.
- Valtion aluehallinnon toiminnan yhdenmukaisuutta maan eri osissa vahvistetaan.

LIITE 2 ELY-keskusten lähitulevaisuuden haasteet. (lähde TEM)

LIITE 3 Suomen kalatalous tilastoina (lähde Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos)**Kalan alkutuotannon määrä ja arvo Suomessa vuonna 2009**

	Meri		Sisävedet		Yhteensä	
	Määrä 1000 kg	Arvo 1000€	Määrä 1000 kg	Arvo 1000€	Määrä 1000 kg	Arvo 1000€
Ammatti- kalastus	117 541	23 815	3 912	6 015	121 453	29 830
Vapaa-ajan- kalastus	7 768	11 698	25 098	42 254	32 867	53 952
Ruokakalan kasvatus	11 114	36 200	2 513	8 200	13 627	44 400
Yhteensä	136 423	71 713	31 523	56 469	167 947	128 182

Suomalaisten ammattikalastajien määrä merellä ja sisävesillä vuonna 2009

	Kokopäiväiset	Osa-aikaiset	Yhteensä
Meri	603	1 474	2 077
Sisävedet	220	101	321
Yhteensä	823	1 575	2 398

Suomalaisten vapaa-ajankalastajien määrä merellä ja sisävesillä vuonna 2008

Meri	376 000
Sisävedet	1 490 000
Yhteensä	1 779 000

Toiminnassa olleiden kalanviljelylaitosten määrä Suomessa vuonna 2009

	Meri	Sisävedet	Yhteensä
Ruokakalalaitokset	126	61	187
Poikaslaitokset	14	89	103
Luonnonravintoviljelijät		227	227
Laitoksia yhteensä	141	374	515

Kalan ja kalatuotteiden vienti Suomesta vuonna 2009

	Määrä1) 1 000 kg	%	Arvo 1 000 €	%
Ihmisoravinto	41 824	70	31 829	90
Rehu	17 919	30	2 699	7
Muut2)	161 0	1	512	3
Yhteensä	59 905	100	36 040	100

1) Tuotepainona

2) Elävä kala, kalarasvat ja -öljyt

Kalan ja kalatuotteiden tuonti Suomeen vuonna 2009

	Määrä1) 1 000 kg	%	Arvo 1 000 €	%
Ihmisoravinto	65 385	69	223 675	91
Rehu	24 969	26	13 572	6
Muut2)	4 691	5	7 224	3
Yhteensä	95 046	100	244 471	100

Eri tuotteiden valmistamiseen käytetyn kalan määrä Suomessa lajeittain vuonna 2009 (1000 kg raaka-ainetta)

	Silakka ja kilohaili	Kirjolohi	Lohi	Muut	Yhteensä
Pakastettu	29 986	2 022	160	794	32 962
Tuore filee	5 739	6 699	11 497	2 783	26 718
Tuoresuolattu	45	1 010	261	1 241	2 557
Savustettu	232	4 036	1 039	995	6 302
Säilykkeet	271	26	50	3 384	3 731
Eines	215	426	281	323	1 245
Muut	40	359	445	456	1 300
Yhteensä	36 528	14 579	3 733	9 977	74 817

LIITE 4 Kalataloushallinnon toimintaympäristön indikaattorit

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus:					
Toimintaympäristön analyysilomake vuodet 2006-2010					
Indikaattori	2006	2007	2008	2009	2010
Kalavesien hoito					
Kunnostushankkeet (kpl) ao. vuonna	5	38	40	50	56
Kunnostushankkeiden kustannukset (1 000 €) ao. vuonna	113	747	969	1264	1204
Hoitokalastushankkeet (ao. vuonna vireillä olleet) kohteiden lkm	0	10	5	5	3
Kalataloudelliset maksut (kpl)	46	685	588	829	805
Kalataloudelliset maksut arvo (1 000 €)	273	2352	2417	2552	2646
Kalataloudelliset hoitovelvoitteet (kpl)	4	316	290	292	293
Kalataloudelliset hoitovelvoitteet arvo (1 000 €)	5	5971	6472	6456	6460
Kalataloudelliset tarkkailuvelvoitteet (kpl)	90	1356	1463	1497	1523
Elinkeinokalatalous					
Rekisteröidyt ammattikalastajat (kpl)	241	1647	1660	1677	1701
I luokan ryhmä (merialue)	116	602	596	564	558
II luokan ryhmä (merialue)	9	1124	1150	1166	1085
III luokan ryhmä (merialue)	115	184	190	184	189
IV luokan ryhmä (sisävesi)	1	381	384	281	308
Elinkeinokalatalouden kokonaistyöllisyys	0	194	137	135	144
Elinkeinokalatalouden työpaikat	0	168	115	613	613
Ammattikalastuksen saalis (tn) (merialue ja sisävesi yht.)	1544	112183	55723	123111	58790
Ammattikalastuksen arvo (1 000 €) (merialue ja sisävesi yht.)	968	7657	12975	8200	7371
Rekisteröityjä kalakauppoja (kpl, tukku- +vähittäismyynti)	79	280	282	354	279
Rekisteröityjä vesiviljelylaitoksia (toimivia, kpl)	19	564	587	583	579
Rekisteröityjä vesiviljelylaitoksia tuotanto (tn)	200	7823	8270	8435	8725
Kalanjalostusyrityksiä (kpl)	22	191	187	188	192
KOR/EKTR -sitomispäätökset (kpl)	28	191	416	422	527
KOR/EKTR -sitomispäätökset arvo (M €)	2	6241	13133	9482	17559
Vapaa-ajankalastus					
Alueella kalastavat vapaa-ajankalastajat (kpl)	209000	2116700	2049800	2053600	2056000
Alueella asuvat vapaa-ajankalastajat (kpl)	474000	1773000	1734000	1728000	1727000
Vapaa-ajankalastuksen saalis (tn)	2890	41101	38731	38818	38396
Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo (1 000 €)	3722	37189	42636	40080	39196
Kalastusmatkailuryityksiä, ml. onkilammikkoyrittäjät (kpl)	104	611	620	681	687
Kalastuksenhoitomaksuvarojen jakopäätökset (kpl)	45	536	659	666	644
Kalastuksenhoitomaksuvarojen jakopäätösten arvo (1000 €)	374	3255	3299	3300	3516
Tenojoen kalastuslupamaksujen ja viehekalastusmaksujen palautukset (1 000 €)	428	2646	2870	2716	2894
Yhteiset					
Kalastusvuorokausien määrä yhteensä (sekä ammatti- että vapaa-ajankalastajat)	3407000	12212092	11262941	11212018	11312336
Kalansaaliin määrä yhteensä (tn)	4434	244133	90154	93396	93686
Kalansaaliin arvo yhteensä (1000 €)	4690	36794	43467	40198	40673
Rapusaalis (kpl)	201000	506749	784034	808851	809326
Rapusaaliin arvo (1000 €)	502	7339	10872	9688	10118
Arvioiden lähtökohdat:					

LIITE 5 ELY-keskuksen kalataloushallinnon ja Y-vastuualueen synergia – esimerkki Uudeltamaalta

Johdanto

Synergialla tarkoitetaan kahden tai useamman vaikuttavan tekijän kumuloivaa yhteisvaikutusta. Synergiaetu tai synergiahyöty on joko kuvitteellinen tai todellinen etu, jota odotetaan saatavan esimerkiksi kustannussäästöjen muodossa kun yhdistetään kaksi yksikköä yhdeksi. (Wikipedia-tietosanakirja, lainaus 10.5.2011.). Synergiaetuja ovat myös toiminnan vaikuttavuuden syveneminen ja osaamisen paraneminen, jotka voivat olla paljon merkittävämpiä kuin kustannussäästöt (ylijohtaja Pekka Savolainen 18.5.2011).

Tässä muistiossa tarkastellaan ELY-keskuksen E-vastuualueella toimivan kalatalousviranomaisen ja Y-vastuualueen välistä kanssakäyntiä Uudenmaan ELY-keskuksen kokemusten perusteella. Esimerkit on jaoteltu kalataloushallinnon tehtäväjaotuksen mukaisesti. Esimerkkien perusteella esitetään myös mielipiteitä ja tehdään joitakin ehdotuksia synergiaetujen löytämiseksi.

Elinkeinokalatalouden tehtävät

- Kalatalousviranomainen on laatinut sijainninohjaussuunnitelmat Suomenlahden ammattikalastukselle ja vesiviljelylle, ohjausryhmässä mukana Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen Y-vastuualueet.
- Kalatalousviranomainen on antanut asiantuntija-apua Y-vastuualueelle hakemuksista, jotka koskevat merimetsokolonioiden aiheuttamien vakavien vahinkojen estämistä ammattikalastukselle.

Asiat hoidetaan nykyisin joustavasti, eikä lisää synergiaetua ole saatavissa.

Vapaa-ajankalatalouden tehtävät

- Kalatalousviranomainen on saanut asiantuntija-apua ja pyytänyt lausuntoja Y-vastuualueelta niistä kalatalousviranomaisen yleiskalastusoikeuksien kieltopäätöksistä, jotka koskevat merilintujen pesimisen suojelemista.
- Kalatalousviranomainen on valvonut kalastusintressiä niissä Y-vastuualueen luonnonsuojelualuepäätöksissä, joissa on rajoitettu yleiskalastusoikeuksia merilintujen pesimisen suojelemiseksi.
- Kalatalousviranomainen on antanut lausuntoja Y-vastuualueelle vesiliikennerajoituksista.

Sekä kalatalousviranomaiselle että Y-vastuualueelle tulee tällä hetkellä melko vä-hän hakemuksia yleiskalastusoikeuksien rajoittamiseksi merilintujen pesimisen suojelemiseksi. Jos hakemusten määrä lisääntyy selvästi ja samalla myös lausun-tomenettelyn tarve kasvaa, voidaan perustaa yhteinen tiimi. Lausun-tomenettelyn korvaaminen joustavammalla ja vähemmän aikaa vievällä tavalla tuo synergiaa. Lausunnonantotarve vesiliikenteen rajoittamisesta on toistaiseksi ollut vähäinen. Tarpeen lisääntyessä voidaan perustaa yhteinen tiimi lausun-tomenettelyn tilalle ja yrittää saada synergiaetua sitä kautta.

Kalastusta koskevien säännösten ja määräysten valvonta

- On aloitettu keskustelut merialueella tapahtuvan kalastuksenvalvonnan (E) ja vesinäytteenoton (Y) yhteistoiminnasta.

Sekä merialueen kalastuksenvalvontaa että vesinäytteenottoa tekee työturvallisuussyistä kahden hengen ryhmä.

Kalatalousviranomaisen on voimakkaasti kasvaneiden työtehtävien (LIS-valvonta) ja tästä syntyneen resurssivajeen vuoksi joutunut supistamaan merialueen kenttävalvontaa. Kalatalousviranomaisella on erillinen määräraha kalastuksen valvontaan, mutta sitä ei voi käyttää palkkamenoihin tai ostopalveluihin ulkoisilta palveluntarjoajilta. Tilapäisesti on valvontaan saatu palkkatuella lisätyövoimaa.

Yhteistoiminta valvonnassa on käytännössä mahdollista ja valvontaan voisi osallistua myös Y-vastuualueen näytteenottaja. Jos Y-vastuualueen virkamiehelle annetaan valtuutus edustaa kalatalousviranomaisista kalastuksenvalvonnassa, ei kalatalousviranomaisen itse tarvitse olla aina mukana valvonnassa. Kalastuksenvalvontamatkan yhteydessä voidaan ottaa myös vesinäytteitä. Valvonnan ja näytteenoton yhdistämisestä on mahdollista saada synergiaetuja.

Kalavesien hoidon tehtävät

Yleisen kalatalousedun valvonta vesi- ja ympäristönsuojelulain sekä YVA-lain mukaisissa asioissa

Koska yleisen kalatalousedun valvonta on ELY-keskuksissa hoidettava riippumattomasti, tulee prosessiin kuuluvien lausuntojen, valitusten, vastineiden ja velvoitteiden oltava kalatalousviranomaisen päätösvallassa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita tiukkaa eriytymistä, vaan tiivistä yhteistyötä ympäristöhallinnon kanssa. Yhteistyötä kalatalousviranomaisen on tehnyt ja tekee erityisesti Y-vastuualueen vesilain valvojan, ympäristönsuojelun valvojen ja vesistötarkkailua valvovien tahojen kanssa.

Lausunnot, valitukset ja vastineet

- Annettu asiantuntija-apua (Y) mm. kalateistä, vesivoimarakentamisesta ja vesilain tulkinnasta, kun kalatalousviranomaisen valittanut tai antanut vastineita vesilain mukaisista hakemusasioista mm. vesivoimalaitosten lupa-asioihin liittyen.
- Vesi- ja ympäristönsuojelulain mukaisista hakemusasioista annettavien lausuntojen valmisteluun liittyen keskinäistä kommentointia ja tiedonvaihtoa.
- Ympäristö- ja vesiluparikkomuksissa ovat sekä Y-vastuualue että kalatalousviranomaisen antaneet lausuntoja sekä edustaneet valtiota Porvoon käräjäoikeuden käsittelyssä. Lisäksi on tehty yhdessä tutkintapyyntöjä poliisille.
- Kalatalousviranomaisen on auttanut ympäristöviranomaisia kalakuolemia selvittäessä, toiminut niissä yleistä kalatalousetua valvovana viranomaisena ja edustanut valtiota kalatalousvahinkojen korvaamisprosesseissa.

Lisää synergiaa on löydettävissä lausuntojen valmistelusta. E- ja Y-vastuualueiden kannattaa käyttää samaa tietopohjaa päällekkäisen työn välttämiseksi. Etuna on myös se, että lausunnonlaatimisen aikana tehtävällä yhteistyöllä voidaan saada parempi kokonaisnäkemys käsiteltävästä asiasta. Jos toisella vastuualueella (esim. Y) on sopiva asiantuntija, joka pystyisi valmistelemaan toisen vastuualueen (esim. E) lausuntoa, niin vastuualueet voisivat asiasta sopia. Lausunnon jatkovalmistelu, esittely ja ratkaisu ovat kuitenkin sen vastuualueen tehtäviä, jolta lausunto on pyydetty.

Synergiaetuja on niin ikään saavutettavissa kuulemalla sekä kalastusviranomaisista että Y-vastuualueella E-vastuualueen tehdessä vesivoiman energiatukipäätöksiä.

Kalakuulemaselvityksissä eri viranomaisilla on omat roolinsa. Yhteistyö on toimivaa ja uusia synergiaetuja ei ole saavutettavissa.

Kalatalousvelvoitteiden hyväksymiset ja toimeenpano

- Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa päätöksissä määrättyjen velvoitetarkkailujen (kalatalous- ja vesistötarkkailut) käsittelyssä tehdään yhteistyötä, jota on keskinäinen kommentointi ja yhteiset kuulutukset. Molemmat tarkkailut pyritään saamaan samaan raporttiin.

Synergiaetuja löytyisi yhdistämällä vesistö- ja kalataloustarkkailuohjelmat ja hyväksymällä ko. ohjelmat kalatalousviranomaisen ja Y-vastuualueen yhteisellä päätöksellä.

Synergiahyötyä voi löytyä niin ikään tarkkailuihin liittyvistä kokouksista. Aina ei ehkä ole välttämätöntä molempien viranomaisten osallistua niihin, vaan sovittaessa toinen voi tuoda toisenkin viranomaisen näkökantoja esille kokouksessa. Synergiaetua on siinä, että siten kokouksia voidaan tarvittaessa käyttää muihin tehtäviin.

Osallistuminen YVA-prosessiin

- Kalatalousviranomaisen on mukana ELY-keskuksen Y-vastuualueen asettamassa YVA-tiimissä, jonka tehtävänä on mm. toimia YVA-prosessien asiantuntijatiiminä.

Järjestely on joustava, eikä enempää synergiaetua ole saatavissa.

Uhanalaisten ja taloudellisesti arvokkaiden kalakantojen suojeleminen

- Kalatalousviranomaisen toimeksiannosta Y-vastuualueella on v. 2001 tehty Suomenlahden meritaimenkantojen suojeleminen ja käyttösuunnitelma.
- Kalatalousviranomaisen on perustanut Suomenlahden meritaimenkantojen elvyttämisen seurantaryhmän, jossa on edustajat myös Y-vastuualueista. Ryhmän toiminta on kuitenkin hiipunut resurssien puutteessa.
- Uudenmaan ELY-keskus on lead partner interreg-hankkeessa (HEALFISH), jonka tarkoituksena on virtavesien ekologisen tilan parantaminen ja lohikalajien monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävän strategian luominen koko Suomenlahdelle. Useiden ELY-keskusten kalatalousviranomaiset ja Y-vastuualueet ovat mukana hankkeessa.
- ELY-keskukseen on perustettu kalatalous- ja maatalousviranomaisen (E-vastuualue) sekä Y-vastuualueen yhteinen peruskuivatustiimi. Tiimi korvaa entisen valtionapuisten ojitus- ja perkaushankkeiden rahoituspäätöksiin liittyneen lausuntomenettelyn. Sen tarkoituksena oli ottaa huomioon hankkeen ympäristövaikutukset (mukaan lukien kala- ja raputaloudelliset vaikutukset), laillisuus, suunnitelmaan liittyvät tekniset näkökulmat, kustannusarvion oikeellisuus ja hankkeen kannattavuus. Peruskuivatustiimissä otetaan kantaa hankkeen rahoituskelpoisuuteen ja sovitetaan usean ELYn yksikön/ryhmän näkökulmat yhteen.

Synergiaetuja saataisiin aktivoimalla Suomenlahden meritaimenkantojen suojeleminen ja käytön seurantaryhmä, joka koordinoi kantojen elvytystyötä sekä Kaakkois-Suomen että Uudenmaan ELY-keskusten toimialueilla.

Uhanalaisten kalakantojen elvytystyö vaatii mm. vähäisten resurssien vuoksi strategista pitkän tähtäimen suunnittelua. Jos toisella vastuualueella on asiantuntija, jolla on mahdollisuus tehdä selvityksiä toiselle vastuualueelle, niin vastuualueet voivat sopia asiasta samoilla periaatteilla kuin lausuntojen valmistelusta.

Peruskuivatusasioissa on jo saavutettu se synergiaetu, joka on saatavissa.

Vesien ja merenhoidon suunnittelu ja toteuttaminen

- Kalatalousviranomaisen on tärkeä asiantuntija ja yhteistyökumppani Y-vastuualueelle Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitotyössä.
- Uudenmaan ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen toimii jäsenenä useissa vesien ja merenhoidon suunnitteluun ja toteuttamiseen kuuluvissa valtakunnallisissa ja alueellisissa työryhmissä, joista osa on Y-vastuualueen asettamia:
 - Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen ohjausryhmä (YM)
 - Uudenmaan vesienhoidon yhteistyöryhmä ja sen alaryhmä (Y-vastuualue). Yhteistyöryhmää tullaan laajentamaan koskemaan merenhoitoa.
 - Uudenmaan ELY-keskuksen asettama vesien- ja merenhoidotiimi (Y-vastuualue)
 - Meristrategiadirektiivin merenhoidon suunnittelua tukeva asiantuntijaryhmä (YM)
 - Vesien kunnostustyöryhmä (YM)
 - Kalatiestrategiatyöryhmä (MMM)
- Kalatalousviranomaisen rahoittamat vesistöjen kalataloudelliset kunnostukset ovat keskeisiä toimenpiteitä, joilla pintavesien ekologista tilaa voidaan parantaa.

Vesienhoidon suunnittelussa ja toteuttamisessa kalatalousviranomaisella ja Y-vastuualueella on omat roolinsa. Synergiaetu kasvaa jo luontaisesti vesien ja meren hoitotyön edetessä pyrittäessä yhdessä vesien- ja merenhoidon tavoitteeseen eli hyvän ekologisen tilan saavuttamiseen.

Vesistöjen kalataloudellisten kunnostusten ohjaus, rahoitus ja luvan haku

Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueella on erityisen suuri tarve vesistökunnostuksille. Alueen vesistöistä vain pieni osa hyvässä ekologisessa tilassa, vesistöjen käyttöpaine on suuren väestömäärän ja ihmistoimintojen vuoksi poikkeuksellisen suuri ja alueella on monia uhanalaisia kalakantoja. Vähäisten resurssien vuoksi on aluehallinto pyrkinyt käyttämään laajaa keinovalikoimaan kunnostushankkeiden toteuttamiseksi alueella.

- Kalatalousviranomaisen ja ympäristökeskuksen väliseen yhteistyösopimukseen perustuen ympäristökeskus teki virtavesien kalataloudellisten kunnostushankkeiden maastotutkimuksia, suunnitelmia sekä toteutti kunnostuksia ja kalateitä. Hyvin sujuvaa yhteistyötä on jatkettu ELYn aikana yhteisten tavoitteiden ja synergian edistämiseksi. Kunnostusten suunnittelun ja toteutuksen seuraamiseksi ja kehittämiseksi on perustettu yhteinen kunnostustiimi.
- Kalatalousviranomaisen on teettänyt virtavesikunnostusten suunnittelua ja toteutuksia myös ulkopuolisilla tahoilla (Virtavesien hoitoyhdistys, Itä- Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien ja ilmasuojeluyhdistys) sekä ohjannut niihin myös muita kuin kunnostusvaroja (kalatalouden edistämisvarat, KOR-varat). Käyttöön on saatu myös työllisyysvaroja.

- Ympäristökeskukseen perustettiin 1990-luvun lopussa hoitokalastusryhmä, joka on osallistunut Uudenmaan rehevöityneiden järvien kunnostuksiin. Kalatalousviranomaisen tuki ryhmää kalataloudellisilla kunnostusvaroilla aluksi, mutta suuntasi myöhemmin niukat varat virtavesien kunnostuksiin. Ryhmä on jatkanut toimintaa muilla varoilla ELY-keskuksen Y-vastuualueella hyvässä yhteistyössä kalatalousviranomaisen kanssa. Ryhmän toimintaa koordinoi Y-vastuualueen ja kalatalousviranomaisen yhteinen hoitokalastustiimi, joka kokoontuu muutaman kerran vuodessa.

Kalataloudelliset kunnostusvarat koko Suomessa ovat olleet noin 750 000 euroa vuodessa, josta Uudellemaalle on kohdennettu noin 40 000-100 000 euroa/v. Ei ole realistista odottaa, että näin pienille markkinoille kehittyisi merkittävästi kaupallista palvelutarjontaa, joka voisi Uudellamaalla kokonaan korvata nykyisen toimintamallin. Uudenmaan ELYn Y-vastuualueelle on 1980-luvun lopulta lähtien kehittynyt kalataloudellisten kunnostusten ja luonnonmukaisten kalateiden suunnittelusta ja toteutuksesta sellainen tietotaito, jonka korvaaminen on hyvin vaikeaa ja kallista. Nykyinen yhteistyömalli on kustannustehokas tapa suunnitella ja toteuttaa kalataloudellisia kunnostushankkeita laadukkaasti Uudellamaalla. Tämä toimintamalli kannattaa turvata, jotta saavutettu synergia ei vähene ja kalatalousviranomaisen kunnostusvarojen vaikuttavuus on mahdollisimman suuri. Kunnostusten ja kalateiden volyymi vuosittain on pieni, mutta niiden tarve sekä kalatalouden että mm. vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen kannalta on kuitenkin suuri. Kalataloudellisten kunnostusten ja luonnonmukaisten kalateiden suunnittelutoiminta on erityisosaamista, joka kannattaa jatkossakin säilyttää ja kehittää Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Jos kunnostusten ja kalateiden suunnittelussa ja toteutuksessa on tulevaisuudessa nykyistä enemmän mahdollisuuksia käyttää myös kaupallisia palveluita, voi kalatalousviranomaisen tilata suunnittelu- ja toteutuspalveluita ulkopuolisilta tahoilta. Jo nyt kunnostukset toteutetaan omajohtoisena työnä, mutta koneet ja materiaalit sekä hankkeisiin sisältyviä osasuorituksia hankitaan. Teknisten rakenteiden suunnittelua tarjoavia konsultteja on olemassa ja näitä palveluja on Uudellamaalla käytetty mm. Porvoonjoen Vakkolankosken kalatien rakennesuunnittelussa.

TEM asetti 7.6.2010 ohjausryhmän ja kaksi työryhmää valmistelemaan ehdotukset ELY-keskusten vastuulla olevan tie-, vesi- ja ympäristörakentamisen hankintamenettelyjen kehittämiseksi ja organisoimiseksi. ELY-infrahankintojen kehittämisestä on valmistunut väliraportti 8.4.2011. Väliraportissa esitetään tavoitteeksi, että kaikkien ELY-keskusten L- ja Y-vastuualueilla on käytössä vuoden 2013 alussa yhteinen infrahankintojen toimintajärjestelmä. Lisäksi esitetään, että toimintajärjestelmä luodaan siten, että E-vastuualueen liittyminen toimintajärjestelmään on mahdollista heti kun E-vastuualueen hankintojen kokonaisuus on selvillä. E-vastuualueen hankinnoista kalataloudelliset kunnostukset ovat kuitenkin jo mukana väliraportissa ehdotetussa infrahankintojen toimintajärjestelmässä.

Väliraportin ehdotus hankintalinjauksiksi on, että ELYjen infraan liittyvä koko tuotannollinen toiminta ja palvelut perustuvat jatkossa ostopalveluihin ja kilpailutuksiin. Omasta työstä ja omajohtoisesta osasuoritusten hankinnasta luovutaan pääosin siirtymävaiheen aikana. Väliraportissa todetaan kuitenkin, että "töiden pieni koko ei aina mahdollista töiden toteuttamista kokonaisurakoina. Näitä töitä saattaa olla järkevää ja taloudellista myös siirtymävaiheen jälkeen toteuttaa jonkin verran omassa työnjohdossa ulkopuolisia resursseja hyödyntäen". Myös kalataloudelliset kunnostushankkeet Uudellamaalla ovat tällaisia. Hankkeet ovat pieniä ja vuosittainen rahoitus on vähäistä, joten järkevän kokoisiin kokonaisurakoihin ei yleensä ole mahdollisuuksia. Uudenmaan ELYssä nykyisin käytössä oleva toimintamalli sopii hyvin hankintalinjauksiin. Toimintamalli ei estä siirtymistä myöhemmin toisenlaisiin infrahankintojen toimintajärjestelmän mukaisiin hankintatapoihin, jos palvelutarjonta kehittyy riittävästi. Myös väliraportissa pidetään tarpeellisena asteittaista etenemistä ja monipuolista eri hankintatapojen käyttöä siirtymävaiheessa ELYjen operatiivisten tehtävien hoidon jatkuvuuden varmistamiseksi ja toimintaedellytysten turvaamiseksi, ennen kuin siirrytään vaativimpiin hankintoihin.

Jos ja kun infrahankintojen toimintajärjestelmä otetaan käyttöön, ELYn hankintatehtävät tullaan keskittämään. Silloin on mahdollista saada kunnostushankkeiden osasuoritusten ja hankintojen kilpailutukseen apua, vaikka hankkeet toteutettaisiin omajohtoisena työnä. Isojen hankkeiden

suunnittelu ja/tai toteutus on ehkä mahdollista myös toteuttaa kokonaisurakoina. Vaikka ELYn hankintayksikkö toteuttaisi hankinnat teknisesti, on kalatalousviranomaisen edelleen vastattava hankintojen substanssiosaamisesta joko yksin tai yhdessä Y-vastuualueen kanssa eli yhteistyöstä on etua silloinkin.

KalaELYt eli ELYt, joissa on kalatalousviranomaisen, voivat erikoistua tiettyjen tehtävien hoitamiseen ja tuottamiseen myös toisille kalaELYille. Erikoistuminen on mahdollista, jos ELYssä on kalatalousviranomaisella tai yhdessä esimerkiksi Y-vastuualueen kanssa merkittävää asiantuntemusta ja kokemusta kyseisestä tehtävästä. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi kalataloudellisten kunnostusten suunnittelu ja toteuttaminen.

Ely-keskuksen hoitokalastustiimissä sovitaan yhteisistä toimista menossa olevien ja uusien järvikunnostushankkeiden toteuttamisista. Järvikunnostushankkeissa on useita vedenlaatuun, vesistön ekologiseen tilaan, kalakantoihin ja kalavesien hoitoon liittyviä yhtymäkohtia, joiden ratkaisemisessa tarvitaan sekä Y-vastuualueen että E-vastuualueen kalatalouspalvelut-ryhmän osaamista. Usein järvien kunnostushankkeissa on myös omat ohjausryhmät, joihin voi osallistua vain Y-vastuualueen tai kalatalousviranomaisen edustaja, kun asioista on ensin linjattu talon sisäisesti. Näin säästyy jälleen työaikaa muihin tehtäviin.

Selvitykset ja kehittämishankkeet

- Yhteistyötä tehdään mm. kunnostusmenetelmien kehittämishankkeissa ja kehitettäessä luonnonmukaista peruskuivatusta, jonka yleistymisestä olisi hyötyä sekä vesiluonnolle (Y) että kalataloudelle (E).
- Kalatalousviranomaisen ja Y-vastuualueen yhteistyönä on tehty useita selvityksiä mm. Uudenmaan vesistöjen kunnostustarpeesta ja tehokalastuksista sekä oltu mukana purojen kunnostusoppaan ja luonnonmukaisen peruskuivatusoppaan tekemisessä.
- ELY-keskus on lead partner interreg-hankkeessa (HEALFISH), jonka puitteissa toteutetaan mm. Uudellamaalla kalataloudellisia kunnostuksia. Sekä kalatalousviranomaisen että Y-vastuualue ovat mukana hankkeen toteutuksessa.

Eri viranomaisilla on selvityksissä ja kehittämishankkeissa omat roolinsa. Yhteistyö on toimivaa ja niissä on saavutettu jo olennaiset synergiaedut osaamisen ja toiminnan vaikuttavuuden muodossa.

Alueellisten rekisterien ylläpito

Kalastusalueet ja osakaskunnat

- Y-vastuualueella on tarvetta kalastusalueiden ja osakaskuntien ajan tasalla oleville yhteystiedoille, kun haetaan suostumuksia vesistöhankkeiden toteuttamiseen.

Kala- ja rapuistutukset

- Y-vastuualue toimittanut tietoja istutusrekisteriin, ja myös sillä on käyttöä istutustiedoille mm. kunnostussuunnitelmia ja selvityksiä laadittaessa.

Kalataloudelliset kunnostukset

- Y-vastuualueella oleva paikkatietoasiantuntija tekee kalatalousviranomaiselle karttaesityksiä Uudellamaalla tehdyistä kalataloudellisista kunnostuksista.

- Sekä kalatalousviranomaisen että Y-vastuualue on lisännyt kalataloudellisia kunnostuksia ympäristöhallinnon vesistötyötietojärjestelmään. VESTYn ajantasaisuudesta on hyötyä sekä ympäristö- että kalataloushallinnolle.

Lohi- ja siikapitoiset vesistöt

- Y-vastuualueella oleva paikkatietoasiantuntija tekee kalatalousviranomaiselle liitekartat lohi- ja siikapitoisista vesistöistä tehtäviin uusiin päätöksiin.

Muut rekisterit

Koekalastusrekisteri

- Y-vastuualue on toimittanut koekalastustietoja RKTL:n ylläpitämään koekalastusrekisteriin. Ajantasaisesta koekalastustiedosta on hyötyä kalatalousviranomaiselle mm. vesirakentamishankkeiden vaikutuksia ja kalatalousvelvoitteita harkittaessa. Myös ympäristöhallinto voi hyödyntää koekalastustietoja mm. vesirakentamishankkeiden vaikutusten arvioinnissa.

Synergiaetua on löydettävissä, jos viranomaiset voivat käyttää samoja rekistereitä ja muuta tietopohjaa mm. lausuntojen laatimiseen. Kalatalousviranomaisen ja Y-vastuualue voivat jatkossakin pyrkiä yhteistyöhön asiantuntijapalvelujen mm. tilapäisten paikkatietoasiantuntijoiden käyttämisessä.

LIITE 6 Kalataloushallinnon tehtävien säädöspohja

- Kalastuslaki (286/1982);
- Vesilaki (264/1961),
- Ympäristönsuojelulaki (86/2000)
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- Kolttilaki (253/1995)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista
- Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)
- Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (1447/2006)
- Valtioneuvoston asetus Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (639/2007)

EU:n yhteiseen kalastuspolitiikkaan kuuluvia keskeisiä asetuksia

- Neuvoston asetus (EY) N:o 2371/2002 elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1124/2010 eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien ja niihin liittyvien edellytysten vahvistamisesta vuodeksi 2011
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1100/2007 Euroopan ankeriaskannan elvytystoimenpiteistä
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1098/2007 Itämeren turskakantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta, asetuksen (EY) N:o 2847/93 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 779/97 kumoamisesta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 708/2007 tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä
- Neuvoston asetus (EY) N:o 57/2011 yhteisön vesialueilla ja yhteisön aluksiin sellaisilla muilla vesialueilla, joilla sovelletaan saalisrajoituksia, sovellettavien eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien kalastusmahdollisuuksien ja niihin liittyvien edellytysten vahvistamisesta vuodeksi 2011
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2187/2005 kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla, asetuksen (EY) N:o 1434/98 ja asetuksen (EY) N:o 88/98 kumoamisesta kalavarojen teknisistä säilyttämistoimenpiteistä
- Neuvoston asetus (EY) N:o 812/2004, kalastuksen tahattomia valassaaliita koskevista toimenpiteistä sekä asetuksen (EY) N:o 88/98 muuttamisesta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 768/2005 yhteisön kalastuksenvalvontaviraston perustamisesta ja yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä annetun asetuksen (EY) N:o 2847/93 muuttamisesta
- Komission asetus (EY) N:o 736/2008 EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta kalastustuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävään valtiontukeen
- Kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevat suuntaviivat 2008/C 84/06
- Komission asetus (EY) N:o 875/2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastusalaalla ja asetuksen (EY) N:o 1860/2004 muuttamisesta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1198/2006 Euroopan kalatalousrahastosta
- Komission asetus (EY) N:o 498/2007, Euroopan kalatalousrahastosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

- Neuvoston asetus (EY) N:o 744/2008, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2008, talouskriisistä kärsivien Euroopan yhteisön kalastuslaivastojen rakenneuudistuksen tukemiseksi toteutettavasta väliaikaisesta erityistoimesta (
- Komission päätös Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmasta 2007–2013 K(2007) 5735, 20.11.2007, muutettu K(2009) 5288 26.6.2009
- Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (1447/2006, muutettu 1504/2009)
- Valtioneuvoston asetus Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (639/2007)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2406/1996 kalastustuotteiden kaupanpitämistä koskevien yhteisten vaatimusten vahvistamisesta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 104/2000 kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä
- Komission asetus (EY) N:o 2065/2001 neuvoston asetuksen (EY) N:o 104/2000 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden alalla kuluttajille annettavien tietojen osalta
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1062/2009 tietyistä kalastustuotteista koskevien yhteisön autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista vuosina 2010-2012
- Neuvoston asetus (EY) N:o 85/2006 Norjasta peräisin olevan viljellyn lohien tuontia koskevan lopullisen polkumyyntitullin käyttöön ottamisesta ja väliaikaisen tullin lopullisesta kantamisesta
- Komission asetus (EY) N:o 26/2004 yhteisön kalastuslaivastorekisteristä
- Komission asetus (EU) N:o 1013/2010 neuvoston asetuksen (EY) N:o 2371/2002 III luvussa määritellyn unionin laivastopolitiikan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

Keskeiset kalastuksen valvontaa koskevat säädökset

Kansalliset säädökset

- kalastuslaki 286/1982
- kalastusasetus 1116/1982
- Laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta 1139/1994
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös kalataloutta koskevista rekistereistä 1575/1994
- Vesilaki 264/1961
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös aluskohtaisista erityisistä kalastusluvista 1369/1997
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös Suomen lipun alla purjehtivien kalastusalusten satelliittiseurantajärjestelmästä 493/1998
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräistä kalastuksen valvontatoimista 1105/2006
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus Suomen turskakiintiön käyttämisestä ja turskan kalastuksen erityisluvasta vuonna 2008 42/2008 (joka vuosi uusi asetus)
- Valtioneuvoston asetus lohien kalastuksen rajoituksista Pohjanlahdella ja Simonjoella 190/2008.
- Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä 690/2010
- Valtioneuvoston asetus alusryhmäkohtaisten rekisteritilojen enimmäiskoosta 74/2011

EU lainsäädäntö

- Neuvoston asetus (EY) nr 1224/2009, yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 440/2011 yhteisön valvontajärjestelmästä.....

- Neuvoston asetus 1098/2007 Itämeren turskakantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta, asetuksen No 2847/93 muuttamisesta ja asetuksen No 779/97 kumoamisesta.
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2406/96, tiettyjen kalastustuotteiden kaupan pitämistä koskevien yhteisten vaatimusten vahvistamisesta
- Komission asetus (EY) N:o 26/2004, yhteisön kalastuslaivastorekisteristä
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2187/2005, kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla, asetuksen (EY) N:o 1434/98 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 88/98 kumoamisesta
- Neuvoston asetus (ETY) N:o 2930/86, kalastusalusten ominaisuuksista
- Komission asetus (ETY) N:o 1381/87, kalastusalusten merkitsemistä ja asiakirjoilla todistamista koskevista yksityiskohtaisista erityissäännöistä
- Komission asetus (EU) N:o 1013/2010 neuvoston asetuksen (EY) N:o 2371/2002 III luvussa määritellyn unionin laivastopolitiikan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2008, laittoman ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä

LIITE 7 Kalataloushallinnon ulkoiset asiakkaat

Alueellisen kalataloushallinnon asiakkaat on jaettu seuraavassa MMM:n kalataloushallinnon osatulosalueiden mukaisin ryhmiin. Lisäksi on selostettu asiakaskontaktien luonnetta.

Asiakkaiden lukumäärien esittelyssä on käytetty seuraavia lähteitä, jotka vastaavat taulukoissa olevia kirjaimia:

- a) Kalastuslain kokonaisuudistuksen työryhmän välimietintö 2010/MMM
- b) Kalastus nyky-yhteiskunnassa ja tulevaisuudessa 2010/RKTL
- c) TEM/toimiala online
- d) ELY-keskusten omat rekisterit
- e) Suomi kalastaa 2009-Kalastusrasitus kalastusalueilla/RKTL
- f) Kalatalousbarometri 2003/RKTL

Elinkeinokalatalouden asiakkaat

	lkm	vuosi	lähde
• Ammattikalastajat	2727	2009	a
o 1.luokka	924	2009	a
• Vesiviljely-yritykset	187	2008	c
• Kalan tukkukaupat	68	2008	c
• Kalan vähittäiskaupat	121	2008	c
• Kalanjalostusyritykset	145	2008	c
• Kalan maihintuontiyritykset (sis.os.edellisiin)	22	2010	d
• Kalatalouden alueelliset toimintaryhmät	7	2010	
• Elinkeinokalatalouden neuvonta- ja etujärjestöt			
• Elintarvikealan konsulttiyritykset			
• EY:n kalastuksenvalvontavirasto			

Elinkeinokalatalouden asiakaskontaktit

- Yrittäjien investointi- ja kehittämispäätökset
- Neuvottelut rahoitusjärjestelyistä
- Ammattikalastuksen ja kalakaupan valvonta
- Kalan ja kalatuotteiden maihin tuonnin valvonta
- Hyljevahinkojen tarkastukset vesiviljelylaitoksilla
- Päätökset hyljesietopalkkioista kalastajille ja vesiviljely-yrittäjille
- Rekisteriasiat
- Lohirysäpaikkojen käyttö lupa/vuokraus ammattikalastajille ja rysien kenttävalvonta
- Alan yrittäjille järjestetyt koulutuspäivät
- Yrityskäynnit ja yritysten kehittämissuunnitelmat
- Yhteydenpito kolmansien osapuolien kalastuslupien lippuvaltion toimivaltaisiin viranomaisiin Suomeen tuotavasta kalasta
- Osallistuminen seuranta- ja ohjausryhmiin
- Osallistuminen koulutukseen ja alan seminaareihin

Vapaa-ajankalatalouden asiakkaat

	lkm	vuosi	lähde
• Vapaa-ajankalastajat	1 916 000	2009	e
o Aktiiviset kalastajat	1 500 000	2010	b
o Kalastus tärkein/melko tärkeä harrastus	350 000	2010	b
• Kalastusmatkailuyrittäjät	1 108	2007	a
• Kalastusmatkailuyrittäjien asiakkaat	210 000	2007	a
• Ulkomaalaiset kalastusmatkailijat	52 000	2007	a
• Tenojoen matkailukalastajat	n. 10 000/v		d
• Pyydysten desinfioijat Tenojoella			
• Tornionjoen matkailukalastajat			
• Vesien omistajat			
o Osakaskiinteistöt	1 400 000	2010	a
o Kiinteistöjen yhteiset vesialueet	20 500	2010	a
o Muut yksityiset alueet	14 400	2010	a
• Kalastusalueet	225	2010	
• Kalatalouden alueelliset toimintaryhmät	7	2010	
• Vapaa-ajankalastus- ja vesienomistajajärjestöt			
• Matkailualan edistämisjärjestöt			
• Maanmittauslaitos			

Vapaa-ajankalatalouden asiakaskontaktit

- Kalatalouden edistämisvarojen jakopäätökset vapaa-ajankalastuksen edistämishankkeisiin
- Kalastusmatkailun kehittämishankkeiden avustukset
- Kalastusalueiden toimintarahojen, vesien omistajakorvausten sekä viehekorvausten jakopäätökset ja varojen seuranta
- Kalastusalueiden toiminnan ohjaus ja valvonta
- Kalatalousneuvonnan ohjaus
- Kalastusrajoituspäätökset
- Tiedottaminen kalastusmahdollisuuksista ja –rajoituksista
- Kalastusaluepäivien, vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun teemapäivien järjestäminen
- Vapaa-ajankalastuksen kenttävalvonta
- Sopimukset vesien omistajien kanssa kalastuksen rajoittamiseksi saimaannorppakannan säilymiseksi
- Luvanmyynnin, valvonnan ja desinfioinnin järjestäminen Tenojoella ja Näämälänjoella ja Tornionjoella
- Osallistuminen alan työryhmiin, koulutukseen ja seminaareihin

Kalavesien hoidon asiakkaat

	lkm	vuosi	lähde
• Vesi- ja ympäristölupien hakijat ja haltijat (= yritykset, kunnat, yhteisöt)			
o Kalataloudelliset tarkkailuvelvoitteet	1523	2010	d
o Kalataloudelliset maksuvelvoitteet	805	2010	d
o Kalataloudelliset hoitovelvoitteet	293	2010	d
• Kalanpoikastuottajat			
• Vesien omistajat			
• Kalastusalueet			
• Hoito- ja poistokalastusyritykset			
• Veneilijät ja melojat			
• Museovirasto			
• Ympäristökonsulttiyritykset			
• Alueelliset ja paikalliset vesiensuojelu- ja kunnostusyhdistykset			
• Vapaa-ajankalastusjärjestöt			
• Luonnonsuojelujärjestöt			
• Suomen ympäristökeskus			

Kalavesien hoidon asiakaskontaktit

- Yleisen kalatalousedun valvonta vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa hankkeissa:
 - o Neuvottelut, lausunnot, muistutukset ja valitukset lupahakemuksista ja valituksista
 - o Lupien kalatalousvelvoitteiden hyväksynnät, toimeenpanot ja valvonta
 - o Kalanpoikastilaukset ja istutusten valvonta
 - o Kalatalousvelvoitteiden ajanmukaistamiset
 - o Valtion korvaus- ja kompensatioasiat kalakuolemissa
- Uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen ja toiminnan koordinointi
- Osallistuminen YVA-prosessin kuulemiseen
- Osallistuminen vesien hoidon suunnitteluun
- Vesistöjen kalataloudellisten kunnostusten ohjaus, hankkeiden rahoituspäätökset ja kunnostusten teettäminen
- Osallistuminen alan työryhmiin, koulutukseen ja seminaareihin

Kaikille osatulosalueille yhteiset asiakkaat

- Kunnat
- Maakuntaliitot
- Metsähallitus
- Merivartiosto
- Poliisi
- Tulli
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- Tuottajajärjestöt
- Metsäkeskukset
- Pyydysyritykset
- Aluehallintovirastot
- Vaasan hallinto-oikeus
- Korkein hallinto-oikeus
- Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta
- Tutkimuslaitokset ja yliopistot

- Alan ammattikorkeakoulut
- Finnmarkin Fylkesmannen
- Norrbottenin lääninhallitus
- Fiskeriverket
- EY:n kalastuksenvalvontavirasto

Asiakaskontaktit em. tahojen kanssa ovat yhteistyötä ja palvelujen tuottamista

- Kalatalouden elinkeinojen ja vapaa-ajankalastuksen kehittämisessä
- Kalavesien hoidossa
- Yleisen kalatalousedun valvonnassa
- Kalastuksen valvonnassa
- Maakuntien kehittämisessä
- Hallinnossa
- Kalatalousalan tutkimuksessa
- Kalatalousalan opetuksessa
- Rajajokisopimuksissa ja niiden sääntöjen tarkistuksissa

LIITE 8 Yhteenveto järjestöjen kuulemisesta 14.2.2011.

Paikalla olivat

Kalatalouden Keskusliitto ry
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
Suomen Ammattikalastajaliitto ry
Elintarviketeollisuusliitto ry, Kalateollisuusyhdistys
Suomen Kalastusopaskilta ry
Energiateollisuus ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Kirjallisena esityksensä toimittivat

Suomen Kalankasvattajaliitto ry
Suomen kalakauppiasliitto ry

Nykytila

*Kalatalouden aluehallinnon rooli on viimeisen hallintouudistuksen jälkeen käynyt epämääräiseksi ja sen asema hallinnossa näyttää vaihtelevan suuresti alueelta toiselle.

*ALKU-hanke "sumensi" alueellista hallintoa.

*ELY-keskusuudistus on monien mielestä hankaloittanut asiointia. Monimutkaista organisaatiota on hankala hahmottaa.

*Aluehallintouudistuksen jälkeen ELY-keskusten elinkeinopuolen ja ympäristöpuolen vastuut näyttävät toiminnanharjoittajan silmin hajanaisilta.

1. millaisia asiointitarpeita teillä on kalatalousviranomaisen kanssa, koskeeko sekä alue- että keskushallintoa, yhtä vai useampia alueviranomaisia, ovatko keskus- ja aluehallinnon roolikuvat selkeitä

Kuullut kalatalousalan järjestöt asioivat sekä ministeriön että aluehallinnon (myös useampien) kanssa. Kyseessä oli sekä sidosryhmätyyppinen yhteydenpito että varsinainen asiakkuus.

Roolien katsottiin yleisesti olevan selkeitä, mutta tiettyä sekavuutta on koettu rakennetukilinjausten ja -päätösten osalta sekä laivastoasioissa. Toisaalta alue- ja keskushallinnon roolien katsottiin toisinaan sekoittuvan kehittämishankkeissa. Ministeriötason sitoutuminen erilaisiin kehittämisohjelmiin (esim. kalankasvatusta koskien) jalkautuu eri tavoin alueviranomaisissa.

ELY-keskusten on nähty kilpailevan keskenään rahoituksesta (kehittämishankkeet, osin investoinnit). Kamppailua on ollut myös meri- ja sisävesialueen välillä.

2. millainen on alueellisen kalatalousviranomaisen tavoitettavuus ja asiantuntemus

Tavoitettavuutta pidettiin toisaalta hyvänä, mutta toisaalta ja pääsääntöisesti sattumanvaraisena. Kehittämisen varaa nähtiin erityisesti sijaisjärjestelyissä.

Asiantuntemuksen oman toimialansa suhteen katsottiin yleisesti ottaen olevan ELY-keskuksissa hyvä ja asiantuntijapalvelujen toimivia. Kehitettävää nähtiin olevan alueellisen menettelytapojen ja

kalaan liittyvien lakien soveltamistulkintojen yhtenäistämisessä, vesiluontoa koskevan näkemyksen laajentamisessa.

3. kokonaistyytyväisyytenne alueellisen kalatalousviranomaisen organisoitumiseen ja palveluihin (esim. kouluarvosanalla)

Kokonaistyytyväisyydelle annetut arvosanat olivat 7, 7,5 ja 8. Yksi kuultava antoi arvosanaksi henkilöstölle ja heidän toiminnalleen 8, mutta organisaatiolle ja kalaviranomaisten toimintaresursseille 6.

SAKL:n jäsenkyselyssä ELY-keskusten arvosanat ovat heikentyneet viime vuosina, mm. hallinnon uudistuksen aiheuttaman sekavuuden takia. Kehitettävää on mm. pidentyneiden hakemusten ja erityisesti maksatushakemusten käsittelyajoissa.

"Voimavarojen puute näkyy palvelussa, tavoitettavuudessa ja asioiden hoitamisessa."

"Elinkeinopuolen ja ympäristöpuolen vastuut eivät ole selkeät, eivätkä resurssit välttämättä tasapainossa." Kuultavat pitivätkin tärkeänä kalataloudellisen ja kalabiologisen asiantuntijuuden (sekä osaamis- että henkilöstöresurssit) riittävää resurssointia ELY-keskuksissa ja ELY-keskusten sisäistä yhteistyötä.

Kehittämismahdollisuuksia

4. millaisiin toimintaympäristön haasteisiin alueellisen kalatalousviranomaisen pitäisi erityisesti varautua ja miten

Toimintaympäristön haasteita

*Kalavesien omistuksen pirstoutuminen, omistajien vanheneminen ja katoaminen kaupunkeihin sekä osakaskuntien toimimattomuus

*Vesien virkistyskäyttö ja vapaa-ajankalastuksen merkitys kasvavat

*kalaviranomaisella ei roolia kalastusmatkailussa?

*ammattikalastuksen heikentynyt yhteiskunnallinen asema

*Vesipuitedirektiivin ja meristrategiadirektiivin toimeenpano

*Vesiluontoon ja sen muuttamiseen tähtäävien toimien määrän ja laajuuden kasvu sekä monipuolistuminen

*elinkeinon kansainvälistyminen

*kalastuksen tiukentuvat valvontamääräykset 24/7/12

*Valtiontalouden kestävyysvaje 1,5 mrd / vuosi, MMM:n osalta 75 milj. / vuosi

*Valtionhallinnon tuottavuusohjelma. Ei uusia henkilöstöresursseja Elyihin, entisetkin vähenevät

*EU:sta ELY-keskuksille jatkuvasti lisääntyvät uudet pakolliset tehtävät entisten lisäksi

*ELY-keskusten rajat eivät mene yksiin vesistöalueiden kanssa

*Uusi kalastuslaki

Kehittämisehdotuksia

*kalatalousviranomaisen aktiivinen rooli alan elinkeinojen kehittämisessä ja vesialueiden käytön suunnittelussa

*yleisen kalatalousedun aktiivinen valvonta tarvittavine valtuuksineen

*asiantuntemuksen syventäminen; iktyonomien lisäksi vesibiologeja

*kala- ja ympäristöviranomaisen välinen yhteistyö

*vapaa-ajan kalastuksen potentiaalin käyttö koko kalatalousalan veturina

*maakunnan kalaston tila-päivä

*kalastuksen valvonnan keskittäminen yhteen ELY-keskukseen

5. voitaisiinko/pitäisikö asiointianne viranomaisen toimin helpottaa, miten (sähköinen asiointi, call center-tyyppinen palvelu)

Sähköinen asiointi ymmärrettiin sekä asiakirjojen sähköiseksi lähettämiseksi, neuvojen kysymisenä sähköpostitse että tiedonsaantina internetin kautta.

Sähköiseen asiointiin suhtauduttiin sekä myönteisesti että epäuskoisesti. Se nähtiin keinona helpottaa ja nopeuttaa asiointia ja lisätä tavoitettavuutta. Kuultujen mukaan huomiota on kiinnitettävä asiointiympäristön käytettävyyteen ja selkeyteen (esimerkiksi erilaiset lomakkeet) sekä sähköpostiohjeistuksen sitovuuteen. Ylipäättään viranomaisen tiedottamista ja informaation jakamista (muualla: hankkeista, kalastosta, kalataloudellisista selvityksistä) internetin kautta toivottiin lisäävän. Sähköisestä asioinnista mainittiin erikseen sähköisen saalisilmoitusmenettelyn olevan kalastusyrittäjien toivelistalla ja toteutumassa.

Call center-palveluilla ei katsottu saavutettavan kovin paljon, vaan puhelin ja sähköposti katsottiin riittäviksi asiointivälineiksi. Myös call center-palvelun osalta huomiota kiinnitettiin neuvojen luotettavuuteen.

6. onko viranomaisen palveluverkosto tarpeisiinne riittävä, voisiko/pitäisikö ja miltä osin harventaa/keskittää, miten tärkeä on alueellisuus

Nykyinen palveluverkosto nähtiin riittävänä takaamaan kohtuullisesti alueviranomaisen palvelujen saatavuus. Toisaalta kalaviranomainen tai –viranomaisia kaivattiin jokaiseen ELY:n toimipisteeseen. Alueellisesti kattava viranomaisverkosto koettiin tärkeäksi, koska paikallista tuntemusta esim. vesistöistä, siellä toimijoista ja kalastuselinkeinokysymyksistä tarvitaan.

Aluetason kokonaisnäemyksen säilyttäminen koettiin tärkeäksi ja sen takia tarve kalatalouspalvelujen pitämiseen laajana ja kiinteänä kokonaisuutena koettiin olevan olemassa.

Esille tuli myös, että hallinnolliset rajoitteet (24/7/12) eivät saa asettaa esteitä elinkeinon harjoittamiselle. Toimialan pienuuden takia asioiden alueellisen lähestymisen katsottiin saattavan jopa jarruttaa kehitystä ja aiheuttaa päällekkäisiä kustannuksia.”Henkilökohtaisen asioinnin mahdollisuus sitä tarvitseville tulisi jollakin tavoin järjestää.”

7. tulisiko viranomaisen palveluosaamista ja -kykyä joltain osin parantaa (kalataloudellinen, liiketoiminnallinen, hallinnollinen, mikä muu osaaminen)

Osaamista koskevia kommentteja:

Asiaosaaminen on oltava kunnossa. Kalatalouden kokonaistilannetta koskevaa osaamista on tarvitaan. Laajempi asiantuntemus, kuten eri elinkeinojen ja vesienhoidon tuntemus, on tärkeää. Vapaa-ajan kalatalouden tuntemusta ja myös palveluresurssien kohdentamista paremmin vapaa-ajan kalastusta palvelevaksi peräänkuulutettiin. Sekä ekologista että biologista osaamisen lisäämistä katsottiin tarvittavan.

Liiketoiminnalliseen osaamiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. ELY-keskuksen sisäistä yhteistyötä tällä osa-alueella on mahdollista tehostaa ja tarvittaessa on osattava ohjata kalastusyrittäjä oikealle luukulle. Toisaalta todettiin, että kalatalousviranomaisen ei tarvitse osata

asiakkaan liiketoimintaa kokonaisuudessaan vaan hänen on hallittava ne viranomaismääräykset, lait ja asetukset jotka koskevat hänen vastuualuettaan.

Asiakaspalveluosaamiseen on panostettava hallinnollisen osaamisen ja tehtävien rinnalla.

Yhteistyötä koskevia kommentteja:

Yhteistyötä RKTL:n ja muiden LYNET-laitosten yhteistyötä ELY-keskusten kanssa voisi kehittää (säästöjä infrastruktuurissa?). Kalatalouden sekä ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaisten alueellisten toimipisteiden yhteistyötä kannattaa kehittää.

Asioiden helpottamiseksi ehdotettiin myös alueellisten viranomaisten ymmärryksen lisäämistä alasta ja toiminnanharjoittajien roolista tiivistämällä viranomaisen yhteistyötä yrittäjien kanssa.

Toimintatapoja koskevia kommentteja:

Viranomaisen tulisi toimia asiakaslähtöisesti, nopeasti, joustavasti ja tiettyjen yhteisesti sovittujen linjausten mukaisesti. Kalataloustehtävien menettelyjä on yhdenmukaistettava mm. ohjeistuksen ja koulutuksen keinoin. Kalatalousviranomaisenkin tulisi mieltää olevansa asiakkaiden ja toimialan asioiden edistäjä. Elinkeinojen kehittämiseen ja elinkeinomyönteisyyteen tulisi panostaa.

8. mitä ja miten järjestettyjä kalatalousviranomaistoimintoja ELY-keskuksissa tulisi teidän kannaltanne olla tarjolla (v. 2015), mistä nyt käyttämistänne palveluista voitaisiin luopua

Tavoite 2015?

Alueellisena kalatalousviranomaisena toimiva ELY-keskus on vahva kalatalouden elinkeinojen kehittäjä ja kalatalouden koordinoija alueellaan. ELY-keskuksilla on myös rooli vesialueiden käytön suunnittelussa ja yleisen kalatalousedun valvonnassa. Olennaisena pidettiin, että ELY-keskuksessa on kalatalouden asioita hoitava yksikkö, jonka asiakas tunnistaa ja jolla on riittävä asiantuntemus kalatalouden eri osa-alueilla sekä riittävät valtuudet toimia kalatalouden parhaaksi. Toisaalta koettiin, että vesialueella on usein monta intressitahoa, jolloin korostuu viranomaisen rooli olla puolueeton päätöksentekijä ja toimeenpanija eikä yksittäisen tahon edunvalvoja. Toiminnan painopisteiden muutokseen nähtiin aihetta vesiluonnon ja sen monimuotoisuuden hoidon osalla.

Tehtävät

Tarvetta palvelujen karsimiseen ei katsottu olevan. Keskeisinä tehtävinä nähtiin mm. elinkeinon alueellinen kehittäminen valtakunnalliset linjaukset huomioiden (rakennetuki, muu kehittäminen, alueelliset erityiskysymykset) ja EU-säädösten vaatiman valvonnan asianmukainen hoitaminen. Toisaalta ehdotettiin, että ELY-keskukset keskittyisivät yhä lisääntyvien pakollisten EU-viranomaisasioiden hoitamiseen ja esim. osakaskuntien sääntöjen tai kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman hyväksymisessä laillisuustarkastukseen. Kalataloustarkkailuun ja istutusvelvoitteiden valvontaan liittyvien tehtävien on kuuluttava MMM:n hallinnonalalle.

Erikoistuminen

Erikoistuminen nähtiin alan pienuuden takia mahdolliseksi tehtävien hoidon järjestämisen vaihtoehdoksi. Esim. alusrekisterin hallinta yhteen ELY-keskukseen.

Ulkoistaminen

Ulkoistettavaksi (kalatalousalueille ja –neuvonnalle) ehdotettiin viranomaistyön ohessa tehtävää operatiivista työtä. Kansallisten kalatalousasioiden hoitamista varten ehdotettiin perustettavaksi

Suomen Kalakeskus malliin metsästäjien Suomen Riistakeskus, metsäpuolen Suomen Metsäkeskus.

Aluejako ja palvelukieli

ELY-keskusten toimialueita ehdotettiin samoiksi kuin Aveilla. Katsottiin tärkeäksi, että asiakkaat saavat palvelut omalla äidinkielellään.

Resurssit

ELY-keskukset ovat alan toimijoiden kannalta keskeisiä aluehallinnon toimijoita, joiden toimintaedellytysten turvaaminen jatkossa on tärkeää. Alaa huolestuttaa ELY-keskusten niukat henkilöstöresurssit tilanteessa, jossa tehtävät lisääntyvät koko ajan (LIS-säännöt, valvonta-asetus, kalastuslaki). Pidettiin tärkeänä, että jatkossakin kalataloustehtäviä hoitaa kalatalouskoulutuksen saaneet henkilöt.

LIITE 9 Henkilöstökyselyn yhteenvedot

Kysely ELY-keskusten kalataloushallinnon henkilökunnalle huhtikuussa 2011

Kysely lähetettiin 65 henkilölle. Siihen vastasi 32 henkilöä eli puolet.

1. Mikä on mielestäsi järkevä toimialuejako valtion alueelliselle kalataloushallinnolle vuonna 2015? Noin puolet vastaajista piti nykyistä, 11 yksikön toimialuejakoa sopivimpana. Noin kolmannes vastaajista näki 9 yksikön toimialuejaon järkevänä. Noin viidennes vastaajista organisoisi kalatalouden tehtävät muulla tavoin, esimerkiksi yhdistämällä alle neljän htv:n yksiköt. Vaikka kalatalouspäälliköitä olisi vain 6 tai 9, palvelupisteitä voisi olla 15.

2.1 Mitkä ovat mielestäsi ELY-keskusten kalataloushallinnon ydintehtäviä?

- yleisen kalatalousedun valvonta
- kalavesien hoito
- vapaa-ajan kalastuksen edistäminen
- elinkeinokalatalouden edistäminen
- kalastusalue toiminta
- kalastuksen valvonta
- kalataloudelliset kunnostushankkeet
- rahoitustuet
- kalastuslain toimeenpano
- EU:n yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpano

2.2 Mistä ELY-keskusten kalataloushallinnon tehtävistä voisi luopua kokonaan tai osittain?

- rekisteritehtävistä
- ympäristön hoitoon ja kunnostamiseen liittyvistä tehtävistä
- osakaskuntiin ja kalastusalueisiin liittyvistä tehtävistä
- LIS-valvonnasta
- merivalvonnasta
- suurten kalanjalostusyritysten tukemisesta
- omistajakorvauksista
- hyljesietopalkkioista

2.3 Mitä ELY-keskusten kalataloushallinnon tehtäviä tai tehtävien osia voitaisiin ostaa ulkopuolisilta toimijoilta?

- vesistöjen kunnostuksen suunnittelua ja toteutusta
- selvityksiä
- lausuntoja
- LIS
- valvontaa
- kalatalousmaksuvelvoitteiden toteuttamista
- rekisteritehtäviä
- kalastusalueiden neuvontaa ja ohjausta

2.4 Voisiko jatkossa olla niin, että alan muut toimijat (esim. järjestöt) hoitaisivat ELY-keskusten kalataloushallinnon joitakin tehtäviä? Kerro vielä mitä tehtäviä?

- ei voisi
- rekisteritehtävät (esim. istutusrekisteri)
- kalastusalueiden toiminnan ohjaaminen
- valvonta

- kalavesien hoito
- kalastusalueiden toimintamäärärahojen ja omistajakorvausten jako
- edistämishankkeet
- järjestöjen valtionavuilla voisi perustaa kalataloushallinnon tietopalveluyksikön

2.5 Minkälaisella porrastuksella ja aikataululla em. tehtävistä luopuminen pitäisi toteuttaa ELY-keskuksissa?

- pitkällä, n. 10 v. aikataululla
- LIS heti
- ensi vuoden alusta
- vuosina 2013 - 2017

2.6 Minkälaisia ELY-keskusten kalataloushallinnon uusia palvelukanavia voitaisiin ottaa käyttöön ja mitä palveluja/asioita ne voisivat koskea?

- yleisölle nettiversioita rekistereistä
- sähköinen asiointi
- mobiililuvut
- karttapalveluun voisi yhdistää kaikki eri viranomaisien antamat kalastusrajoitukset
- sosiaalinen media

2.7 Voisiko nykyisiä tehtäviä ja osaamista keskittää harvempiin ELY-keskuksiin? Kerro vielä tarkemmin mitä tehtäviä tai osaamista?

- ei voisi
- kunnostushankkeet
- yleisen kalatalousedun valvonta
- rahoituspäätökset
- saaliiden tallennukset
- alusten rekisteröinnit
- vesioikeudelliset lausunnot ja hakemukset
- valvonta
- kalastusalueiden toimintamäärärahojen ja omistajakorvausten jako
- kalakantojen hoito
- hankinnat
- maksatukset
- neuvonta

2.8 Minkälaisella aikataululla em. tehtävien keskittäminen pitäisi toteuttaa ELY-keskuksissa? Vastaukset hajaantuivat laajalti kuten kysymyksessä 2.5.

2.9 Miten ELY-keskusten keskinäistä työnjakoa kalatalousasioiden hoitamisessa voitaisiin kehittää?

- yhteiset neuvottelupäivät ja videoneuvottelut
- yhteistyö
- YKP kalastuksenvallonnassa toimialue koko maa ulkomailla purjehtivat suomalaiset alukset
- yhteinen varahenkilöjärjestelmä
- tiedonvaihdon tehostaminen

3.1 Minkälaisia ELY-keskuksen kalataloushallinnon ja ELY-keskuksen muiden toimialueiden välisiä synergioita on teidän ELY-keskuksessanne?

- vesistöjen kunnostukset ja tarkkailut
- Y-vastuualueen lausunnot, ympäristöluvat ja VHA
- tukipalvelut
- kehittämishankkeet
- vesioikeusprosessit
- yritystuet (maaseutu- ja energiayksikkö)
- kalastuskiellot (L-vastuualue)

- kalastusmatkailu (E-vastuualue)
- teen osittain Y-vastuualueen töitä

3.2 Mitä vielä tutkimattomia/kokeilemattomia sisäisiä synergiamahdollisuuksia voisi ELY-keskuksen kalataloushallinnon ja muiden toimialueiden väliltä löytyä teidän ELY-keskuksessanne?

- yhteiset tietojärjestelmät, erityisesti paikkatieto
- EKTR-hankerahoituksen voisi siirtää yritysrahoitusyksikköön
- kalastuksen valvonta ja vesinäytteenotto
- uhanalaiset kalalajit
- kalataloustarkkailut pitäisi hyväksyä samassa prosessissa kuin käyttö-, päästö- ja vesistötarkkailut
- kalataloushankkeisiin työllisyysrahoitusta

3.3 Miten em. synergioita pitäisi hyödyntää?

- lopettaa päällekkäiset toiminnot
- poikkihallinnolliset resurssiratkaisut
- yhteinen tietoliikenneverkko
- rakennerahastohenkilöstön koulutustilaisuuksien hyödyntäminen

3.4 Tulisiko em. synergioiden pohjalta muuttaa ELY-keskuksen sisäistä työnjakoa, organisaatorakenteita tms? Kerro myös miten?

- ei tulisi
- vähemmän johtajia, enemmän päätösvaltaa yksiköille
- kalataloudelliset kunnostukset Y-vastuualueelle
- kalataloushallinnolle sama rakenne ja nimi kaikissa ELY:ssä
- kalatalousryhmälle yksikköstatus

4. Muut terveiset työryhmälle

- tehkää rohkeita esityksiä
- muistakaa yhteys TEM:n kehittämisryhmiin
- kalatalouden aluehallinto tulisi saada suoraan MMM:n alle
- kalatalouteen tarvittaisiin tilaaja-tuottaja -mallia, tulostavasti ja kilpailuhenkistä yritystoimintaa
- työryhmä voisi todeta, että kalatalouden aluehallinto pystyy pienillä resursseilla tehokkaaseen ja asiakasystävälliseen toimintaan

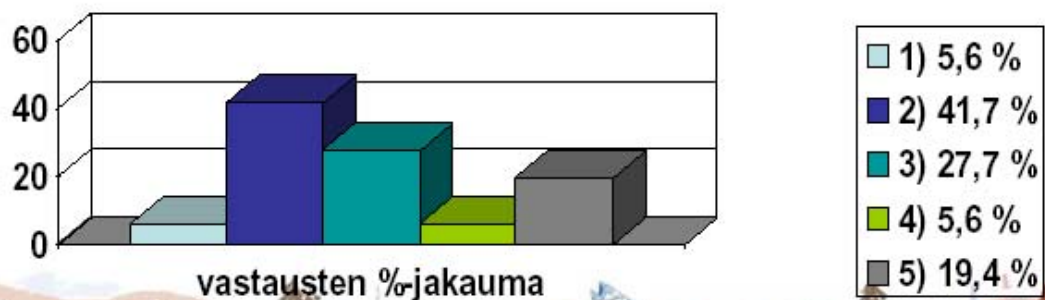
Kysely Ely-keskusten kalataloushallinnon henkilökunnalle huhtikuu 2011

- Kysely lähetettiin 65 henkilölle 8.4.2011
 - Vastauksia tuli 32 henkilöltä

1.1 Mikä on mielestäsi järkevä toimialuejako valtion alueelliselle kalataloushallinnolla v 2015?

- 1) kalatalouden toimintayksikkö jokaisessa nykyisessä 15 ELY-k:ssa
- 2) nykyinen toimialuejako eli kalatalouden toimintayksikkö 11 ELY-k.
- 3) kalatalouden toimintayksikkö vain 9:ssä täyden palvelun ELY-k.
- 4) kalatalouden toimintayksikkö vain 6:ssa ELY-keskuksessa, joiden toimialueet kattavat nykyisten aluehallintovirastojen toimialueet
- 5) Kalatalouden toimintayksikkö on organisoitu muulla tavalla kuin edellisissä vaihtoehdoissa

2.1 Mitkä ovat mielestäsi ELY-keskusten kalataloushallinnon ydintehtäviä?

- Esimerkkejä saaduista vastauksista:
- Kalastuksen ja kalakaupan kenttä- ja toimistovalvonta
- Investointi- ja kehittämistuet alan yrittäjille ja sidosryhmille
- Kalastuslain mukaisten lupien, kieltojen ja rajoitusten toimeenpano
- Vesistöjen kalataloudellisten kunnostusten ohjaus
- Istutus ja siirtoluvat
- Alueellisten rekisterien ylläpito
- Ammattikalastajille ja vesiviljely-yrityksille maksettavat hyljesietopalkkiot
- Neuvonta asiakkaiden tukihakemus yms. asioissa.
- Yhteistyö kalastusalueiden ja osakaskuntien kanssa, kalastusalueiden ohjaus
- Yleisen kalatalousedun valvonta vesi- ja ympäristönsuojelulain sekä YVA-lain mukaisissa asioissa
- kalastusmahdollisuuksien lisääminen, kalastuksen ja kalakantojen kestävän hyödyntämisen toimintaedellytysten turvaaminen

2.2 Mistä ELY-keskusten kalataloushallinnon tehtävistä voitaisiin luopua kokonaan tai osittain?

- Rekisteritehtävät, esim. istutus- , kalastusaluerekisterit (8 vastausta)
- Ei voida luopua mistään (8 vastausta)
- Osakaskuntiin ja kalastusalueisiin liittyvät tehtävät (4 vastausta)

2.3 Mitä ELY-keskusten kalataloushallinnon tehtäviä tai teht.osia voitaisiin ostaa ulkopuolisilta toimijoilta?

- Rekistereiden ylläpito (11 vastausta)
- Kalataloudelliset kunnostustehtävät (5)
- Kalastuksen ja kalastustuotteiden valvonta (LIS) (5)

2.4 Voisiko jatkossa olla niin, että alan muut toimijat (esim. järjestöt) hoitaisivat ELY-keskusten kalataloushallinnon joitakin tehtäviä? Kerro vielä, mitä tehtäviä?

- Ei voi (7)
- Kalavesien hoito (istutukseen liittyvät tehtävät) (5)
- Rekisteritehtävät (3)

2.5 Minkälaisella porrastuksella ja aikataululla em. tehtävistä luopuminen pitäisi toteuttaa ELY-keskuksissa?

- 1 - 2 vuotta (4)
- 3 - 4 vuotta (6)
- Pidemmällä aikavälillä (5)

2.6 Minkälaisia ELY-keskusten kalataloushallinnon uusia palvelukanavia voitaisiin ottaa käyttöön ja mitä palveluja/asioita ne voisivat koskea?

- Sähköiset palvelut (sähköinen asiointi, rekisteritietoja nettiin)
- Mobiilipalvelut
- Sosiaalinen media (facebook, twitter)

2.7 Voiko nykyisiä tehtäviä ja osaamista keskittää harvempiin ELY-keskuksiin? Kerro vielä mitä tehtäviä tai osaamista?

- Rekisteritehtävät (8)
- Valvontatehtävät (5)
- Ei voi (4)

2.8 Minkälaisella aikataululla em. tehtävien keskittäminen pitäisi toteuttaa ELY-keskuksissa?

- 1 -3 vuodessa (6)
- 4 vuodessa (2)
- Pidemmällä aikavälillä (3)

2.9 Miten ELY-keskusten keskinäistä työjakoa kalatalousasioiden hoitamisessa voitaisiin kehittää

- Sijaisjärjestelyt (5)
- Erikoistuminen (1)
- Toimialueiden rajat ylittävä tehtävien hoitaminen (6)

3.1 Minkälaisia ELY-keskuksen kalataloushallinnon ja ELY-keskuksen muiden toimialueiden välisiä synergioita on teidän ELY-keskuksessanne?

- Vesistöjen kunnostukset (16)
- Rahoituksen myöntäminen elinkeinotoimintaan (9)
- Lupa- asiat, YVA-menettely (8)

3.2 Mitä vielä tutkimattomia/kokeilemattomia sisäisiä synergiamahdollisuuksia voisi ELY-keskuksen kalataloushallinnon ja muiden toimialueiden väliltä löytyä teidän ELY-keskuksestanne ?

Esimerkkejä saaduista vastauksista:

- Kartta/paikkatietojärjestelmien saaminen käyttöön muilta vastuualueilta myös E-puolelle olisi myös hyvä juttu
- EKTR-hankerahoitustyön voisi liittää yritysrahoitusyksikköön, koska kyse on yhdestä yritysrahoitusmuodosta
- Kalastuksen valvonnan ja vesinäytteenoton venematkojen yhdistämistä merellä tutkitaan meillä paraikaa
- L-vastuualueen osalta voisimme saada synergiaa syntymään silta- ja tierumpuhankkeissa, joissa kalatalouden tarpeet olisi otettu nykyistä paremmin huomioon
- Kalavesien hoidon tehtävissä ympäristövastuualueen luonnonvarayksikön kanssa paljonkin yhdisteltävissä olevaa
- EKTR-maksatusten siirto maksatusyksikköön tai maksajien osallistuminen ko. yksikön kokouksiin ja koulutuksiin
- Vesistöpuolen ja kalatalouspuolen jonkin asteinen yhteensovittaminen, esim. kalatalouspalvelut-ryhmä

3.3 Miten em. synergioita pitäisi hyödyntää?

Esimerkkejä saaduista vastauksista:

- lopettaa päällekkäiset toiminnot ja pitää hyvä asiakaspalvelu mielessä eikä sisäiset intressit
- on syytä pohtia vakavasti myös virkamiesten tehtäväkuvien muutoksia ja uusia poikkihallinnollisia resursointiratkaisuja kalataloushallinnon tehtävien hoitamiseksi
- Etok-vastuualueen ja ympäristövastuualueen yhteinen tietoliikenneverkko
- Ektr- ja rakennerahastomaksatuksissa on suurinpiirtein samanlainen toimintatapa ja ohjeistus. TEM järjestää rakennerahastohenkilöstölle koulutuksia ympäri maata monenlaisista teemoista, kalataloushallinnon pitäisi pyrkiä osallistumaan niihin

3.4 Tulisiko em. synergioiden pohjalta muuttaa ELY-keskuksen sisäistä työnjakoa, organisaatorakenteita tms? Kerro myös miten?

Esimerkkejä vastauksista:

- tulisi: ELY -keskuksen tulisi toimia yhä enemmän yhtenä keskuksena eikä vain E-, Y- tai L -vastuualueena
- ei ehkä tässä vaiheessa
- kalatalousryhmät tulisi olla itsenäisiä yksiköitä jotka eivät ole ME-yksikön alaisuudessa
- kalatalousryhmille olisi pyrittävä jälleen saamaan yksikön status, mikä luonnollisesti edellyttää resursseiltaan riittävän vahvoja yksiköitä
- hyvän asiakaspalvelun ja tiedottamisen vuoksi kalataloushallinnon organisaatorakenteen ja nimen pitäisi olla sama kaikissa kalaELYissä
- kalatalous on oma prosessi, toimii parhaiten maaseutu- ja energiayksikössä

4. Muut terveiset työryhmälle

Esimerkkejä vastauksista:

- kalataloushallinnon tehokas organisaatio edellyttäisi aluehallinnon suoraa alaisuutta ministeriöön. Organisaatio, jossa aluehallinto toimii (itsenäisenä) organisaationa, mutta usean ministeriön ohjauksessa osittain irrallisena, ei ole tehokas ja toimiva
- MMM julkaisun 79 (3-2006) ehdottama "tilaaja-tuottaja-malli" toisi kalatalousalalle uutta yritystoimintaa ja uusia järjestöjä sekä aitoa tulosvastuullista toimintaa
- keskeistä on riittävän suurten, toiminnallisesti tarkoituksenmukaisten kalataloushallinnon toimintayksiköiden muodostaminen
- vaikka töitä uudelleen organisoidaan ja järjestellään, olisi usein vielä kuitenkin hyvä muistaa, että monipuolinen ja vaihteleva työ on yksitoikkoista palkitsevampaa ja motivoivampaa työntekijälle!
- työntekijät alkavat jo kaivata työrauhaa ja lisää resursseja nykyisiin töihin, ei jatkuvia organisaatiomuutoksia
- kenelläkään ei tunnu olevan hallussa kokonaisnäkemyksiä siitä miten työmäärät kehittyvät näissä muutosprosesseissa. Ulkoistetuista tehtävistä jää usein valmistelutöitä perusorganisaatiolle.

MMM:n vuonna 2011 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2011:1 Ehdotus soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun kansalliseksi strategiaksi
ISBN 978-952-453-624-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-625-7 (Verkkojulkaisu)
- 2011:2 Ehdotus kansalliseksi vieraslajistrategiaksi
ISBN 978-952-453-638-7 (Verkkojulkaisu)
- 2011:3 Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen - Työryhmän kannanotot osa 1
ISBN 978-952-453-642-4 (Verkkojulkaisu) (koko julkaisu)
ISBN 978-952-453-643-1 (Verkkojulkaisu) (osa 1)
- 2011:3 Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen - Työryhmän taustaselvitykset osa 2
ISBN 978-952-453-642-4 (Verkkojulkaisu) (koko julkaisu)
ISBN 978-952-453-644-8 (Verkkojulkaisu) (osa 2)
- 2011:4 Kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön kansallinen toimintaohjelma
ISBN 978-952-453-647-9 (Painettu)
ISBN 978-952-453-648-6 (Verkkojulkaisu)
- 2011:5 Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa
ISBN 978-952-453-649-3 (Verkkojulkaisu)
- 2011:6 Metsäpuiden siementarvearviotyöryhmän muistio
ISBN 978-952-453-651-6 (Painettu)
ISBN 978-952-453-652-3 (Verkkojulkaisu)
- 2011:7 Ilmakuvaus äkillisten metsätuhojen ja tulvien yhteydessä
ISBN 978-952-453-653-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-654-7 (Verkkojulkaisu)

